

2021-09-17

Samrådsredogörelse

Ny 130 kV kraftledning mellan Kolbotten och Nynäshamn samt ombyggnation av tre befintliga 70 kV ledningar på sträckan Kolbotten-Gärtuna

Salems, Södertälje, Botkyrka och Nynäshamns kommuner, Stockholms län

Projektorganisation:

Vattenfall Eldistribution AB

www.vattenfalleldistribution.se

Telefonväxel: 08-739 50 00

Org.nr: 556417-0800

Projektledare förstudie:

Tillstånd och rättigheter:

Samrådsredogörelse

Sweco Sverige AB

Box 340 44

100 26 Stockholm

www.sweco.com

Uppdragsledare:

Samrådsredogörelse:

Granskning:

Foton, illustrationer och kartor: Sweco Sverige AB

INNEHÅLL

1	INLEDNING	5
1.1	Genomförda samrådsaktiviteter	5
2	INITIALT SAMRÅD	9
2.1	Myndigheter	9
2.1.1	Länsstyrelse och kommuner	9
2.1.2	Övriga myndigheter	17
2.2	Enskilda särskilt berörda	21
2.3	Organisationer, föreningar och verksamhetsutövare	31
2.4	Närboende och allmänhet	38
2.4.1	Gemensamma bemötanden till synpunkter	47
3	KOMPLETTERANDE SAMRÅD KAGGHAMRA (OKTOBER 2019)	49
3.1	Myndigheter	49
3.1.1	Länsstyrelse och kommun	49
3.1.2	Övriga myndigheter	50
3.2	Enskilda särskilt berörda	50
3.3	Organisationer, föreningar och verksamhetsutövare	52
3.4	Närboende och allmänhet	52
4	KOMPLETTERANDE SAMRÅD VIDBY/KLÖVSTA (APRIL 2020)	57
4.1	Myndigheter	57
4.1.1	Länsstyrelse och kommun	57
4.1.2	Övriga myndigheter	57
4.2	Enskilda särskilt berörda	59
4.3	Organisationer, föreningar och verksamhetsutövare	62
5	KOMPLETTERANDE SAMRÅD KAGGHAMRA OCH STUTBY (MAJ 2020)	65
5.1	Myndigheter	65
5.1.1	Länsstyrelse och kommun	65
5.1.2	Övriga myndigheter	67
5.2	Enskilda särskilt berörda	69
5.3	Organisationer, föreningar och verksamhetsutövare	79
5.4	Närboende och allmänhet	81
6	KOMPLETTERANDE SAMRÅD AXELSBERG (JULI 2020)	87
6.1	Myndigheter	87
6.1.1	Länsstyrelse och kommun	87

6.1.2	Övriga myndigheter	89
6.2	Enskilda särskilt berörda	89
7	SAMRÅD DELSTRÄCKA KOLBOTTEN-GÄRTUNA (AUGUSTI 2020)	91
7.1	Myndigheter	91
7.1.2	Övriga myndigheter	96
7.2	Enskilda särskilt berörda	100
7.3	Organisationer, föreningar och verksamhetsutövare	105
7.4	Närboende och allmänhet	109
8	KOMPLETTERANDE SAMRÅD KLÖVSTA/VIDBY (VINTER 2021).....	110
8.1	Myndigheter	110
8.1.1	Länsstyrelse och kommun	110
8.1.2	Övriga myndigheter	111
8.2	Organisationer, föreningar och verksamhetsutövare	112
8.3	Enskilda särskilt berörda	112

2021-09-28

2021-102834-0001

BILAGOR:

Bilaga 1	Samrådsunderlag initialt samråd
Bilaga 2	Inkomna synpunkter initialt samråd
Bilaga 3	Samrådsbrev kompletterande samråd Kagghamra
Bilaga 4	Inkomna synpunkter kompletterande samråd Kagghamra
Bilaga 5	Samrådsbrev kompletterande samråd Vidby/Klövsta
Bilaga 6	Inkomna synpunkter kompletterande samråd Vidby/Klövsta
Bilaga 7	Samrådsbrev kompletterande samråd Kagghamra och Stutby
Bilaga 8	Inkomna synpunkter kompletterande samråd Kagghamra och Stutby
Bilaga 9	Förtydligande gällande samråd Kagghamra och Stutby
Bilaga 10	Samrådsbrev kompletterande samråd Axelsberg
Bilaga 11	Inkomna synpunkter kompletterande samråd Axelsberg
Bilaga 12	Samrådsbrev Kolbotten-Gärtuna
Bilaga 13	Samrådsunderlag Kolbotten-Gärtuna
Bilaga 14	Inkomna synpunkter samråd Kolbotten-Gärtuna
Bilaga 15	Samrådsbrev kompletterande samråd Klövsta/Vidby
Bilaga 16	Inkomna synpunkter kompletterande samråd Klövsta/Vidby

1 INLEDNING

Vattenfall Eldistribution AB (Sökanden) avser att ansöka om nätkoncession för linje (tillstånd) för spänningshöjning, från 70 kV till 130¹ kV, samt ombyggnation av fyra kraftledningar. Ombyggnation av tre av ledningarna planeras på sträckan Kolbotten-Gärtuna och för en av ledningarna på sträckan Kolbotten-Nynäshamn. Berörda kommuner är Salem, Södertälje, Botkyrka och Nynäshamn, i Stockholms län.

Inom ramen för tillståndsansökan ska samråd genomföras i enlighet med 6 kap. miljöbalken vilket framgår av bestämmelsen i 2 kap. 8a § ellagen. Samrådet är en del av tillståndsprocessen och föregår upprättandet av den miljökonsekvensbeskrivning (MKB) som ska bifogas ansökningshandlingarna. Sökanden har, vilket även nämns i MKB, valt att utforma samrådet som ett avgränsningssamråd utan föregående undersökningssamråd.

Föreliggande handling utgör en redogörelse för hur samrådet har genomförts i aktuellt projekt samt vilka samrådsparter som har kontaktats. Vidare sammanfattas de yttranden som inkommit under samrådsprocessen samt hur Sökanden beaktat dessa.

1.1 Genomförda samrådsaktiviteter

Inledande möten hölls med Salems, Södertälje, Botkyrka och Nynäshamns kommuner under perioden 2019-04-01 till 2019-04-23. Syftet med mötena var att i ett tidigt skede inhämta information om det område där ledningen planerades samt diskutera eventuella sträckningar för det planerade projektet.

Samrådet i föreliggande projekt genomfördes sedan i flera steg. Ett initialt samråd genomfördes under hösten 2019 för ledningen Kolbotten-Nynäshamn, varefter fem kompletterande samråd har hållits till följd av sträckningsändringar. Utöver dessa samråd har även ett samråd hållits avseende delsträckan mellan transformatorstation Kolbotten och Gärtuna. På delsträckan har Sökanden idag fyra 70 kV ledningar som alla i framtiden planeras att spänningshöjas till 130 kV. En av de fyra 70 kV ledningarna utgörs av ledningen mellan Kolbotten och Nynäshamn. Inför spänningshöjningen behöver ombyggnationer av ledningarna ske och Sökanden har valt att ta ett samlat grepp kring alla ledningarna på delsträckan. Alla samrådsaktiviteter listas i Tabell 1 nedan. I tabellen finns även hänvisningar till de samrådsunderlag och samrådsbrev som gått ut i ärendet och som bifogas denna samrådsredogörelse. Samtliga yttranden som inkommit under samrådsprocessen biläggs även i sin helhet denna samrådsredogörelse som bilagor. Hänvisning till dessa görs i anslutning till sammanfattningen av yttrandet i kapitlen nedan.

¹ Vanligtvis benämns ledningar på de aktuella spänningsnivåerna 70 kV ledning eller 130 kV ledning. Ledningarnas nominella spänning är egentligen något högre än dessa värden, 77 respektive 132 kV. Ledningarnas konstruktionsspänning, dvs den högsta spänningen för vilken anläggningen är konstruerad, är i dessa fall 84 kV respektive 145 kV. Planerade ledningar benämns i denna samrådsredogörelse 130 kV ledningar.

Tabell 1. Lista över genomförda samrådsaktiviteter i kronologisk ordning.

2021-09-28
2021-102834-0001

Datum	Aktivitet	Se bilaga
Initialt samråd		
2019-09-23	Inbjudan till samråd skickades ut till Länsstyrelsen, berörda kommuner, enskilda som kunde tänkas bli särskilt berörda samt övriga statliga myndigheter och organisationer. Sista svarsdag för samrådssynpunkter var 2019-11-01. Samrådet annonserades på Vattenfall Eldistribution AB:s webbplats, https://www.vattenfalleldistribution.se/vart-arbete/samrad/ort/kolbotten-nynashamn/ på webbplatsen fanns även komplett samrådsunderlag.	Bilaga 1
2019-09-26 - 2019-10-01	Annonsering av samrådet i Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet, MittiBotkyrka-Salem, BotkyrkaDirekt, Södra sidan Salem/Rönninge, Länstidningen Södertälje, Södertäljeposten, Nynäshamnsposten samt Post- och Inrikes Tidningar.	
2019-10-07	Samrådsmöte i form av öppet hus på Nynäsgården Hotell och Konferens i Nynäshamn, kl 16-19.	
2019-10-09	Samrådsmöte i form av öppet hus på Hagaberg konferens, Hagabergs folkhögskola i Södertälje, kl 16-19.	
Kompletterande samråd Kagghamra		
2019-10-22	Kompletterande samråd avseende sträckan förbi Kagghamra. Ett samrådsbrev skickades ut till Länsstyrelsen, berörda kommuner, enskilda som kunde antas bli särskilt berörda samt övriga statliga myndigheter och organisationer. Sista svarsdag var 2019-11-15.	Bilaga 3
Kompletterande samråd Vidby/Klövsta		
2020-04-24	Kompletterande samråd avseende sträckan förbi Vidby/Klövsta. Ett samrådsbrev skickades ut till Länsstyrelsen, berörda kommuner, enskilda som kunde antas bli särskilt berörda samt övriga statliga myndigheter och organisationer. Sista svarsdag var 2020-05-25.	Bilaga 5

2020-05-05	Annonsering av det kompletterande samrådet i Nynäshamnsposten.	
-------------------	--	--

Kompletterande samråd Kagghamra och Stutby

2020-05-25	Kompletterande samråd avseende sträckan förbi Kagghamra och Stutby. Ett samrådsbrev skickades ut till Länsstyrelsen, berörda kommuner, enskilda som kunde antas bli särskilt berörda samt övriga statliga myndigheter och organisationer. Sista svarsdagen var 2020-06-26.	Bilaga 7
2020-06-09 - 2020-06-12	Annonsering av det kompletterande samrådet i Mitt i Botkyrka-Salem, Botkyrka direkt och Nynäshamnsposten.	
2020-11-06	Ett förtydligande gällande samrådet skickades ut till berörda fastighetsägare samt medlemmar i Kagghamra tomtägarförening. Förtydligandet togs fram då det i samrådet inkommit synpunkter om att det i samrådsbrevet inte framgick tydligt nog att sträckningen genom Kagghamra fortfarande var aktuell. Sista svarsdag var 2020-11-23	Bilaga 8

Kompletterande samråd Axelsberg

2020-07-08	Kompletterande samråd avseende sträckan förbi Axelsberg. Ett samrådsbrev skickades ut till Länsstyrelsen, berörd kommun och enskilda som kunde antas bli särskilt berörda. Sista svarsdag var 2020-08-28.	Bilaga 10
-------------------	--	-----------

Samråd delsträcka Kolbotten - Gärtuna

2020-08-14	Samråd avseende ombyggnation och spänningshöjning av fyra 70 kV kraftledningar på delsträckan Kolbotten-Gärtuna. Inbjudan till samråd skickades ut till Länsstyrelsen, berörda kommuner, enskilda som kunde tänkas bli särskilt berörda samt övriga statliga myndigheter och organisationer. Sista svarsdag var 2020-09-11.	Bilaga 12– 13
2020-08-14 – 2020-08-27	Annonsering av samrådet i MittiBotkyrka-Salen, Länsstidningen Södertälje, Södertäljeposten.	

Kompletterande samråd Klövsta/Vidby

2021-02-18	Kompletterande samråd avseende sträckan förbi Klövsta och Vidby. Ett samrådsbrev skickades ut till Länsstyrelsen, berörd kommun och enskilda som kunde antas bli särskilt berörda. Sista svarsdag var 2021-03-19.	Bilaga 15
-------------------	--	-----------

2021-09-28

2021-102834-0001

2 INITIALT SAMRÅD

2.1 Myndigheter

Det formella samrådet med myndigheter inleddes den 23 september 2019 med utskick av inbjudan till skriftligt samråd inklusive samrådsunderlag till Länsstyrelsen i Stockholms län och Salems, Södertälje, Botkyrka och Nynäshamns kommuner samt övriga myndigheter som kunde antas beröras av verksamheten. Fullständigt samrådsunderlag återfinns i Bilaga 1.

Samrådsunderlaget beskrev den planerade verksamheten och dess förutsedda miljöpåverkan samt redovisade förslag till innehåll och utformning av MKB.

2.1.1 Länsstyrelse och kommuner

2.1.1.1 Länsstyrelsen

Skriftligt yttrande från länsstyrelsen inkom den 15 november 2019 i det initiala samrådet och redovisas i sin helhet i Bilaga 2. En sammanfattning av yttrandet samt Sökandens bemötande av detta framgår i Tabell 2.

Tabell 2. Sammanfattning av inkomna synpunkter från länsstyrelsen samt Sökandens bemötande.

Länsstyrelsens synpunkter	Kommentarer
<p>Länsstyrelsen upplyser om att föreslagna ledningssträckningar passerar genom Grindsjöns skjutfält, vilket utgör riksintresse för totalförsvaret. Inom Grindsjöns skjutfält bedrivs verksamhet som kan påverkas av de elektromagnetiska fält som genereras av en kraftledning. Befintlig 70 kV ledning inom skjutfältet medför idag begränsningar för den verksamhet som bedrivs på skjutfältet. Försvarsmakten har i sitt yttrande angett att de motsätter sig föreslagen åtgärd då uppförande av en 130 kV ledning med hänsyn till spänningshöjningen skulle medföra ytterligare begränsningar och innebära påtagligt negativ påverkan på verksamheten. Länsstyrelsen utgår från att Försvarsmaktens önskemål tillgodoses i kommande process och att det säkerställs att ledningen inte riskerar att påtagligt skada riksintresset för totalförsvaret.</p>	<p>Ansökt sträckning berör inte riksintresset för totalförsvaret.</p>
<p>Stråket berör eventuellt Natura 2000-områdena, Brinkbäcken (SE0110163) och Bornsjön (SE0110114). Länsstyrelsen upplyser om att tillstånd enligt miljöbalken krävs för att vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område, vilket även gäller om åtgärden utförs utanför ett Natura 2000-område.</p>	<p>Ledningens eventuella påverkan på Brinkbäckens Natura 2000 område tas upp i föreliggande MKB.</p> <p>Då Bornsjöns Natura 2000-område ligger ca 2 km bort från sökt sträckning så togs kontakt med Länsstyrelsen efter</p>

Bornsjöns naturreservat berörs av planerad åtgärd. Enligt föreskrifterna är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd dra fram mark- eller luftledning. För att få tillstånd krävs att åtgärden är förenlig med naturreservatets syften.

Åtgärdens förenlighet med artskyddsförordningen bör beaktas i kommande process.

Redovisning och bedömning av strandskydd bör göras i MKB.

Åtgärden berör två av Stockholms grönkilar, Bornsjökilen och Hanvedenkilen. Sökanden bör behandla åtgärdens eventuella påverkan på grönstruktur.

Potentiellt förorenade områden finns i närheten av ledningssträckningen. Om nya föroreningar upptäcks, ska dessa rapporteras till tillsynsmyndigheten. Inför kommande markarbeten ska det finnas en plan för hur föroreningar ska hanteras för att inte riskera att förvärra en föroreningssituation.

Det krävs en arkeologisk utredning av området enligt kulturmiljölagen inför den fortsatta planeringen. Kontakt bör tas med Länsstyrelsens kulturmiljöenhet i god tid inför utredningen.

Längs tänkt sträckning är det ca 42 bostadshus som ligger inom 100 m från utredningsområdet. Ett bostadshus ligger ca 20 m från aktuellt område. I Sverige finns inga gränsvärden för magnetiska fält då ansvariga myndigheter anser att mer forskning behövs. Det finns vissa studier där

samråd Kolbotten-Gärtuna för ett tydliggörande gällande på vilket sätt Natura 2000-området skulle kunna påverkas av ombyggnationen av ledningarna. Länsstyrelsen meddelade då att skrivningen gällande Natura 2000-området varit felaktig. I Länsstyrelsens yttrande i samråd Kolbotten-Gärtuna har de därför tagit bort skrivningen, se Tabell 40.

Tillstånd kommer att sökas hos Länsstyrelsen.

Tas upp i föreliggande MKB.

Tas upp i föreliggande MKB.

Tas upp i föreliggande MKB.

Tas upp i föreliggande MKB.

En arkeologisk utredning av området har genomförts inom ramen för projektet.

Magnetfältberäkningar och bedömda konsekvenser för boendemiljö redovisas i föreliggande MKB. Det

forskare har sett samband mellan exponering under barnaåren för magnetfält som ligger över det normala och en något ökad risk för leukemi. Enligt Länsstyrelsens yttrande har Världshälsoorganisationen därför tagit fram ett gränsvärde på 0,4 µT gällande magnetiska fält. I kommande MKB bör det tydligt framgå vilka nivåer på magnetiska fält som kommer att förekomma vid bostäder längs med sträckningen. Även om det inte finns ett gränsvärde i Sverige ska bästa möjliga teknik användas för att säkerställa att olägenhet för människors hälsa och miljö inte uppkommer.

gränsvärde om 0,4 µT som Länsstyrelsen hänvisar till är felaktigt, något sådant gränsvärde finns inte. Internationellt hänvisas ofta till en rekommendation från International Commission on Non-ionizing Radiation Protection (ICNIRP)² (ICNIRP) som för allmänhetens exponering för lågfrekventa elektromagnetiska fält motsvarar 200 µT. I Sverige anges i Strålsäkerhetsmyndighetens allmänna råd om begränsning av allmänhetens exponering för elektromagnetiska fält³ ett referensvärde om 100 µT.

2.1.1.2 Botkyrka kommun

Skriftligt yttrande från kommunen inkom den 24 oktober 2019 och redovisas i sin helhet i Bilaga 2. En sammanfattning av yttrandet samt Sökandens bemötande av detta framgår i Tabell 3.

Tabell 3. Sammanfattning av inkomna synpunkter från kommunen samt Sökandens bemötande.

Kommunens synpunkter	Kommentarer
<p>Botkyrka kommun berörs av delsträcka 3 och det är huvudsakligen denna sträcka som synpunkterna gäller.</p> <p>För boendemiljön i södra delen av Kagghamra tomtområde är det en fördel om alternativ sträckning väljs.</p>	<p>Sökanden har efter omfattande utredning beslutat att gå vidare med det sträckningsalternativ som går genom Kagghamra tomtområde. De överväganden som gjorts redogörs för i avsnitt 3.4 (jämförelse och val av</p>

² ICNIRP 2010. ICNIRP guidelines for limiting exposure to time-varying electric and magnetic fields (1Hz-100 kHz). *Health Physics* 99(6): 818-836.

³ SSMFS 2008:18. *Strålsäkerhetsmyndighetens allmänna råd om begränsning av allmänhetens exponering för elektromagnetiska fält.*

Huvudalternativet korsar Snäckstaviks våtmark. Våtmarken beskrivs inneha "lågt naturvärde" vilket möjligen gäller för våtmarkens flora men inte för dess betydelse som fågellokal. Våtmarken är en viktig rastlokal för våtmarksfåglar under vår- och höststräcket. Särskilt vårsträcket genom dalgången kan vara ymnigt. Kollisioner med kraftledningen har konstaterats flera gånger. Det har bland annat gällt havsörn och sångsvanar. Sannolikt är därför den alternativa sträckningen att föredra ur fågelsynpunkt. Oavsett vilken sträckning som väljs är en bra skyddsåtgärd att förse ledningen med "bollar" eller band som gör den lättare att upptäcka.

En annan känslig plats ur naturvårdssynpunkt är kraftledningens passage med Kagghamraån (riksintresse naturmiljö). Ån har en reproducerande stam havsöring. Passagen måste bli så skonsam som möjligt. Avverkning av träd som skuggar åns vatten bör undvikas.

Det är viktigt att en naturvärdesinventering även utförs för den alternativa sträckningen förbi Kagghamra.

Utöver planarbete i Kagghamra tomtområde pågår arbete med en detaljplan för bostäder nordväst om Kagghamra tomtområde. Detaljplanen heter Grindstugan och berör Skinnarviksdalen. Enligt nuvarande planeringsunderlag kommer bebyggelse att tillåtas som närmast 130 m sydväst om befintlig kraftledning (alternativ sträckning).

sträckningsalternativ) i föreliggande MKB.

Konsekvenser för fågellivet vid Snäckstaviks våtmark tas upp i föreliggande MKB. I och med att ny ledning kommer att utrustas med fågelavvisare kommer situationen för fågellivet att förbättras jämfört med nuläget.

Specifika hänsynsåtgärder för ledningens passage av Kagghamraån föreslås i MKB. Exempelvis kommer högstubbar att skapas istället för att avverka träd vid marknivå. Dessutom kommer buskvegetation att lämnas i strandzonen.

En kompletterande naturvärdesinventering har genomförts för den alternativa sträckningen förbi Kagghamra.

Ansökt sträckning berör inte det pågående detaljplanarbetet vid Grindstugan.

2.1.1.3 Nynäshamns kommun

Skriftligt yttrande från kommunen inkom den 22 november 2019 och redovisas i helhet i Bilaga 2. En sammanfattning av yttrandet samt Sökandens bemötande av detta framgår i Tabell 4.

Tabell 4. Sammanfattning av inkomna synpunkter från kommunen samt Sökandens bemötande.

Kommunens synpunkter	Kommentarer
<p>Kommunen ser positivt på den planerade effekthöjningen och anser att föreslagen dragning i stort är oproblematiske.</p>	
<p>Vid Fagersjö går ledningen nära bostadsområden, det gäller detaljplaner DP846 och B546. Sträckningen i förhållande till den befintliga ledningen behöver undersökas närmare för att undvika konflikter med andra funktioner.</p>	<p>Ledningen kommer, i passage med Fagersjö, att gå i befintlig ledningssträckning vilken är förenlig med gällande detaljplaner.</p>
<p>Vid Ösmo förutsätter kommunen att det görs en utredning av möjligheten att markförlägga ledningen en längre sträcka, fram till Väggarövägen. Ösmo kommer växa mycket under kommande år och de norra delarna är naturligt utvecklingsområde.</p>	<p>Då det i nuläget inte finns några konkreta planer på hur Ösmo kommer att växa i detta område ser Sökanden det som lämpligt att ledningen står kvar i befintlig utförande norr om Ösmo.</p>
<p>Väster om Ösmo behöver dräneringssystemens funktion säkerställas. I området har kommunen ett antal arrendatorer för jordbruks- och betesmark.</p>	<p>Sökanden har bett arrendatorerna att inkomma med information om dräneringssystemen så att materialet kan användas som underlag vid vidare projektering. Inget material har inkommit. Vidare kontakt kommer att tas med arrendatorerna i projekteringsskedet.</p>
<p>Söder om Ösmo sker utbyggnad av Vansta industriområde samt anläggande av en dagvattendamm med tillhörande översvämningssytor. Kommunen kan inte från bifogade kartor avgöra om tänkt dragning påverkas av dessa projekt.</p>	<p>Sökanden har erhållit kompletterande information från kommunen. Samordning mellan projekten kommer att krävas. Kontakt kommer att tas med kommunen inför</p>

I närheten av Kalvö industriområde finns en skyddad och hotad djurart. Sträckningen kan behöva undersökas närmare i detta område för att minimera påverkan.

detaljprojektering av ledningen för att säkerställa samordning mellan projekten.

Sökanden har noterat förekomsten av arten, vilken redovisas i bilaga 15 (Skyddade arter) till MKB. Sökanden gör bedömningen att det inte finns någon risk för att artens bevarandestatus påverkas på varken nationell regional eller lokal nivå.

2.1.1.4 Salems kommun

Skriftligt yttrande från kommunen daterat den 4 november 2019 redovisas i helhet i Bilaga 2. En sammanfattning av yttrandet samt Sökandens bemötande av detta framgår i Tabell 5.

Tabell 5. Sammanfattning av inkomna synpunkter från kommunen samt Sökandens bemötande.

Kommunens synpunkter	Kommentarer
<p>Kommunstyrelsen tillstyrker samrådshandlingen eftersom den nya ledningen dras i befintlig sträckning och dessutom bidrar till att lösa effektbristen i regionen.</p> <p>I övrigt tar kommunen upp den vägledning avseende hälsoeffekter och magnetfält som Arbetsmiljöverket, Boverket, Elsäkerhetsverket, Socialstyrelsen och Strålsäkerhetsmyndigheten har tagit fram. Då sökanden kommer att följa riktlinjerna samt redovisa magnetfältberäkningar för ledningen i MKB har kommunen inga invändningar.</p>	<p>Sökanden noterar Salems kommuns synpunkter.</p>

2.1.1.5 Södertälje kommun

Södertälje kommun har inkommit med separata yttranden från Miljönämnden (daterat 2019-10-01) och Tekniska nämnden (2019-10-24). Yttrandena redovisas i sin helhet i Bilaga 2. En sammanfattning av yttrandena samt Sökandens bemötanden av dessa framgår i Tabell 6 och Tabell 7.

Tabell 6. Sammanfattning av inkomna synpunkter från miljönämnden samt Sökandens bemötande.

Miljönämndens synpunkter	Kommentarer
<p>Området som berörs av åtgärderna ligger inom en grön kil med svagt samband (RUFs), som kommunens översiktsplan rekommenderar att både bevara och stärka. Delar av området omfattas även av strandskydd samt utökat strandskydd. En del naturvårdsarter har observerats både via Artportalen och inventeringar genomförda i området. Området har arter beroende av orörd skog och/eller död ved, vilket indikerar att höga naturvärden finns på platserna. Många av arterna är starkt skyddade.</p>	<p>En naturvärdesinventering samt en fågelinventering har genomförts inom ramen för projektet. Bedömning av påverkan på skyddade/ hotade arter samt förslag på skadeförebyggande åtgärder redovisas i föreliggande MKB. Även konsekvenser på den gröna kilen tas upp i föreliggande MKB.</p>
<p>Miljökontoret ser positivt på att delsträcka 1 inom Södertälje kommun föreslås ske med hjälp av befintliga strukturer. Enligt miljökontoret finns flera observationer av skyddsvärda arter i närområdet längs delsträcka 1.</p>	<p>Se ovan.</p>
<p>Delsträcka 2 behöver enligt Sökanden breddas med 20–25 m och delar av denna sträckning går genom skogsmark. Avverkningen är av sådan skala att den kan ha stora konsekvenser för naturmiljön. Kommunen har i nuläget inte god kännedom om dessa skogar men Skogsstyrelsen har utsett flera naturvärden som kan beröras och vilka kräver särskild hänsyn. Flera skyddsvärda arter har observerats. En naturvärdesinventering behöver genomföras och eventuellt även en inventering av arter eller artgrupper såsom fåglar. Även en konsekvensanalys för påverkan på den gröna kilen behöver göras. Förekomst av naturvårdsarter och värden som gamla träd och orörd skog föranleder behov av att utreda om alternativa metoder kan användas för att minska påverkan på naturvärden. Äldre träd och orörd skog med höga naturvärden tar hundratals år att få tillbaka och kan därför rimligen inte kompenseras genom att mark där ledningar rivs får växa igen. Eftersom sådana värden kan anses oersättliga inom rimlig tid är förlusten av livsmiljön för arter beroende av denna också svår att kompensera.</p>	<p>Se ovan.</p>
<p>Under byggtiden bör särskild hänsyn tas i skogsområden för att inte störa omkringliggande natur. Exempelvis bör buller, speciellt av plötslig karaktär, minimeras. Sönderkörning av terräng vid åtgärderna bör också aktivt minimeras.</p>	<p>Skadeförebyggande åtgärder vid byggnation tas upp i föreliggande MKB.</p>

Åtgärder inom strandskydd kräver dispens och markavvattningsförbud råder i Stockholms län. Dispens krävs också för åtgärder inom andra skyddade områden, till exempel biotopskyddsområden.

Miljökontoret vill påpeka att det behöver göras en bedömning av de risker som kan uppstå vid arbeten med entreprenadmaskiner inom Bornsjöns vattenskyddsområde.

Eventuellt kan användande av impregnerade stolpar innebära en risk för förorening av mark och vatten vilket behöver tas upp och eventuellt utredas. Vidare kan kvicksilver utlösas vid eventuella skogsavverkningar vilket behöver tas upp närmare.

De dispenser som krävs kommer att sökas när tillståndsansökan är inskickad till Energi-marknadsinspektionen.

Konsekvenser av ombyggnationen av ledningarna på Bornsjöns vattenskyddsområde tas upp i föreliggande MKB. Även planerade hänsyns-åtgärder tas upp.

Det impregneringsmedel som kommer att användas för stolparna beskrivs närmare i MKB.

Risken att kvicksilver utlöses vid skogsavverkning är störst i syrefattiga miljöer såsom våtmarker och vid vattendrag. Avverkningen som krävs för en kraftledningsgata är förhållandevis liten. Detta i kombination med de hänsynsåtgärder som Sökanden avser vidta för att minimera körskador i terrängen i allmänhet och vid vattendrag och våtmarker i synnerhet medför att risken bedöms vara mycket liten. Se beskrivning av hänsynsåtgärder i avsnitt 6.8.4 i MKB.

Tabell 7. Sammanfattning av inkomna synpunkter från tekniska nämnden samt Sökandens bemötande.

Tekniska nämndens synpunkter	Kommentarer
Planerad sträckning är inte i konflikt med kommunens planerade bebyggelseområden.	Sökanden noterar tekniska nämndens synpunkter.
En kapacitetsökning underlättar omställningen till verksamheter och transporter med mindre klimatpåverkan.	
Dragning i befintliga stråk ger minsta negativa påverkan.	
Kommunen har utifrån ett markägarperspektiv inga synpunkter angående utbyggnad av befintlig sträcka.	

2.1.2 Övriga myndigheter

Övriga myndigheter som inbjudits till samråd framgår i Tabell 8 nedan. En sammanfattning av inkomna synpunkter från dessa myndigheter samt Sökandens bemötanden av dessa framgår av Tabell 9. Yttrandena redovisas i sin helhet i Bilaga 2.

Tabell 8. Övriga myndigheter som bjudits in till samråd.

Skogsstyrelsen	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)	Trafikverket	Naturvårdsverket
Försvarmakten HKV	Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI)	Sveriges geologiska undersökning (SGU)	Riksantikvarieämbetet
Svenska kraftnät			

Tabell 9. Sammanfattning av inkomna synpunkter från myndigheter samt Sökandens bemötande.

Myndighet	Synpunkter	Kommentarer
Försvarmakten	<p>Försvarmakten motsätter sig en etablering av en ny kraftledning inom Grindsjöns skjutfält.</p> <p>Försvarmakten framför att de föreslagna sträckningarna passerar genom Grindsjöns skjutfält vilket utgör riksintresse för totalförsvaret enligt miljöbalken.</p> <p>På skjutfältet bedriver FOI forskning, analys, utveckling och provning av explosiva ämnen, vapen- och</p>	<p>Då en spänningshöjning inte per automatik leder till ett högre magnetfält har Sökanden försökt få mer klarhet i varför spänningshöjningen skulle medföra ytterligare begränsningar och negativ påverkan på Försvarmaktens verksamhet.</p> <p>Försvarmakten har dock inte lämnat ett mer klargörande svar på detta.</p>

	<p>skyddstekniker. Begränsning av verksamheten skulle innebära påtaglig skada på riksintresset.</p> <p>Inom Grindsjöns skjutfält bedrivs verksamhet som, enligt Försvarsmakten, kan påverkas av de elektromagnetiska fält som genereras av en kraftledning. Befintlig 70 kV ledning medför idag begränsningar för verksamheten på skjutfältet. Uppförande av en 130 kV ledning skulle med hänsyn till spänningshöjningen medföra begränsningar och innebära påtagligt negativ påverkan på verksamheten.</p>	<p>Sökanden har därför utrett en alternativ sträckning runt Grindsjöns skjutfält. Ansökt sträckning berör inte riksintresset för totalförsvaret.</p>
<p>Trafikverket</p>	<p>Trafikverkets anläggning får ej skadas eller på annat sätt störas vid utbyggnad av kraftledning. Kraftledningar måste placeras utanför väg- och järnvägsområdet och mark för utbyggnadsbehov. Luftledningar får inte komma i konflikt med säkerhetszon till väg, järnväg eller belysningsstolpar. Avståndet till allmän väg (vägområdesgräns) ska motsvara minst totalhöjden för stolpen. Avståndet till närmaste spårmitt ska motsvara minst 1,5 x totalhöjden för stolpen. Under utbyggnadsskedet får inte framkomligheten på järnväg eller väg påverkas. Om förändringar eller arbete skulle ske på befintlig ledning ställer sig Trafikverket positivt till att stolpar flyttas från vägområdet, respektive spårmitt, enligt ovan rekommenderade avstånd.</p> <p>Mark i vägens närområde, men som regel inte inom vägsektionen, kan med fördel användas till att förlägga ledningar. Det förutsätter att drift och underhåll av vägen inte fördröjas eller försvåras, samt att skador, fara eller hinder för trafik och trafikanter inte</p>	<p>Sökanden noterar Trafikverkets synpunkter, erforderliga tillstånd, avtal och dispenser kommer att sökas.</p> <p>Då det rör sig om befintliga ledningar som ska byggas om så kommer sannolikt enstaka stolpar att behöva placeras inom byggnadsfria avstånd från väg, för mer om detta se avsnitt 6.17 om Infrastruktur i MKB.</p> <p>Ingen parallellgång sker med varken järnväg eller de vägar som är av riksintresse för kommunikationer, ingen påverkan till följd av inducerande strömmar bör således uppstå.</p>

	<p>vållas på grund av ledningen eller dess kringutrustning.</p> <p>Mark- och luftledningarna inom vägområdet: enligt väglagen måste ledningsägaren söka tillstånd hos väghållningsmyndigheten innan en ny ledning dras fram eller vid arbete med en ledning inom vägområdet.</p> <p>Nyanläggning av luftledningarna nära vägen tillåts inte av trafiksäkerhetsskäl. Byte av stolpar tillåts i begränsad omfattning, men på sikt bör sådana ledningar istället läggas i marken eller flyttas så långt från vägen att det inte finns någon risk för påkörning.</p> <p>Trafikverket upplyser om att dispens för tunga transporter kan behöva sökas. Om det gäller kommunöverskridande transporter så söks detta hos Trafikverket, annars hos respektive kommun.</p> <p>Trafikverket har egna ledningar, framförallt vid järnvägsanläggningarna. Dessa ledningar kan påverkas av parallellgång avseende magnetfält och inducerande strömmar, detta behöver beaktas i MKB.</p> <p>Trafikverket har i sitt yttrande även lämnat länkar till ansökningsblanketter för ansökan om korsning av väg eller järnväg samt till korsningsavtal</p>	
<p>Trafikförvaltningen</p>	<p>Trafikförvaltningen yttrar sig i samrådet i sin roll som regional kollektivtrafikmyndighet och kollektivtrafikhuvudman.</p> <p>Trafikförvaltningen bifogar tre kartor för kännedom över de delar av ledningens sträcka som berör väg eller spår som trafikeras av kollektivtrafiken och där ingrepp i väg-/spårområdet påverkar kollektivtrafikens framkomlighet. Vid dessa punkter önskar</p>	<p>Sökanden noterar trafikförvaltningens synpunkter. Om påverkan på kollektivtrafikens framkomlighet blir aktuell kommer kontakt med trafikförvaltningen att tas i så god tid som möjligt innan byggnation sker.</p>

	trafikförvaltningen bli kontaktade i god tid inför byggskede (gärna ett år) i det fall arbetet med ledningen kommer att påverka väg/spårtrafiken.	
Skogsstyrelsen	I samrådshandlingarna uppmärksammas många värdefulla kultur- och naturmiljöer. Skogsstyrelsen anser att ytterligare inventering och identifiering av naturvärdena liksom kulturmiljövärdena borgar för att skadorna lättare kan minimeras.	En naturvärdesinventering och en arkeologisk utredning etapp 1 har genomförts inom ramen för projektet. Resultaten utgör underlag till den MKB som upprättats för projektet.
MSB	MSB har inga synpunkter på remissen men förutsätter att stor hänsyn tas till verksamhetsutövarna i Grindsjöns eventuella synpunkter.	Ansökt sträckning berör inte riksintresset för totalförsvaret vid Grindsjön.
Svenska kraftnät	<p>Sökandens befintliga 70 kV ledning går parallellt med två av Svenska kraftnäts 400 kV ledningar samt korsar en 400 kV ledning.</p> <p>Svenska kraftnät har ledningsrätt för ledningarna som är av betydelse för rikets elförsörjning. Ledningsrätten innebär att åtgärder/verksamheter som på något sätt inskränker Svenska kraftnäts verksamhet, inte får vidtas på fastighet som belastas av ledningsrätten.</p> <p>Alla Svenska kraftnäts ledningar har underjordiska installationer. Vid markarbete inom en kraftledningsgata ska Svenska kraftnät rådfrågas om direktiv innan markarbete påbörjas.</p> <p>Vid arbete nära kraftledning tillämpas Elsäkerhetsanvisningarna ESA. Risker finns såsom beröring av spänningsförande delar och induktion. Om någon utrustning under byggnationen på något sätt riskerar att komma närmare kraftledningens faslinor än 5,5 m vertikalt eller 6,5 m</p>	Sökanden noterar Svenska kraftnäts synpunkter. Svenska kraftnäts rekommendationer kommer att beaktas.

	<p>horisontellt behöver särskilda elsäkerhetsåtgärder vidtas.</p> <p>Svenska kraftnät uppger även om vilka krav de har vid förläggning av en friledning parallellt och vid korsning med sina ledningar. Dessa krav finns i det kompletta yttrandet, se Bilaga 2.</p> <p>Så länge Svenska kraftnäts rekommendationer beaktas och planering och projektering sker i samarbete med Svenska kraftnät, har de inga invändningar mot aktuell ledning.</p>	
SGU	Avstår från att yttra sig i ärendet och hänvisar istället till sin checklista för planering av infrastrukturprojekt.	-
Naturvårdsverket	Avstår från att yttra sig i ärendet.	-

2.2 Enskilda särskilt berörda

Inbjudan till skriftligt samråd skickades per brev till samtliga lagfarna och taxerade fastighetsägare samt delägare av samfälligheter inom 100 m från de aktuella ledningssträckningarna. Utöver ägare inom 100 m togs även fastighetsägare som kunde anses bli berörda på annat sätt med i samrådet. Även fastighetsägare till fastigheter med inskriven nyttjanderätt till nämnda fastigheter togs med i samrådet.

I inbjudan till samrådet fanns information om möjligheten att beställa fullständigt samrådsunderlag per post eller e-post samt möjligheten att ladda ner detta dokument på Sökandens hemsida. Inbjudan fanns även till de två öppna samrådsmöten som hölls inom ramen för samrådet. I samrådsutskicket uppmanades fastighetsägare och övriga berörda att informera om eventuella arrendatorer och nyttjanderättshavare som kunde komma att beröras av den nya ledningen.

En sammanfattning av inkomna synpunkter samt Sökandens bemötanden av dessa framgår i Tabell 10 nedan, samt redovisas i sin helhet i Bilaga 2.

Tabell 10. Sammanfattning av inkomna synpunkter samt Sökandens bemötande.

Fastighet	Synpunkter	Kommentarer
	Yttrandet har inkommit från fastighetsägare för två intilliggande fastigheter. Fastighetsägarna uppger om att det på vardera sida om	Som följd av bl.a. detta yttrande tog Sökanden fram ytterligare sträckningsalternativ för passage av

nuvarande kraftledning finns bostadshus på ca 30 m avstånd.

Fastighetsägarna anser att en ny ledning parallellt med befintlig ledning är olämplig p.g.a. risker för påverkan från förhöjt magnetfält.

Fastighetsägarna anser att en breddning på deras fastigheter skulle leda till att en orimligt stor del av fastigheterna tas i anspråk samt stor negativ visuell påverkan och påverkan på natur- och kulturmiljö (bl.a. en ekbacke, fornlämning och ovanliga äppelträd).

Fastighetsägaren för [REDACTED] anser att en ny kraftledning skulle innebära stor påverkan på näringsverksamheten på fastigheten (småskaligt jordbruk). Fastigheten har varit i familjens ägo i generationer och är en av de små jordbruksfastigheter som finns i området.

Ytterligare en 10 kV ledning korsar fastighet [REDACTED] idag och går parallellt med aktuell 70 kV ledning.

Fastighetsägarna föreslår en ny ledningssträckning enligt en bifogad karta. Sträckningen innebär att ny 130 kV ledning följer en annan av Sökandens 70 kV ledningar norrut från Nynäshamn och därefter ansluts till aktuell 70 kV ledning norr om de berörda fastigheterna. Fastighetsägarna anser att de båda ledningarna kan sambyggas för att minska intrånget i mark. Enligt uppgift från samrådsmötet 7 oktober så planerar Sökanden ändå ha gemensamma stolpar för de två ledningarna från Nynäshamn och fram till den punkt där ledningarna idag delar på sig.

Vidby. Ansökt sträckning berör ej fastigheterna.

[REDACTED] Fastighetsägaren föreslår en alternativ sträckning (enligt en karta som bifogats yttrandet) liknande den som föreslås ovan av fastighetsägaren till [REDACTED]. Om befintlig sträckning används så vill fastighetsägarna att ny ledning byggs på motsatt sida om befintlig ledning, från fastigheten sett, då det på motsatt sida inte finns bostadshus. Anledning är oro för elektromagnetiska fält.

Ansökt sträckning har placerats på motsatt sida om befintlig ledning från fastigheten sett.

De två fastigheterna ägs av Kagghamra tomtägarförening. Föreningen har tagit fram ett gemensamt yttrande för föreningen och för den vägförening/samfällighetsförening som finns i området.

Föreningen informerar om att den befintliga ledningen byggdes 1946 och att det var ca 15 år innan Kagghamra tomtområde bildades. Nu finns enligt föreningen en möjlighet att få bort en kraftledning genom området som enligt föreningen ska ombildas från sommarstugeområde till permanentboende. Föreningen förordar alternativ sträckning runt Kagghamra, motiven är som följer:

- Alternativ sträckning följer en högspänningsledning vars ledningsgata endast blir bredare vilket inte förändrar landskapsbilden.
- Alternativ sträckning går genom områden utan befintlig bebyggelse.
- Området som skulle tas i anspråk av kraftledningen kan i framtiden istället användas till exempelvis en förskola eller ett äldreboende.
- Sökandens huvudalternativ kommer att leda till att skogspartiet mellan Sjöbacken och Skördevägen blir en ledningsgata som är 40–65 m bred. Skogspartiet upplevs som en central plats och en oas i tomtområdet då det passeras dagligen av områdets boende. Båda vägarna leder ned till föreningsområdet nere vid hamnen med båtplatser, bad, klubbstuga m.m. Även fotbollsplanen som gränsar till skogsdungen används flitigt. I skogsdungen finns en fornlämning och en mycket gammal ek. Nedanför skogsdungen ligger en blomsteräng och mot våtmarken finns träd och buskar som hyser många fåglar. Det finns även ett rikt djurliv i övrigt. Om en ny ledningsgata dras genom området påverkas naturmiljön till följd av ökad ljusinstrålning och ändrade fuktighetsförhållanden. Framtida

Sökanden har efter omfattande utredning beslutat att gå vidare med det sträckningsalternativ som går genom Kagghamra tomtområde. De överväganden som gjorts redogörs för i avsnitt 3.4 (jämförelse och val av sträckningsalternativ) i föreliggande MKB.

Gällande skogspartiet mellan Sjöbacken och Skördevägen så kommer enbart en del av skogspartiet att tas i anspråk av den nya ledningens ledningsgata, inte hela området. Skogspartiets bredd mellan Sjöbacken och Skördevägen varierar men är ca 140 m brett. Skogsgatan för ledningen kommer bli ca 40 m bred. Hänsynsåtgärder kommer att vidtas inom området för ett bibehållande av de naturmiljövärden som finns (se avsnitt 6.8.4 om hänsynsåtgärder gällande naturmiljö i föreliggande MKB).

Konsekvenser för fågellivet vid Snäckstaviks våtmark tas upp i avsnitt 6.8 i föreliggande MKB. I och med att ny ledning kommer att utrustas med fågelavvisare bedöms situationen för fågellivet att förbättras jämfört med nuläget.

Berörda fastighetsägare kommer att ersättas för

	<p>underhåll kommer också påverka naturen negativt i tomtområdet.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Om skogen skulle tas bort kommer ljudnivån från väg 570 och fotbollsplanen att öka. • En kraftledning genom tomtområdet skulle påverka fastighetspriserna negativt i hela området. • Oavsett om det finns hälsorisker med att bo intill en ledning eller inte så upplevs det obehagligt att bo intill en kraftledning. 	<p>intrånget på sina fastigheter. Ersättning ska ske utifrån principen att fastighetsägaren inte ska lida ekonomisk skada av intrånget. Gällande att fastighetspriser i hela tomtområdet skulle påverkas negativt av ny ledning i sökt sträckning anser inte Sökanden att så kommer bli fallet då planerad ny 130 kV ledning enbart ersätter befintlig 70 kV ledning som redan idag går genom området.</p>
<p></p>	<p>Fastighetsägaren förordar alternativ sträckning runt Kagghamra med samma motivering som yttrandet från fastighet med följande tillägg:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kagghamra tomtägarförening har tagit fram en skötselplan för fastigheterna och och bedriver en aktiv skogsskötsel för att bevara den biologiska mångfalden. 	<p>Se Sökandens kommentar till ovan.</p>
<p></p>	<p>Fastighetsägarna anser att alternativ sträckning runt Kagghamra av hälso- och naturmiljöskäl är det enda tänkbara alternativet.</p>	<p>Sökanden gör efter genomförd utredning bedömningen att de alternativa sträckningarna förbi Kagghamra är jämförbara ur ett naturmiljöperspektiv. Inget av alternativen bedöms medföra någon negativ påverkan på människors hälsa. För mer om de överväganden som Sökanden gjort vid val av sträckning se avsnitt 3.4 (jämförelse och val av sträckningsalternativ) i föreliggande MKB.</p>

	<p>Fastighetsägaren är orolig för hälsoriskerna med att ha en kraftledning nära bebyggelse. Fastighetsägaren odlar ekologiskt och gillar naturen varför det skulle vara mycket störande med en ledning i området.</p>	<p>Se Sökandens kommentar till ovan.</p>
	<p>Fastighetsägarna förordar alternativ sträckning runt Kagghamra. Fastighetsägarna anser att en ledning av den här storleken inte ska gå genom ett bostadsområde. Fastighetsägarna använder skogsdungen, genom vilken ledningen skulle dras, för rekreation. Fastighetsägarna anser även att en ledning genom bostadsområdet skulle leda till sänkta huspriser.</p>	<p>Se Sökandens kommentar till ovan.</p>
	<p>Fastighetsägarna förordar alternativ sträckning runt Kagghamra då Sökandens huvudalternativ skulle förstöra viktiga grönområden. Boendemiljön skulle även påverkas negativt i Kagghamra. Den alternativa sträckningen runt Kagghamra skulle påverka boende och värdefull natur i mindre utsträckning.</p>	<p>Se Sökandens kommentar till ovan.</p>
	<p>Fastighetsägarna förordar alternativ sträckning runt Kagghamra p.g.a. följande:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oro för magnetfält och barnens hälsa. Fastighetsägarna vill att fastighetsägare inom 100 m från ny ledning informeras särskilt om resultaten från magnetfältberäkningarna och MKB:n. - Olämpligt med den här typen av anläggning inom ett växande bostadsområde. - Försämring av landskapsbilden i Kagghamra. <p>Fastighetsägarna nämner även att de inte fick något samrådsbrev per post trots att fastigheten står omnämnd och hoppas på bättre information framgent.</p>	<p>Sökanden gör bedömningen att ledningen enligt ansökt sträckning inte kommer leda till någon påverkan på människors hälsa, se avsnitt 6.16 om boendemiljö, hälsa och säkerhet i MKB.</p> <p>Alla direkt berörda fastighetsägare kommer att få ärendet på remiss av Ei.</p> <p>Fastighetsägarna finns med i Sökandens sändlista för genomfört samråd.</p> <p>I övrigt, se Sökandens kommentar till ovan.</p>
	<p>Fastighetsägaren förordar alternativ sträckning runt Kagghamra p.g.a följande:</p>	<p>Sökanden gör bedömningen att ledningen enligt ansökt sträckning inte kommer leda till någon</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Huvudalternativet innebär en hälsorisk då sträckningen går precis vid fastighetsägarens tomt. - Skogsdungen som huvudalternativet går igenom är ett tillhåll för rådjur och älg samt fornminnesmärkt. - Visuell påverkan. 	<p>påverkan på människors hälsa, se avsnitt 6.16 16 om boendemiljö, hälsa och säkerhet i MKB.</p> <p>I övrigt se Sökandens kommentar till ovan.</p>
	<p>Fastighetsägaren förordar alternativ sträckning runt Kagghamra p.g.a. följande:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Elektromagnetiska fält som kan vara cancerframkallande och påverka hälsan negativt. - Visuella störningar från hus och tomt. - Minskat fastighetsvärde. - Bostadsområde som växer och därmed olämpligt med kraftledning genom området. - Påverkan på våtmark (mangrove liknande kärr med stor artrikedom) anlagd av kommunen. Våtmarken ligger invid Snäckviken. - Påverkan på fornlämningar på kullen vid korsning Sjöbacken/Kaggvägen. 	<p>Se Sökandens kommentar till ovan.</p>
	<p>Fastighetsägarna förordar alternativ sträckning runt Kagghamra p.g.a. följande:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sökandens huvudalternativ skulle medföra stor naturpåverkan då breddning av skogsgatan skulle ske med ca 40-60 m. - Området längs huvudalternativet har ovanligt rik flora och fauna med många rödlistade arter. I övrigt berörs värdefulla våtmarker, sumpskogar, biotopskydd m.m. - Minskat fastighetsvärde. - Alternativ sträckning följer en befintlig ledning och passerar genom skogsmark och öppna ytor vilket är att föredra. 	<p>Se Sökandens kommentar till ovan.</p>
	<p>Fastighetsägaren förordar alternativ sträckning runt Kagghamra.</p>	<p>Sökanden har efter omfattande utredning beslutat att gå vidare med det sträckningsalternativ</p>

		<p>som går genom Kagghamra tomtområde. De överväganden som gjorts redogörs för i avsnitt 3.4 (jämförelse och val av sträckningsalternativ) i föreliggande MKB.</p>
	<p>Fastighetsägaren förordar alternativ sträckning runt Kagghamra p.g.a. begränsning av magnetfält i bostadsområdet.</p>	<p>Sökanden gör bedömningen att ledningen enligt ansökt sträckning inte kommer leda till någon påverkan på människors hälsa, se avsnitt 6.16 om boendemiljö, hälsa och säkerhet i MKB.</p>
 (Skogsbolaget Snäckstavik AB)	<p>Skogsbolaget förordar Sökandens huvudalternativ förbi Kagghamra med följande undantag:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Passagen norr om Snäckviken och Kagghamra markförläggs. Möjligen kan ledningen samlokaliseras med de VA-ledningar som nyligen förlagts i området. <p>Skogsbolaget ser stora problem med den alternativa sträckningen runt Kagghamra. Huvudanledningen till detta är att Skogsbolaget planerar för bostadsutveckling i berört område. I dalgången mellan Grindstugan och Svenska kraftnäts ledning finns redan ett förslag till ny detaljplan. Detaljplaneområdet begränsas redan av Svenska kraftnäts ledning och ytterligare begränsningar skulle hota projektets genomförande och medföra kapitalförstöring då betydande kostnader redan har tagits inom projektet. I det fall mycket tunga argument framkommer mot huvudförslaget så yrkar Skogsbolaget i andra hand att den alternativa sträckningen genomförs utan att ytterligare begränsningar uppkommer på Skogsbolagets planer vid Grindstugan. Det innebär att den nya ledningen inte får anläggas söder om Svenska kraftnäts ledning och sannolikt måste ledningen markförläggas vid passagen av dalgången som sträcker sig norrut från Grindstugan.</p>	<p>Sökanden har efter omfattande utredning beslutat att gå vidare med det sträckningsalternativ som går genom Kagghamra tomtområde. De överväganden som gjorts redogörs för i avsnitt 3.4 (jämförelse och val av sträckningsalternativ) i föreliggande MKB.</p> <p>Markförläggning av ledningen norr om Snäckviken går emot Sökandens ställningstagande gällande teknikval för kraftledningar inom regionnätet, för mer om detta se avsnitt 3.2 i MKB:n.</p>

<p>[REDACTED]</p>	<p>Fastighetsägaren förordar att ledningen byggs enligt Sökandens förordade alternativ förbi Kagghamra.</p>	<p>Sökanden har efter omfattande utredning beslutat att gå vidare med det sträckningsalternativ som går genom Kagghamra tomtområde. Detta överensstämmer med fastighetsägarens önskemål.</p>
<p>[REDACTED]</p>	<p>Fastighetsägaren förordar Sökandens huvudalternativ genom Kagghamra.</p>	<p>Sökanden har efter omfattande utredning beslutat att gå vidare med det sträckningsalternativ som går genom Kagghamra tomtområde. Detta överensstämmer med fastighetsägarens önskemål.</p>
<p>[REDACTED]</p>	<p>Fastighetsägarna önskar starkt att ledningen flyttas ut ur Stutby och att man nyttjar den alternativa sträckningen öster om bebyggelsen då nuvarande sträckning ligger mycket nära flera hus. Anledningen är oro för elektromagnetiska fält. Det skulle även vara en stor fördel för fastighetsägarna rent jordbruksmässigt då de skulle bli av med tre kraftledningsstolpar i åkermark. Även för bybilden skulle det bli en förbättring då kraftledningen idag delar byn i två delar.</p>	<p>Ansökt sträckning medför att ledningen flyttas ut ur Stutby och istället går väster om Stutby.</p> <p>Ansökt sträckning berör inte fastigheten [REDACTED]</p>
<p>[REDACTED]</p>	<p>Fastighetsägaren förordar befintlig ledningsgata i passage med Stutby. Enligt fastighetsägaren leder den till minst konsekvenser för berörda samt är enklast och mest praktiskt att utföra. Fastighetsägaren motsätter sig de alternativa sträckningarna då de påverkar fastighetsägarens skogsproduktion samt kräver tillgänglighet till ledningsgatan för maskiner.</p>	<p>Sökandens initiala förordade alternativ var att anlägga den nya ledningen i befintlig ledningsgata i passage med Stutby. Till följd av Forsvarsmaktens synpunkter i det initiala samrådet har dock Sökanden bedömt den lösningen som icke-genomförbar och söker därför koncession för en sträckning väster om Stutby. Fastighetsägaren kommer att ersättas för det</p>

		intrång som uppstår på fastigheten.
	Fastighetsägaren förordar alternativ sträckning runt Enby då det är mindre skog som behöver avverkas där. Informerar även om att det finns skogsbilvägar i området på vilka man kan komma runt befintlig ledningsgata med material.	I passage med samhället Enby har Sökanden efter vidare utredning kommit fram till att det är möjligt att ta avbrott på befintlig ledning och därmed bygga ny 130 kV ledning i befintlig ledningsgata. Detta leder till att mindre mark behöver tas i anspråk för ny ledning jämfört med alternativet att gå runt Enby. Sökanden har därför valt att ansöka om koncession för sträckningen genom Enby.
	Fastighetsägaren önskar att ny kraftledning byggs väster om befintlig ledning, d.v.s. på ett längre avstånd från fastigheten än idag. De menar att närhet till kraftledning, vad gäller bebyggelse, kan innebära en hälsofara.	Ansökt sträckning är i passage med fastigheten förlagd på västra sidan om befintlig ledning.
	Fastighetsägaren förordar alternativ sträckning vid Enby.	Se bemötande till ovan.
	Fastighetsägaren är upprörd då han vid det öppna samrådsmötet blivit lovad ett möte med Sökanden på sin fastighet för att diskutera sträckningar och teknisk utformning över fastigheten. Sökanden har därefter informerat om att tid inte funnits för ett besök. Fastighetsägaren är även kritisk till Sökandens ståndpunkt att det inte finns belägg för att strålningen kan skada djur och människor. Fastighetsägaren anser att det är upp till Sökanden att visa på att det inte är farligt för människor och djur att vistas nära kraftledningar. Fastighetsägaren hänvisar till ELSÄK-FS 1994:7 och ELSÄK-FS 1999:5 för stöd till detta. Fastighetsägaren anser att föreskrifterna anger att en dokumenterad riskanalys och konsekvensutredning måste tas fram för att	Sökanden besökte fastighetsägaren på fastigheten efter samrådstidens slut, samrådstiden förlängdes för att fastighetsägaren skulle kunna komma in med ytterligare synpunkter, något yttrande inkom dock aldrig. Sökanden har efter det initiala samrådet tagit ett samlat grepp kring Sökandens fyra 70 kV kraftledningar som finns på delsträckan mellan station Kolbotten och Avgreningsområde Gärtuna. Planerad ombyggnation innebär att

kunna konstatera att ingen risk föreligger. För mer om detta se komplett yttrande i Bilaga 2.

Fastighetsägaren anser även att marknadsvärdet på fastigheten skulle påverkas negativt p.g.a. strålningsrisken oavsett om den innebär fara eller inte. Fastighetsägaren förväntar sig en avsevärd kompensation för detta.

Fastighetsägaren tar upp ett förslag till ändrad sträckning där ledningen skulle förläggas på västra sidan om Nynäsvägen istället för som idag på östra sidan. Fastighetsägaren ser även markförläggning av ledningen som en lösning.

ingen av ledningarna kommer att hamna närmare berörd fastighet än de står idag. Spänningshöjningen i sig innebär inte per automatik att det genererade magnetiska fältet runt ledningarna ökar. Beräkningar av magnetfältet har gjorts och redovisas i den MKB som har upprättats för projektet. För aktuell fastighet blir magnetfältet efter ombyggnation lägre än idag enligt utförda beräkningar baserade på prognoser för framtida strömlaster. Sökanden gör bedömningen att planerad ombyggnation av de aktuella ledningarna inte kommer att leda till någon påverkan på människors hälsa, se avsnitt 6.16 i MKB.

För ekonomisk skada erhåller fastighetsägaren ersättning. Ersättningen regleras i det markupplåtelseavtal som tas fram tillsammans med fastighetsägaren.

Sökanden bedömer ansökta sträckningar som lämpliga då dessa medför minst intrång för berörda fastighetsägare i och med att befintlig ledningsgata kan nyttjas. En flytt av ledningen till motsatt sida om Nynäsvägen (och väster om Svenska kraftnäts befintliga ledningar) bedöms olämpligt med avseende på teknik och

2.3 Organisationer, föreningar och verksamhetsutövare

Inbjudan till samråd inklusive samrådsunderlag har även sänts till de organisationer, föreningar och verksamhetsutövare som kan tänkas beröras av verksamheten.

Organisationer, föreningar och verksamhetsutövare som har bjudits in till samråd framgår i Tabell 11.

En sammanfattning av inkomna synpunkter samt Sökandens bemötanden av dessa framgår i Tabell 12. Yttrandena redovisas i sin helhet i Bilaga 2.

Tabell 11. Organisationer, föreningar och verksamhetsutövare som bjudits in till samråd.

Luffartsverket	Skanova	Stockholms ornitologiska förening	Nynäshamns ornitologer (NOR)
Södertälje Ornitologiska förening	Jägarnas riksförbund	Friluftsförbundet Salem	Friluftsförbundet Södertälje
Friluftsförbundet Botkyrka	Friluftsförbundet Nynäshamn	Friluftsförbundet Mälardalen	Scouterna i Botkyrka
Scouterna	Nynäshamns scoutkår	Ösmo scoutkår	Ösmo hembygdsförening
Botkyrka hembygdsförening	Naturskyddsföreningen i Stockholm	Naturskyddsföreningen i Botkyrka-Salem	Naturskyddsföreningen i Södertälje-Nykvarn
Nynäshamn naturskyddsförening	BirdLife Sverige	Stockholms Orienteringsförbund	Svenska jägareförbundet
Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)	Lantbrukarnas Riksförbund Mälardalen	Kagghamra tomtägarförening och Vägförening	Stockholm Vatten och Avfall
Stockholm Skavsta Airport	Arlanda flygplats	Bromma flygplats	Körunda golfbana
E.ON Energidistribution AB	Ellevio AB		

Tabell 12. Sammanfattning av inkomna synpunkter samt Sökandens bemötande.

Organisation	Synpunkter	Kommentarer
LRF Mälardalen	<p>LRF Mälardalen (LRF) är kritiska till att Sökanden avfärdar ett markförlagt alternativ längs hela sträckan utan att visa att det är tekniskt omöjligt att använda sig av markförlagd teknik.</p> <p>LRF anser att valet av teknik bör belysas med hänsyn till det som står i miljöbalken om att bästa möjliga teknik ska användas som orsakar minsta möjliga skada och intrång på miljön och andra motstående intressen med avseende på jordbruks- och skogsbruksproduktion, störning för närboende, miljö och övrig samhällsekonomi. LRF anser att Sökanden i sitt nuvarande samrådsunderlag inte har en tillräckligt utförlig beskrivning av de fördelar och nackdelar som uppkommer med luftlednings- respektive markförlagd ledningsalternativ för att kunna avgöra vad som får anses vara bästa möjliga teknik enligt miljöbalken.</p> <p>I sammanhanget vill LRF belysa de demokratiskt beslutade nationella strategierna avseende klimat, skogs- och livsmedelsproduktion som innehåller mål om att de areella näringarna ska producera mer energi, bioråvara och livsmedel i framtiden.</p> <p>Om det är tekniskt möjligt att använda sig av markförlagd ledning anser LRF att Sökanden ska utföra en analys där samtliga kostnader ingår för en grundlig samhällsekonomisk jämförelse av luft- respektive markförlagd ledning. LRF redogör i sitt yttrande för vilka kostnader som ska redovisas.</p> <p>LRF anser att markförlagd ledning bör beaktas som bästa möjliga teknik. LRF ber därför att Sökanden återkommer med</p>	<p>Sökanden och LRF:s syn på bästa möjliga teknik skiljer sig åt.</p> <p>Sökanden har fattat ett principbeslut gällande teknikval inom regionnätet. Sökandens uppfattning är att markförlagd ledning på regionnätetsnivå enbart ska användas i undantagsfall. Då ett sådant undantagsfall inte identifierats för aktuella ledningar (utöver i passage med Ösmo) har markförlagda alternativ inte utretts vidare.</p> <p>För mer om motiven till Sökandens teknikval se avsnitt 3.2 i MKB.</p> <p>Sökandens anser att ansökta kraftledningar sammantaget medför små negativa konsekvenser för omgivningen. För mer om detta se kapitel 6 i MKB.</p>

ett uppdaterat samrådsunderlag som innehåller en jämförelse av olika tekniska alternativ som bygger på offerter framtagna av möjliga leverantörer av kraftledningssystem tillsammans med en mer djupgående samhällsekonomisk jämförelse.

Utöver ovan har LRF flera ytterligare synpunkter som sammanfattas nedan (för detaljerad information se LRF:s yttrande i Bilaga 2):

- Kritik mot att det skulle vara 6-9 gånger dyrare med markförlagd teknik.
- Sökanden har inte visat att det är tekniskt nödvändigt med luftledning.
- Sökandens argument består i att luftledningsalternativ är det bästa ekonomiska alternativet för Vattenfall.
- LRF anser att Sökanden för att kunna avgöra vad som utgör bästa möjliga teknik behöver ta fram ett samrådsunderlag som innehåller en jämförelse av fördelar och nackdelar med ett luft- respektive markförlagt ledningsalternativ. LRF redogör vidare för vilka effekter som ska jämföras.
- LRF Mälardalen tar upp hur lågfrekventa elektromagnetiska fält har kopplats till ökad risk för cancer. Och att det är svårt att utföra studier då människor inte frivilligt och varaktigt vill exponeras lågfrekventa magnetfält.
- LRF anför att jord- och skogsbruksproduktion minskar när kalgator och stolpfundament under luftburna el-ledningar försvinner och att den nationella skogs- och livsmedelsstrategin i Sverige påverkas negativt av luftledningar.

	<ul style="list-style-type: none"> • LRF anser att luftburna kraftledningar ger improduktiva kalgator som medför en kraftig försämring av möjligheterna till att substituera fossilbaserad energi och produkter. • LRF anser att luftledningarnas stolpfundament orsakar direkta odlingshinder på den åkermark som passeras av luftledningar, vilket i regel innebär produktionsförluster. • LRF anser att användning av kreosot i fundament och stolpar till luftledning står i kontrast till miljöbalken gällande bästa möjliga teknik. • LRF anser att markförlagd ledning är mer driftsäkert än luftledning. • LRF anser att markförlagd ledning är bättre för boendemiljö och landskapsbild. • Då föreslagna ledningssträckningar passerar många bostadshus anser LRF att marknadsvärdena och boendekvaliteten för dessa kommer att påverkas. • LRF anser att markförlagd kraftöverföring är bästa möjliga teknik. • LRF undrar vad merkostnaden skulle bli för projektet om luftledning ersätts med markförlagd ledning i samma sträcka. 	
<p>Ellevio</p>	<p>Ellevio lokalnät har, som lokal distributör av el inom Nynäshamns kommun, intresse av att förstärkningen av regionnätet kan ske i tid för den tillväxt som förväntas i kommunen. Ellevio förordar därför i första hand det eller de alternativ som efter samråd bedöms kunna ge en så tidig utbyggnad som möjligt. Det är viktigt att Ellevios egna</p>	<p>Sökanden noterar Ellevios synpunkter. Ellevio har varit med som samrådspart i fortsatta samråd för projektet och kommer att kontaktas framgent om deras anläggningar berörs.</p>

	<p>utbyggnadsplaner samordnas med Vattenfalls planerade spänningshöjning och de åtgärder som följer därav.</p> <p>Ellevio har befintliga anläggningar vid den planerade ledningens anslutning i Nynäshamn samt vid markkabelns sträckning i Ösmo. Ellevio vill delta i kommande samråd inför och efter erhållen koncession för att ge synpunkter på arbeten nära våra lokalnätanläggningar längs med planerad ledningssträckning.</p>	
Telge Nät/Telge Återvinning, Strategi & Planering	<p>Gällande VA finns en korsande spillvattentunnel och en privat spillvattenledning som ansluter mot kommunal avloppspumpstation på fastigheten [REDACTED]. Den tänkta kraftledningen går igenom befintligt vattenskyddsområde, Bornsjön (Stockholm Vatten och Avfall AB). Det krävs vissa tillstånd för att schakta och använda entreprenadmaskiner i dessa områden.</p> <p>Gällande fjärrvärme så finns ledningar i angiven ledningssträckning. Kontakt behöver tas med Telge Nät i god tid när utförande planeras för att säkerställa att konflikter undviks.</p> <p>Vid konflikter med ledningar med mera ska Telge Nät kontaktas i god tid för samråd och utredning för att säkerställa möjlig skyddsåtgärd eller om ev. ledningsflytt är nödvändig. Vid markarbeten måste man ta hänsyn till och skydda befintliga ledningar och tekniska anläggningar. Eventuell ledningsflytt, skyddsåtgärder bekostas av exploatör/initierade part.</p>	<p>Gällande Bornsjöns vattenskyddsområde gör Sökanden bedömningen att arbetena med kraftledningarna kan genomföras utan att tillstånd behöver sökas enligt föreskrifterna för vattenskyddsområdet, se avsnitt 6.4.1.1 i föreliggande MKB.</p> <p>Kontakt kommer att tas med Telge Nät/Telge Återvinning, Strategi & Planering vid projektering av ledningen så att konflikter med Telge Näts m.fl. ledningar undviks.</p>
Nynäshamns golf AB	<p>Nynäshamns golf AB har inkommit med två yttranden i samrådet. I det första yttrandet önskades kontakt för diskussion om utformning/konstruktion över</p>	<p>Sökanden har träffat representanter från Nynäshamns golf AB i fält. Sökanden har därefter utrett möjligheten till avbrott på</p>

	<p>golfanläggningen. Det andra yttrandet sammanfattas som följer:</p> <p>Nynäshamns golf AB vill att Sökanden använder befintliga stolpar till den nya ledningen över golfbanan. De beskriver vidare anledningarna till detta (för detaljer, se yttrande i Bilaga 2). Då golfbanan är byggd efter de befintliga stolparnas placering så är det den lösning som leder till minst påverkan på verksamheten.</p>	<p>befintlig 70 kV ledning för byggnation av ny ledning i befintlig ledningssträckning. Då det visat sig möjligt med avbrott söker nu Sökanden ansökt om koncession för en sträckning i befintlig ledningsgata över golfbanan. Stolparna kommer, efter önskemål från Nynäshamns golf AB, att utformas som enbenta stolpar i stål.</p>
<p>Friluftsförbundet, Botkyrka lokalavdelning</p>	<p>Södertörn genomkorsas av kraftledningar av alla slag och de tar stora arealer i anspråk av den natur som Friluftsförbundet är helt beroende av för sin verksamhet. Även de som bor och vistas i Södertörn berörs. Det talas även mycket om att den elektromagnetiska strålningen från stora kraftledningar är till skada för både människor och djur.</p> <p>Friluftsförbundet, Botkyrka lokalavdelning, önskar att så lång sträcka som möjligt av den planerade ledningen markförläggs. Då skulle naturen efter några år återta marken till glädje för Mullebarn och andra naturälskare. Och skador av elektromagnetisk strålning skulle minska.</p>	<p>Koncession söks för en ny kraftledning i huvudsak parallellt med befintlig 70 kV ledning som ska ersättas. De överväganden som gjorts gällande markförläggning av hela eller större delar av kraftledningen tas upp i avsnitt 3.2 om teknikval i den MKB som upprättats för projektet.</p> <p>Omgivningskonsekvenser till följd av ansökt ledning redovisas i MKB:n.</p>
<p>Stockholms hamnar</p>	<p>Stockholms hamnar vill uppmärksamma Sökanden på att kraftledningen verkar passera över den järnväg som nu byggs till Stockholm Norvik Hamn. Om så är fallet bör det beaktas och frihöjd säkerställas. Stockholms hamnar och Sökanden har i samband med byggande av järnväg även träffat avtal avseende ledningsflytt, ev. påverkan avseende dessa avtal bör beaktas.</p>	<p>Befintliga kraftledningsstolpar kommer att behållas i passagen med järnvägen. Sökanden kommer att följa avtalet som har träffats med Stockholms hamnar. Den ledningsflytt som avses inför byggnation av järnväg har genomförts och kommer inte att påverkas.</p>
<p>Telia</p>	<p>Telia Elskyddsärenden har inga synpunkter på samrådet. Kontroll av telekablar lägen och kabelanvisning beställs via www.ledningskollen.se, se</p>	<p>Sökanden noterar Telias synpunkter.</p>

	<p>även Telestörningsnämndens meddelande nr 21 gällande avstånd mellan högspänningsledningar och lågspänningsledningar, teleanläggningar m.m.</p> <p>Telia önskar att så långt möjligt behålla teleanläggningar i nuvarande läge för att undvika olägenheter och kostnader. Om ledningsflyttar eller andra åtgärder behövs på Telias ledningar förutsätter Telia att den part som initierar åtgärden även bekostar den.</p> <p>Telia bifogar i sitt yttrande även kontakter för ledningssamordning.</p>	<p>Vid detaljprojektering av ledningen avser Sökanden att genomföra en sökning på ledningskollen.</p> <p>Om det blir aktuellt med några åtgärder, på grund av aktuellt projekt, på Telias anläggningar kommer Sökanden att stå för dessa.</p>
Bromma flygplats (Swedavia Airports)	<p>Bromma flygplats har inget att erinra mot projektet.</p> <p>Bromma flygplats meddelar följande:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samtliga delsträckor ligger utanför det skyddsområde som definieras av Transportstyrelsens föreskrifter om luftledningar för starkström vid flygplatser. • Samtliga delsträckor ligger utanför flygplatsens s.k. Annex 14-yltor (hinderbegränsande ytor). • Samtliga delsträckor ligger inom flygplatsens procedurytor. Längs samtliga delsträckor är det möjligt att bygga upp till +213 m totalhöjd (RH2000) utan vidare behov av flyghinderanalys. 	<p>Sökanden noterar Bromma flygplats yttrande.</p>
LFV	<p>LFV har i egenskap av sakägare för CNS-utrustning inget att erinra mot något av sträckningsalternativen. Yttrandet gäller på utfärdad datum (2019-10-12)</p>	<p>-</p>
E.ON Energi-distribution AB	<p>E.ON konstaterar att de inte har några anläggningar i området. De har därför inget att erinra mot den föreslagna koncessionen.</p>	<p>-</p>

2.4 Närboende och allmänhet

Närboende och vidare allmänhet har bjudits in till samråd via annons i tidningar, se Tabell 1 i avsnitt 1.1. I tidningsannonserna fanns kortfattad information om ärendet inklusive länk till Sökandens hemsida där komplett samrådsunderlag fanns att tillgå.

Många synpunkter har inkommit från fastighetsägare till delägande fastigheter i Kagghamra tomtägarförening (ägare till fastigheterna [redacted] och [redacted]). En inledande kontakt togs inför samråd med tomtägarföreningens ordförande (2019-09-19) varvid det beslutades att samråd med tomtägarföreningen på bästa sätt skulle ske genom ett samrådsutskick till föreningens styrelse. Detta bedömdes vara tillräckligt i och med att direkt påverkade fastigheter (fastigheter inom 100 m från ledningen) också skulle få direktutskick av samrådsinbjudan. Under själva samrådet inkom dock synpunkter från flera delägare i tomtägarföreningen om att de ville ha fortsatta samrådsutskick skickade direkt till sig. Sökanden fick ta del av en förteckning över alla fastighetsägare till delägande fastigheter i tomtägarföreningen. I efterföljande kompletterande samråd som berör Kagghamra har därför även utskick skett till alla parter enligt denna förteckning.

En sammanfattning av inkomna synpunkter samt Sökandens bemötanden av dessa framgår av Tabell 13 nedan, samt redovisas i sin helhet i Bilaga 2.

Tabell 13. Sammanfattning av inkomna synpunkter samt Sökandens bemötande.

Skrivelsen i bilaga 2	Synpunkter	Kommentarer
1	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra då den går utanför bebott område.	Se gemensamma bemötanden nedan, punkt 1.
2	<p>Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra. Anser att stora ingrepp i natur kommer att bli aktuella med huvudalternativet då det går genom våtmark och sumpmark. Den närboende tar upp att det finns ett rikt fågel- och djurliv i området, samt vilka fågelarter som finns. För mer om detta se det kompletta yttrandet i bilaga 2.</p> <p>Tar även upp att skogspartiet mellan Skördevägen och Sjöbacken skulle avverkas helt med huvudalternativet. Området är värdefullt för rekreation, inte minst för äldre som har svårt att ta sig längre bort. Skogspartiet utgör även bullerskydd mot väg 570.</p> <p>Tar även upp att Kagghamra tomtägarförening aktivt arbetar med skogsskötselåtgärder för att bl.a. främja det djurliv som finns i området.</p> <p>Den närboende anser vidare att det är olämpligt att dra en ny ledning genom ett småhusområde</p>	<p>Se gemensamma bemötanden nedan, punkt 1, 2, 3, 4 och 5.</p> <p>En naturvärdesinventering och en fågelinventering har genomförts för att säkerställa att ingen stor påverkan på naturmiljön ska uppstå till följd av projektet. Gällande ansökt sträcknings påverkan på naturmiljön se avsnitt 6.8-6.12 i MKB</p>

	och är även oroad över förhöjda magnetfält samt ljudstörningar från ledningen.	
3	Oro för att ledningen har med 5G utbyggnaden att göra. Enligt närboenden så är 5G farligt för levande organismer.	Ny 130 kV ledning har inget med utbyggnaden av 5G nätet att göra. Syftet med ny ledning beskrivs i föreliggande MKB.
4	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra.	Se gemensamma bemötanden nedan, punkt 1.
5	Den närboende motsätter sig huvudalternativet genom Kagghamra då ledningen skulle gå genom ett bostadsområde och att värdet på fastigheten skulle påverkas negativt. Livskvaliteten i området skulle även bli sämre. Sträckningen skulle även innebära negativa konsekvenser för djurliv då den går över en kohage och ett naturskyddat område. Är inte heller nöjd med alternativ sträckning runt Kagghamra då denna också går för nära bebodda områden. Vill se en ny ledningssträckning som går längre bort från området.	Sökanden har sett över möjligheten till att ytterligare förskjuta ledningens dragning längre österut. Det skulle innebära en sträckning längs med dalgången öster om Dalsta. Sträckningen skulle innebära ett större visuellt intryck jämfört med ansökt sträckning då det inte finns en luftledning i dalgången idag. Ledningen skulle även passera framför bostadsområdet vid Kvarnbacken som ligger på en sluttning ner mot dalgången. Riksintresset för naturmiljö Kagghamraån skulle även beröras i större utsträckning då ny ledning skulle gå genom riksintresset ca 2 km. Med hänvisning till ovan så beslutade Sökanden att inte utreda sträckningen vidare. I övrigt, se gemensamma bemötanden nedan, punkt 2, 5 och 6
6	Motsätter sig huvudalternativet genom Kagghamra då det går genom ett bostadsområde. Önskar att ledningen byggs vid befintliga ledningar. Oroar sig även över hälsorisker med en kraftledning nära sitt boende	Se gemensamma bemötanden nedan, punkt 1 och 3.

	samt att bullret kommer öka från stora vägen. Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra.	
7	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra. Anser att det är olämpligt med en starkare kraftledning genom ett bostadsområde när det finns en alternativ sträckning. Anser även att det skulle vara obehagligt att bo så nära kraftledningen samt att fastighetsvärdet skulle gå ned då utsikten försämras.	Se gemensamma bemötanden nedan, punkt 1, 3 och 6.
8	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra, p.g.a. oro för hälsa, att skogspartiet skulle avverkas samt sänkta fastighetspriser.	Se gemensamma bemötanden nedan, punkt 1, 2, 3 och 6.
9	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra då den inte påverkar Kagghamra eller dess invånare. Att energibolaget skulle få ett billigare alternativ kan inte ses som en hållbar anledning.	Se gemensamma bemötanden nedan, punkt 1.
10	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra.	Se gemensamma bemötanden nedan, punkt 1.
11	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra då bostadsområdet växer och fler bosätter sig permanent i området, inte minst barnfamiljer. Planer finns på skola och förtätning. Fotbollsplanen och Sjöbacken används till olika aktiviteter. Tar även upp naturaspekter samt magnetfält.	Se gemensamma bemötanden nedan, punkt 1, 2, 3 och 5.
12	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra då en kraftledning av denna storlek bör förläggas långt från bebyggelse. Eftersom det redan finns en stor kraftledning norr om Kagghamra förordas den sträckningen.	Se gemensamma bemötanden nedan, punkt 1.
13	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra då huvudalternativet skulle ha för stor naturpåverkan i området.	Se gemensamma bemötanden nedan, punkt 1, 2 och 5. En naturvärdesinventering och en fågelinventering har genomförts för projektet för att säkerställa att ingen stor påverkan på naturmiljö ska uppstå till följd av projektet. Gällande ansökt sträcknings

		påverkan på naturmiljön se avsnitt 6.8-6.12 i MKB.
14	Förordar markförläggning av ledningen i Sjöbacken då det är olämpligt med en ny kraftledning i ett bostadsområde som växer. Markförläggning kan ske längs Sjöbacken och utmed åkern söder om området. Lättgrävt och ingen sprängning krävs. Det är kanske t.o.m. billigare än en luftledning, dessutom blir det inget underhåll och ingen strålning genom tätbebyggt område.	Se gemensamma bemötanden nedan, punkt 3 och 7.
15	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra.	Se gemensamma bemötanden nedan, punkt 1.
16	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra då huvudalternativet anses olämpligt då det går genom ett växande bostadsområde. Menar att kraftledningen även skulle innebära oro för magnetfält och att den klyver området.	Se gemensamma bemötanden nedan, punkt 1 och 3.
17A/B	Förordar huvudalternativet genom Kagghamra då det är bättre att ha en ledningsdragning bredvid en befintlig ledning samt då det leder till lägre kostnader.	Sökanden har efter omfattande utredning beslutat att gå vidare med det sträckningsalternativ som går genom Kagghamra tomtområde. Detta överensstämmer med de närboendes önskemål.
18	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra då det är obehagligt att ha en kraftledning med högre effekt nära sin fastighet.	Se gemensamma bemötanden nedan, punkt 3.
19	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra då intrånget kan samordnas med intrång från annan högspänningsledning. Menar att avverkning av skog för alternativet genom Kagghamra skulle leda till ökade bullerstörningar från väg 570. Alternativt förespråkas markförläggning ledningen.	Se gemensamma bemötanden nedan, punkt 1 och 7.
20	Anser att ny ledning ska grävas ned längs Sjöbacken och i åkern.	Se gemensamma bemötanden nedan, punkt 7.

21	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra då den sträckningen inte stör någon.	Se gemensamma bemötanden nedan, punkt 1.
22	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra då huvudalternativet leder till negativ påverkan på: natur, detaljplan, prisutveckling på fastigheter. Menar att det är olämpligt med kraftledning genom växande bostadsområde.	Se gemensamma bemötanden nedan, punkt 1, och 6.
23A/B	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra då den går längs med en redan befintlig ledningsgata. Menar att huvudalternativet som går genom Kagghamra skulle leda till sänkta fastighetspriser i hela området och påverkan på växt- och djurliv. Skogspartiet mellan Sjöbacken och fotbollsplanen kommer att bli ett kalhygge med en ledningsgata på 40-65 m bredd.	Se gemensamma bemötanden nedan, punkt 1, 2 och 6.
24	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra då huvudalternativet går rakt genom Kagghamra tomtområde vilket kommer påverka området visuellt, ekonomiskt och fysiskt.	Se gemensamma bemötanden nedan, punkt 1, 2 och 6.
25	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra då det leder till mindre naturpåverkan.	Se gemensamma bemötanden nedan, punkt 1.
26	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra då ingen vid sitt sunda förnuft vill ha en kraftledning genom området man bor i.	Se gemensamma bemötanden nedan, punkt 1.
27	Förordar huvudalternativet som går genom Kagghamra.	Sökanden har efter omfattande utredning beslutat att gå vidare med det sträckningsalternativ som går genom Kagghamra tomtområde. Detta överensstämmer med den närboendes önskemål.
28	Förordar huvudalternativet som går genom Kagghamra.	Sökanden har efter omfattande utredning beslutat att gå vidare med det sträckningsalternativ som går genom Kagghamra tomtområde. Detta överensstämmer med de närboendes önskemål.

29	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra då det leder till mindre påverkan på naturen.	Se gemensamma bemötanden nedan, punkt 1.
30	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra.	Se gemensamma bemötanden nedan, punkt 1.
31	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra då det är olämpligt med en ny kraftledning genom ett växande bostadsområde.	Se gemensamma bemötanden nedan, punkt 1.
32	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra då huvudalternativet leder till värdeminskning på fastigheten samt ett fullt inslag i naturen.	Se gemensamma bemötanden nedan, punkt 1 och 6.
33	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra då denna huvudsakligen går utanför tomtområdet samt längs med en befintlig stor ledningsgata. Utöver detta berörs inget fågelområde och det fina skogspartiet i Kagghamra förblir orört. Menar att eventuell ny bebyggelse blir mindre attraktiv med huvudalternativet.	Se gemensamma bemötanden nedan, punkt 1, 2, 5 och 6.
34	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra då den närboende vill leva nära naturen då det bidrar till bra hälsa och livskvalitet. Tar även upp sina dåliga erfarenheter av tidigare kontakter med Sökanden vid röjningsarbeten vid befintlig ledning.	Se gemensamma bemötanden nedan, punkt 1. Varken befintlig 70 V ledning eller ny 130 kV ledning berör direkt denna närboendes fastighet.
35	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra då det är att föredra ur miljö- och hälsosynpunkt. Alternativt att ledningen markförläggs.	Se gemensamma bemötanden nedan, punkt 1 och 7.
36	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra då alternativet leder till en mindre påverkan på närmiljön än huvudalternativet. Ingen avverkning behöver ske i skogspartiet som är en känslig miljö för växt- och djurliv.	Se gemensamma bemötanden nedan, punkt 1 och 2.
37	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra då denna går utanför tomtområdet.	Se gemensamma bemötanden nedan, punkt 1.
38	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra då huvudalternativet skulle leda till negativ påverkan på närliggande skogar/strövområden.	Se gemensamma bemötanden nedan, punkt 1 och 2.

39	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra då det är olämpligt med en kraftledning i ett bostadsområde. Menar att ledningen även skulle förstöra närliggande natur som används för rekreation.	Se gemensamma bemötanden nedan, punkt 1 och 2.
40	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra.	Se gemensamma bemötanden nedan, punkt 1.
41	Förordar markförläggning av ledningen eller att dra den enligt alternativ sträckning runt Kagghamra. Anledningarna är att naturlig skog (ej skogsbruk) är viktig för fågellivet.	Se gemensamma bemötanden nedan, punkt 1,2 och 7.
42	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra då det redan finns en befintlig kraftledning där. Menar att fastighetspriserna skulle påverkas negativt av huvudalternativet då ledningen skulle gå rakt genom bostadsområdet.	Se gemensamma bemötanden nedan, punkt 1 och 6.
43	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra då det är bättre för naturen och boende i området. Menar att huvudalternativet skulle leda till sänka fastighetspriser då ingen vill bo nära en kraftledning. Kostnader för indragning av VA kommer de boende inte få tillbaka vid en försäljning.	Se gemensamma bemötanden nedan, punkt 1 och 6.
44	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra men anser att det är synd att ledningen inte markförläggs.	Se gemensamma bemötanden nedan, punkt 1 och 7.
45	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra.	Se gemensamma bemötanden nedan, punkt 1.
46	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra då det är olämpligt med avverkning för en ny ledningsgata genom ett fritidshusområde.	Se gemensamma bemötanden nedan, punkt 1 och 2.
47	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra.	Se gemensamma bemötanden nedan, punkt 1.
48	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra.	Se gemensamma bemötanden nedan, punkt 1
49	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra då huvudalternativet skulle leda till negativ påverkan på naturmiljön i området. Området rymmer ovanligt rik flora och fauna med många rödlistade	Gällande val av sträckning se gemensamma bemötanden nedan, punkt 1.

	arter, värdefulla våtmarker, sumpskogar, biotopskydd m.m. Alternativ sträckning följer en befintlig stor ledningsgata utanför tomtområdet.	En naturvärdesinventering och en fågelinventering har genomförts för att säkerställa att ingen stor påverkan på naturmiljö ska uppstå till följd av projektet. Gällande ansökt sträcknings påverkan på naturmiljön se avsnitt 6.8-6.12 i MKB.
50	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra då huvudalternativet skulle leda till negativ påverkan på naturmiljön och boendemiljön i området.	Se gemensamma bemötanden nedan punkt 1, 2, 3 och 5. En naturvärdesinventering och en fågelinventering har genomförts för att säkerställa att ingen stor påverkan på naturmiljö ska uppstå till följd av projektet. Gällande ansökt sträcknings påverkan på naturmiljön se avsnitt 6.8-6.12 i MKB
51	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra då huvudalternativet skulle leda till avverkning av skog i närområdet. Den närboende har flyttat till landet för att bo nära naturen.	Se gemensamma bemötanden nedan punkt 1 och 2.
52	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra då huvudalternativet kan leda till en begränsning av framtida utveckling av området.	Sökanden har gjort en omfattande utredning av de sträckningsalternativ som utretts vid Kagghamra. Sökandens bedömning är efter denna utredning att ansökt sträckning genom Kagghamra inte begränsar framtida utveckling av området. För mer om detta se jämförelsen av alternativ i avsnitt 3.4 i MKB.
53	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra då huvudalternativet skulle leda till negativ påverkan på boendemiljön, fastighetspriser samt eventuellt även påverka hälsan.	Se gemensamma bemötanden nedan punkt 1, 3 och 6.

	Alternativ sträckning innebär inte en dragning i bebott område.	
54	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra då huvudalternativet kan leda till hälsorisker genom dragning av ledning genom bostadsområde, även miljöpåverkan, visuell påverkan, påverkan på kulturmiljö samt sänkta fastighetspriser.	Se gemensamma bemötanden nedan punkt 1, 3 och 6. För mer information om den ansökta sträckningens omgivningspåverkan se kapitel 6 i MKB.
55	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra då huvudalternativet skulle leda till negativ påverkan på naturmiljö (gammal ek och avverkning i grönområde) och kulturmiljö (äldre husgrund Trultorp samt fornlämning).	Se gemensamma bemötanden nedan punkt 1 och 2. För mer information om den ansökta sträckningens omgivningspåverkan se kapitel 6 i MKB:
56	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra då huvudalternativet skulle leda till värdeminskning på fastigheten.	Se gemensamma bemötanden nedan punkt 6.
57	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra. Anser även att det skulle vara synd om området skulle förstöras av kraftledningar.	Se gemensamma bemötanden nedan punkt 1.
58	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra då huvudalternativet skulle leda till negativ påverkan på närmiljön samt att fastighetspriserna skulle sänkas.	Se gemensamma bemötanden nedan punkt 1 och 6.
59	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra då huvudalternativet skulle leda till att ett grönområde förstörs. Undrar även vad som ska hända med fotbollsplanen om ledningsgatan hamnar över den. Undrar även varför inte alla i området har fått information om projektet.	Se gemensamma bemötanden nedan punkt 1 och 2. En redogörelse av samrådsretsen finns i inledningen av avsnitt 2.4 ovan.
60	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra då huvudalternativet skulle leda till att Kagghamra förfulas genom förlust av ett skogsparti. Huvudalternativet skulle även leda till påverkan	Se gemensamma bemötanden nedan punkt 1 och 2. För mer information om den ansökta sträckningens

	på fornlämningar. Anser det olämpligt med en kraftledning genom ett växande bostadsområde.	omgivningspåverkan se kapitel 6 i MKB.
61	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra då huvudalternativet leder till negativ påverkan på kulturmiljö. Anser även att ny ledning bör förläggas norr om befintliga 400 kV ledningar för att hamna så långt bort från bebyggelsen i Kaggharma som möjligt i och med att bebyggelsen ska förtätas.	Se gemensamma bemötanden nedan punkt 1. För mer information om den ansökta sträckningens omgivningspåverkan se kapitel 6 i MKB:
62	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra då huvudalternativet skulle leda till sänkta fastighetspriser. Hade den närboende vetat detta när hon köpte huset hade hon troligen avstått. Vill behålla sin närmiljö. Menar att landskapsbilden kommer att påverkas.	Se gemensamma bemötanden nedan punkt 1, 2 och 6.
63	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra då det redan finns en högspänningsledning som går där. Menar att huvudalternativet skulle leda till sänkta fastighetspriser samt eventuellt hälsofara och därmed obehag.	Se gemensamma bemötanden nedan punkt 1, 3 och 6.
64	Förordar alternativ sträckning runt Kagghamra då omgivningarna för huvudalternativet är så fina och det är synd att de förstörs av kraftledningar och hyggen.	Se gemensamma bemötanden nedan punkt 1 och 2.

2.4.1 Gemensamma bemötanden till synpunkter

Nedan följer gemensamma bemötanden till synpunkter som inkommit från flera parter:

1. Bemötande till synpunkter som förordar alternativ sträckning runt Kagghamra

Sökanden har efter omfattande utredning av alternativa sträckningar beslutat att gå vidare med det sträckningsalternativ som går genom Kagghamra tomtområde. De överväganden som gjorts avseende miljöeffekter och markanvändning redogörs för i avsnitt 3.4 (jämförelse och val av sträckningsalternativ) i den MKB som upprättats för projektet.

2. Bemötande till synpunkter gällande avverkning av skogspartiet mellan Skördevägen och Sjöbacken

Gällande skogspartiet mellan Sjöbacken och Skördevägen kommer enbart en del av skogspartiet att tas i anspråk av den nya ledningens ledningsgata, inte hela området. Skogspartiets bredd mellan Sjöbacken och Skördevägen varierar men är ca 140 m brett. Skogsgatan för ledningen kommer bli ca 40 m bred. Hänsynsåtgärder kommer att vidtas inom

området för ett bibehållande av de naturmiljövärden som finns (se avsnitt 6.8.4 om hänsynsåtgärder gällande naturmiljö i föreliggande MKB).

3. Bemötande till synpunkter om förhöjda magnetfält

Sökanden gör bedömningen att ledningen enligt ansökt sträckning inte kommer leda till någon påverkan på människors hälsa, se avsnitt 6.16 om boendemiljö, hälsa och säkerhet i MKB.

4. Bemötande till synpunkter om ljudstörningar

Ljud från kraftledningar alstras när koronauraddningar uppstår på fasledarna. Koronauraddningarnas storlek och antal beror på ledningens spänningsnivå och geometriska utformning. Förekomst av vattendroppar eller snöflingor ökar koronaaktiviteten. Ljudet som uppstår är sprakande och påminner om ljudet från ett brinnande tomtebloss. Ljud från kraftledningar maskeras ofta av andra ljud som normalt förekommer i samhället och i naturen. Ljudstörningar från kraftledningar uppkommer främst från kraftledningar med höga spänningar, d.v.s. 220 och 400 kV ledningar. Planerade ledningsåtgärder avser en ny 130 kV ledning och bedöms inte leda till ljudstörningar av betydande omfattning.

5. Bemötande till synpunkter om naturvärden i våtmark/sumpmark norr om Snäckviken

En naturvärdesinventering med tillhörande fågelinventering har genomförts för den ansökta sträckningen. Våtmarken bedöms enligt inventeringen besitta ett lågt naturvärde. Våtmarken är dock en viktig rastlokal för våtmarksfåglar under vår- och höststräcket. Konsekvenser för fågellivet, inklusive skadeförebyggande åtgärder, vid våtmarken tas upp i avsnitt 6.9 i MKB. Sökandens bedömning är att konsekvenserna för fågellivet blir små.

6. Bemötande till synpunkter gällande sänkta fastighetspriser till följd av ny ledning

Berörda fastighetsägare kommer att ersättas för intrånget på sina fastigheter. Ersättning ska ske utifrån principen att fastighetsägaren inte ska lida ekonomisk skada av intrånget. Gällande att fastighetspriser i hela tomtområdet skulle påverkas negativt av ny ledning i sökt sträckning anser inte Sökanden att så kommer bli fallet i och med att ny 130 kV ledning enbart ersätter befintlig 70 kV ledning som redan idag går genom området.

7. Bemötande till synpunkter gällande markförläggning av ledningen på delar eller längs hela ledningssträckan.

Sökanden har fattat ett principbeslut gällande teknikval inom regionnätet. Sökandens uppfattning är att markförlagd ledning på regionnätetsnivå enbart ska användas i undantagsfall. Då ett sådant undantagsfall inte identifierats för aktuella ledningar (utöver i passage med Ösmo) har markförlagda alternativ inte utretts vidare. För mer om motiven till Sökandens ställningstagande gällande teknikval se avsnitt 3.2 i MKB.

3 KOMPLETTERANDE SAMRÅD KAGGHAMRA (OKTOBER 2019)

I det initiala samrådet hösten 2019 inkom synpunkter från boende i Kagghamra. De ansåg sträckningen genom tomtområdet som olämplig. Sökanden valde då att samråda en utredd sträckning runt Kagghamra tomtområde.

I oktober 2019 inleddes därmed ett kompletterande samråd för sträckan förbi Kagghamra. Ett samrådsbrev med kompletterande information skickades ut till berörda parter. Samrådsbrevet återfinns i Bilaga 3.

3.1 Myndigheter

Samrådsbrev för det kompletterande samrådet skickades till Länsstyrelsen i Stockholms län och Botkyrka kommun samt övriga myndigheter som kunde antas beröras av verksamheten.

3.1.1 Länsstyrelse och kommun

3.1.1.1 Länsstyrelsens synpunkter

Länsstyrelsens yttrande i det initiala samrådet omfattar även det kompletterande samrådet, för yttrandet samt Sökandens bemötande se Tabell 2.

3.1.1.2 Botkyrka kommuns synpunkter

Skriftligt yttrande från kommunen inkom den 11 november 2019 och redovisas i helhet i Bilaga 4. En sammanfattning av yttrandet samt Sökandens bemötande av detta framgår i Tabell 14.

Tabell 14. Sammanfattning av inkomna synpunkter från kommunen samt Sökandens bemötande.

Kommunens synpunkter	Kommentarer
<p>Kommunen ser positivt på att Sökanden utreder alternativa sträckningar förbi bebyggelseområdet Kagghamra. De meddelar att i området pågår planarbete för att möjliggöra bostäder. Detaljplanen syftar till att utöka byggrätten samt bygga ut kommunalt vatten och avlopp i området. Samhällsbyggnadsförvaltningen har i samförstånd med Sökanden planlagt marken där nuvarande 70 kV ledning är belägen som kvartersmark för bostäder då sökanden har som avsikt att ändra den befintliga 70 kV ledningens läge. Detaljplanen planeras att gå ut för granskning i december 2019.</p>	<p>Sökanden har efter omfattande utredning beslutat att gå vidare med det sträckningsalternativ som går genom Kagghamra tomtområde. De överväganden som gjorts redogörs för i avsnitt 3.4 (jämförelse och val av sträckningsalternativ) i föreliggande MKB.</p>

3.1.2 Övriga myndigheter

Övriga myndigheter som bjudits in till samråd framgår i Tabell 15 nedan. En sammanfattning av inkomna synpunkter från övriga myndigheter samt Sökandens bemötanden av dessa framgår i Tabell 16. Yttrandena redovisas i sin helhet i Bilaga 4.

Tabell 15. Övriga myndigheter som bjudits in till samråd.

Skogsstyrelsen	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)	Trafikverket	Naturvårdsverket
Försvarmakten HKV	Svenska kraftnät	Sveriges geologiska undersökning (SGU)	Riksantikvarieämbetet

Tabell 16. Sammanfattning av inkomna synpunkter från kommunen samt Sökandens bemötande.

Myndighet	Synpunkter	Kommentarer
Försvarmakten (daterat 191114)	Försvarmakten har inget att erinra vad gäller den alternativa sträckning som nu föreslås.	-
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) (daterat 191115)	MSB har utrett konsekvenserna av sträckningens påverkan på radiokommunikationssystemet Rakel. Kraftledningen kommer inte att ha någon påverkan på Rakelnätets länkstråk.	-
SGU (daterat 191111)	SGU avstår från att yttra sig i ärendet och hänvisar till sin checklista för planering av infrastrukturprojekt.	-

3.2 Enskilda särskilt berörda

Inbjudan till skriftligt samråd skickades per brev till samtliga lagfarna fastighetsägare samt delägare av samfälligheter inom 100 m från den aktuella ledningssträckningen. Utöver ägare inom 100 m togs även fastighetsägare som kunde anses bli berörda på annat sätt med i samrådet. Även fastighetsägare till fastigheter med inskriven nyttjanderätt till nämnda fastigheter togs med i samrådet.

I samrådsbrevet uppmanades fastighetsägare och övriga berörda att informera om eventuella arrendatorer och nyttjanderättshavare som kunde komma att beröras av den nya ledningen.

En sammanfattning av inkomna synpunkter samt Sökandens bemötanden av dessa framgår i Tabell 17 samt redovisas i sin helhet i Bilaga 4.

Tabell 17. Sammanfattning av inkomna synpunkter samt Vattenfall Eldistributions bemötande.

Fastighet	Synpunkter	Kommentarer
	<p>Fastighetsägarna förordar den alternativa (lila) sträckningen förbi Kagghamra tomtområde för att slippa stolpar i åkermark samt den breda kraftledningsgatan.</p> <p>Om den lila sträckningen väljs önskar fastighetsägarna att stolparna sätts på höjderna i skogen så att kraftledningsgatan blir så smal som möjligt och att inga stolpar sätts i åkermark.</p> <p>Där den lila sträckningen möter den röda (vid Stora Uringe och Byrsta) vill fastighetsägarna att de nya stolparna sätts i den gamla kraftledningsgatan och motsätter sig en bredare kraftledningsgata.</p> <p>Fastighetsägarna har inget emot en markkabel där det är möjligt.</p>	<p>Sökanden har efter omfattande utredning beslutat att gå vidare med det sträckningsalternativ som går genom Kagghamra tomtområde. De överväganden som gjorts avseende miljökonsekvenser redogörs för i avsnitt 3.4 i föreliggande MKB.</p> <p>Sökanden har fattat ett principbeslut gällande teknikval inom regionnätet. Sökandens uppfattning är att markförlagd ledning på regionnätetsnivå enbart ska användas i undantagsfall. Då ett sådant undantagsfall inte identifierats för aktuella ledningar (utöver i passage med Ösmo) har markförlagda alternativ inte utretts vidare.</p> <p>För mer om motiven till Sökandens teknikval se avsnitt 3.2 i MKB.</p>
	<p>Fastighetsägaren vill inte att den nya kraftledningen förläggs enligt den alternativa sträckningen då befintlig ledning går mycket nära fastigheten. Fastighetsägarna hör surr från ledningen och ledningen förfular. Fastighetsägaren förordar den röda sträckningen som föreslogs i det initiala samrådet.</p>	<p>Sökanden har efter omfattande utredning beslutat att gå vidare med det sträckningsalternativ som går genom Kagghamra tomtområde. Detta överensstämmer med fastighetsägarens önskemål.</p>

3.3 Organisationer, föreningar och verksamhetsutövare

Organisationer, föreningar och verksamhetsutövare som bjudits in till samråd framgår i Tabell 18 nedan. En sammanfattning av inkomna synpunkter från organisationer, föreningar och verksamheter samt Sökandens bemötanden av dessa framgår i Tabell 19. Yttrandena redovisas i sin helhet i Bilaga 4.

Tabell 18. Organisationer, föreningar och verksamhetsutövare som bjudits in till samråd.

Luftfartsverket	Skanova	Stockholms ornitologiska förening	Nynäshamns ornitologer (NOR)
Södertälje Ornitologiska förening	Jägarnas riksförbund	Friluftsförbundet Botkyrka	Scouterna i Botkyrka
Scouterna	Botkyrka hembygdsförening	Naturskyddsföreningen i Botkyrka-Salem	BirdLife Sverige
Stockholms Orienteringsförbund	Svenska jägareförbundet	Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)	Lantbrukarnas Riksförbund Mälardalen
Kagghamra tomtägarförening och Vägförening	Stockholm Skavsta Airport	Arlanda flygplats	Bromma flygplats
E.ON Energidistribution AB	Ellevio AB		

Tabell 19. Sammanfattning av inkomna synpunkter samt Vattenfall Eldistributions bemötande.

Organisation	Synpunkter	Kommentarer
Telia	Telia Elskyddsärenden har inga synpunkter på samråd gällande alternativ sträckning.	-

3.4 Närboende och allmänhet

Inbjudan till skriftligt samråd skickades per brev till alla fastighetsägare till delägande fastigheter i Kagghamra tomtägarförening enligt den förteckning som Sökanden fick av tomtägarföreningen i samband med initiala samrådet.

En sammanfattning av inkomna synpunkter samt Sökandens bemötanden av dessa framgår av Tabell 20 nedan, samt redovisas i sin helhet i Bilaga 4.

Tabell 20. Sammanfattning av inkomna synpunkter samt Vattenfall Eldistributions bemötande.

Skrivelse nr i bilaga 4	Synpunkter	Kommentarer
1	Förordar den alternativa (lila) sträckningen och undrar varför den förkastades i det initiala samrådet. Anser att den lila sträckningen har många fördelar bl.a. ekonomiskt och miljömässigt. Fritidsområdet Kagghamra kommer att byggas ut i framtiden varför en sträckning genom bebyggelsen skulle vara negativ för de boende i samhället.	Den alternativa (lila) sträckningen togs fram då Botkyrka kommun inledningsvis hade planer på en förskola längs med huvudalternativet. Botkyrka kommun meddelade dock inför det initiala samrådet att de hade flyttat på den planerade förskolan. Den alternativa (lila) sträckningen förkastades då. Detta beskrivs även i avsnitt 3.3 i MKB. Sökanden har efter omfattande utredning beslutat att gå vidare med det sträckningsalternativ som går genom Kagghamra tomtområde. De överväganden som gjorts avseende miljöeffekter redogörs för i avsnitt 3.4 i föreliggande MKB.
2	Förordar den alternativa (lila) dragningen.	Sökanden har efter omfattande utredning beslutat att gå vidare med det sträckningsalternativ som går genom Kagghamra tomtområde. De överväganden som gjorts avseende miljökonsekvenser redogörs för i avsnitt 3.4 i föreliggande MKB.
3	Anser att det är tråkigt att information om Sökandens uppdatering av elnätet kommer så sent då planerna påbörjats redan 2014.	Sökanden har efter omfattande utredning beslutat att gå vidare med det sträckningsalternativ som går genom Kagghamra tomtområde. De

Förordar den alternativa (lila dragningen) då en högspänningskraftledning inte bör gå genom ett bostadsområde (som den röda gör). Den lila dragningen följer en befintlig högspänningsledning. Menar att ingen vill bo nära en stor kraftledning och bostadsområdet skulle kanske utformats på ett annat sätt med dagens kunskaper om bl.a. elektromagnetisk strålning.

Menar att en nedtagning av den gamla ledningen som går genom tomtområdet skulle leda till en förbättring av närmiljön för de boende.

Menar att ny ledning enligt röda dragningen skulle påverka landskapsbilden och leda till ökat buller från väg 570 och fotbollsplanen. Det skulle även leda till sänkta fastighetspriser i området. Påverkan skulle även uppstå på skogspartiet mellan fotbollsplanen och Sjöbacken samt den fornlämning som finns i skogspartiet. Vid fornlämningen finns ekar som inte får huggas ner hur som helst.

överbäganden som gjorts avseende miljökonsekvenser redogörs för i avsnitt 3.4 i föreliggande MKB.

Sökanden gör bedömningen att ledningen, enligt ansökt sträckning, inte kommer att leda till någon påverkan på människors hälsa, se avsnitt 6.16 i MKB.

Berörda fastighetsägare kommer att ersättas för intrånget på sina fastigheter. Ersättning ska ske utifrån principen att fastighetsägaren inte ska lida ekonomisk skada av intrånget. Gällande att fastighetspriser i hela tomtområdet skulle påverkas negativt av ny ledning i sökt sträckning anser inte Sökanden att så kommer bli fallet i och med att ny 130 kV ledning enbart ersätter befintlig 70 kV ledning som redan idag går genom området.

Gällande skogspartiet mellan Sjöbacken och Skördevägen kommer enbart en del av skogspartiet att tas i anspråk av den nya ledningens ledningsgata, inte hela området. Skogspartiets bredd mellan Sjöbacken och Skördevägen varierar men är ca 140 m brett. Skogsgatan för ledningen kommer bli ca 40 m bred. Hänsyns-åtgärder kommer att vidtas inom området för ett bibehållande av de natur-

		<p>miljövärden som finns (se avsnitt 6.8.4. om hänsyns-åtgärder gällande naturmiljö i föreliggande MKB).</p> <p>Gällande fornlämningen är det inte säkert att den kommer att påverkas av planerad ny ledning. Om Sökanden vid kommande projektering inte kan undvika påverkan på lämningen kommer tillstånd enligt 2 kap kulturmiljölagen att sökas hos Länsstyrelsen.</p>
4	Förordar alternativ 2 (lila) då alternativet inte inkräktar på Kagghamra tomtområde och även känns säkrare ur strålnings-synpunkt.	<p>Sökanden har efter omfattande utredning beslutat att gå vidare med det sträckningsalternativ som går genom Kagghamra tomtområde. De överväganden som gjorts avseende miljökonsekvenser redogörs för i avsnitt 3.4 i föreliggande MKB.</p> <p>Sökanden gör bedömningen att ledningen, enligt ansökt sträckning, inte kommer att leda till någon påverkan på människors hälsa, se avsnitt 6.16 i MKB.</p>
5	Förordar alternativ 2 (lila) då det är många som bor i området för naturens skull. Menar att området redan har påverkats av flera aktörer inklusive Vattenfall.	Sökanden har efter omfattande utredning beslutat att gå vidare med det sträckningsalternativ som går genom Kagghamra tomtområde. De överväganden som gjorts avseende miljökonsekvenser redogörs för i avsnitt 3.4 i föreliggande MKB.
6	Förordar markförläggning av ledningen eller den lila dragningen.	Sökanden har efter omfattande utredning

	<p>Har växt upp i området och vandrat i skogarna som behöver avverkas för den röda dragningen. Idag finns endast 4% naturlig skog kvar i Sverige. Fåglarna behöver riktig skog. Den närboende har märkt att fågelarterna tunnats ut.</p>	<p>beslutat att gå vidare med det sträckningsalternativ som går genom Kagghamra tomtområde. De överväganden som gjorts avseende miljökonsekvenser redogörs för i avsnitt 3.4 i föreliggande MKB.</p> <p>Gällande skogspartiet mellan Sjöbacken och Skördevägen så kommer enbart en del av skogspartiet att tas i anspråk av den nya ledningens ledningsgata, inte hela området. Skogspartiets bredd mellan Sjöbacken och Skördevägen varierar men är ca 140 m brett. Skogsgatan för ledningen kommer bli ca 40 m bred. Hänsynsåtgärder kommer att vidtas inom området för ett bibehållande av de naturmiljövärden som finns (se avsnitt 6.8.4 om hänsynsåtgärder gällande naturmiljö i föreliggande MKB).</p>
7	<p>Samma synpunkter som i initialt samråd, se skrivelse nr 2 i Tabell 13.</p>	<p>Se kommentar till skrivelse nr 2 i Tabell 13.</p>

4 KOMPLETTERANDE SAMRÅD VIDBY/KLÖVSTA (APRIL 2020)

I det initiala samrådet hösten 2019 inkom synpunkter från fastighetsägare i området Vidby/Klövsta som önskade en sträckningsändring då befintlig 70 kV ledning är belägen mycket nära bostadshus. Sökanden utredde därför en ny ledningssträckning i området.

I april 2020 inleddes ett kompletterande samråd för den nya ledningssträckningen vid Vidby/Klövsta. Ett samrådsbrev med kompletterande information skickades ut till berörda sakägare. Samrådsbrevet återfinns i Bilaga 5.

4.1 Myndigheter

Samrådsbrev för det kompletterande samrådet gick ut till Länsstyrelsen i Stockholms län och Nynäshamns kommun samt övriga myndigheter som kunde antas beröras av verksamheten.

4.1.1 Länsstyrelse och kommun

4.1.1.1 Länsstyrelsens synpunkter

Skriftligt yttrande från länsstyrelsen inkom den 20 maj 2020 och redovisas i helhet i Bilaga 6. En sammanfattning av yttrandet samt Sökandens bemötande av detta framgår i Tabell 21.

Tabell 21. Sammanfattning av inkomna synpunkter från länsstyrelsen samt Sökandens bemötande.

Länsstyrelsens synpunkter	Kommentarer
Ny ledningssträckning ligger i anslutning till flera fornlämningar. Det finns även risk för att det kan finnas idag ej kända fornlämningar inom området. Länsstyrelsen bedömer att det krävs en arkeologisk utredning av området enligt kulturmiljölagen. Kontakt ska tas i god tid med Länsstyrelsens enhet för kulturmiljö inför det planerade arbetet för samråd.	En arkeologisk utredning av området har genomförts inom ramen för projektet.

4.1.1.2 Nynäshamns kommuns synpunkter

Nynäshamns kommun inkom inte med något yttrande i det kompletterande samrådet.

4.1.2 Övriga myndigheter

Övriga myndigheter som bjudits in till samråd framgår i Tabell 22 nedan. En sammanfattning av inkomna synpunkter från övriga myndigheter samt Sökandens bemötanden av dessa framgår i Tabell 23. Yttrandena redovisas i sin helhet i Bilaga 6.

Tabell 22. Övriga myndigheter som bjudits in till samråd.

Skogsstyrelsen	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)	Trafikverket	Naturvårdsverket
Försvarsmakten HKV	Svenska kraftnät	Sveriges geologiska undersökning (SGU)	Riksantikvarieämbetet
Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI)			

Tabell 23. Sammanfattning av inkomna synpunkter från kommunen samt Sökandens bemötande.

Myndighet	Synpunkter	Kommentarer
Försvarsmakten (daterat 200514)	Försvarsmakten har inget att erinra avseende det kompletterande samrådet.	-
Trafikverket (daterat 200526)	Trafikverket hänvisar till sitt tidigare yttrande i ärendet (se Tabell 9) och har inget ytterligare att framföra.	-
Skogsstyrelsen (daterat 200527)	Skogsstyrelsen har inga synpunkter på remissen.	-
Naturvårdsverket (daterat 200511)	Naturvårdsverket avstår från att yttra sig i ärendet.	-
SGU (daterat 200519)	Enligt jordartskartan består berört område mestadels av berg i dagen och tunna jordlager på berg i de högre partierna av landskapet och postglacial lera/gyttjeler och glacial lera i de lägre partierna. SGU hänvisar till sin checklista för tillgång till information om jordarter, berggrund, grundvatten, samt georisker som skred med syfte att planera sträckning och anläggningsteknik samt begränsa påverkan av på grundvatten för projektet. SGU vill även påpeka att vid val av anläggningsmetod för stolpar och markkabelsförläggning har typ av	Jordartskartan används normalt vid projektering av ledningen för att finna lämpliga stolplplatser. Sökanden har gått igenom checklistorna inför framtagande av föreliggande MKB.

	<p>jordart, jorddjup och bergart samt grundvattennivå betydelse ur en hållbar miljö- och kostnadssynpunkt. Dessa parametrar bör t.ex. användas för optimal placering, design och storleksbestämning för att erhålla högsta säkerhet, från en teknisk- och miljösynpunkt, men även för att minska behovet av bergmaterial och transport.</p> <p>SGU har valt att inte ge några platsspecifika synpunkter avseende grundvatten på befintligt underlagsmaterial.</p>	
Svenska kraftnät	Den nya sträckningen berör inte Svenska kraftnäts anläggningar och Svenska kraftnät hänvisar till sitt tidigare yttrande i ärendet, se Tabell 9.	-

4.2 Enskilda särskilt berörda

Inbjudan till skriftligt samråd skickades per brev till samtliga lagfarna fastighetsägare samt delägare av samfälligheter inom 100 m från den aktuella ledningssträckningen. Utöver ägare inom 100 m så togs även fastighetsägare som kunde anses bli berörda på annat sätt med i samrådet. Även fastighetsägare till fastigheter med inskriven nyttjanderätt till nämnda fastigheter togs med i samrådet.

I samrådsbrevet uppmanades fastighetsägare och övriga berörda att informera om eventuella arrendatorer och nyttjanderättshavare som kunde komma att beröras av den nya ledningen.

En sammanfattning av inkomna synpunkter samt Sökandens bemötanden av dessa framgår i Tabell 24 samt redovisas i sin helhet i Bilaga 6.

Tabell 24. Sammanfattning av inkomna synpunkter samt Sökandens bemötande.

Fastighet	Synpunkter	Kommentarer
	<p>Fastighetsägarna är negativt inställda till ny sträckning då den kommer påverka fastighetsvärdet i och med att ledningen skulle hamna mycket nära fastigheten.</p> <p>Fastighetsägarna anser att det finns delade meningar hos experterna om hur närheten av en kraftledning</p>	<p>Ansökt sträckning berör inte direkt aktuell fastighet. Som närmast ligger sträckningen ca 200 m från fastigheten.</p> <p>Inga synpunkter har inkommit från fastighetsägarna i samrådet för den ansökta sträckningen (se</p>

	<p>påverkar hälsa, telefoni och TV-mottagning.</p> <p>Fastighetsägarna upplyser om att det finns häckande rovfåglar i området.</p> <p>Fastighetsägarna anser att närmiljön kommer att påverkas kraftigt under byggnationen av ledningen med trafik och buller.</p> <p>Fastighetsägarna anser att det går att ändra sträckningen så att den inte påverkar någon bebyggelse i området.</p>	<p>kompletterande samråd Klövsta/Vidby vinter 2021).</p> <p>En naturvärdesinventering och en fågelinventering har genomförts för att säkerställa att ingen stor påverkan på naturmiljö ska uppstå till följd av projektet. Gällande ansökt sträcknings påverkan på naturmiljön se avsnitt 6.8-6.12 i MKB</p>
<p>[REDACTED]</p>	<p>Fastighetsägarna är nöjda med det nya sträckningsförslaget då det stämmer överens med de önskemål de lämnat i det initiala samrådet.</p> <p>Fastighetsägarna anser att det nya förslaget är en långsiktigt bättre lösning. Avståndet 30 m till bostadshus enligt den tidigare sträckningen är helt oacceptabelt och orsakar oro då nästa generation tänker flytta till bostaden.</p>	<p>Sökanden noterar fastighetsägarnas synpunkter.</p>
<p>[REDACTED]</p>	<p>Fastighetsägaren förordar den nya sträckningen då den hamnar längre bort från bebyggelse. Befintlig ledning går nära bebyggelse och ny tillkommande bebyggelse skulle hamna nära befintlig ledning. Den visuella miljön skulle även förbättras i området.</p>	<p>Sökanden noterar fastighetsägarnas synpunkter.</p>
<p>[REDACTED] (benämns senare som Källberga Mark AB)</p>	<p>Fastighetsägaren vill att ledningsstolpar placeras utanför åkermark på fastigheten. Stolpar i åkermark leder till påverkan på jordbruket då stora ytor runt stolpen inte kan brukas.</p> <p>Menar att anläggningsarbetena bör förläggas till efter sommaren då</p>	<p>Sökanden noterar fastighetsägarens synpunkter.</p> <p>Sökanden kommer att eftersträva stolpplacering utanför åkermark. Det kommer dock inte att vara möjligt att helt undvika</p>

brukandet och skördandet av marken inte pågår.

Fastighetsägaren vill att MKB:n tar upp magnetfältspåverkan på närliggande boendemiljöer då det finns närliggande bostadshus på båda fastigheterna. Alternativt kan ledningen markförläggas förbi bostadshus.

åkermark då det rör sig om en mycket lång ledning där hänsyn behöver tas till många olika intressen.

Kontakt kommer att tas med berörda fastighetsägare innan ledningsarbeten sätts igång så att dessa har möjlighet att förbereda sig.

Påverkan på boendemiljöer till följd av magnetfält tas upp i föreliggande MKB.

Fastighetsägarna känner oro för att kraftledningen kommer komma nära fastigheten. Det finns redan en kraftledning på ena sidan av fastigheten och fastighetsägarna vill ogärna ha en till på andra sidan som dessutom kommer att spänningshöjas. Fastighetsägarna tillbringar mycket tid på fastigheten med barn och barnbarn och planerar att bosätta sig där längre perioder. De är oroliga då WHO bedömer magnetfält som möjligen cancerframkallande.

Fastighetsägarna ser också en risk för att värdet på fastigheten kommer att minska då kraftledningen sannolikt kommer att synas från huset och tomt.

Fastighetsägarna har svårt att bedöma avståndet till fastigheten utifrån kartan i samrådsbrevet och önskar mer detaljerad info om detta. Mer information önskas även om kraftledningen, höjd, bredd på ledningsgatan och stolpplacering.

Fastighetsägarna informerar om att bostadshuset på fastigheten

Till följd av bl.a. denna fastighetsägares synpunkter i detta samråd utreddes en ny sträckning för passage av området. Stäckningen är i stort sett den som föreslås av fastighetsägaren i punkt 1. Denna sträckning samråddes i "kompletterande samråd Axelsberg (juli 2020)". I det samrådet inkom information om att ett nytt bostadsområde Källberga 2 planeras i området, vilket skulle omöjliggöra sträckningen. Ytterligare en ny sträckning togs fram som samråddes i "kompletterande samråd Klövsta/Vidby (vinter 2021)". Denna sträckning söker Sökanden nu koncession för.

Ansökt sträckning ligger som närmast ca 100 m från fastigheten och ca 120 m från bostadshuset.

Påverkan på boendemiljöer till följd av magnetfält tas upp i föreliggande MKB.

██████████ är förfallet och inte kan användas som bostad.

Fastighetsägarna lämnar två kartförslag till ny sträckning förbi Vidby/Klövsta:

1. Att sträckningen fortsätter längre norrut öster om befintlig 130 kV ledning och istället viker av västerut norr om Vretstorp. Sträckningen skulle också kunna vika av än längre norrut, norr om Källberga. På detta sätt berörs inte längre fastigheterna ██████████ och ██████████ och påverkan på ██████████ kommer att minska avsevärt.
2. Att sträckningen viker av västerut en kort bit söder om avvgreningspunkten i samrådsbrevet. ██████████ ligger på en gammal sjöbotten/åkermark och har ett högt berg bakom vilket gör att kraftledningen inte kommer att påverka den fastigheten lika mycket som ██████████

Mer information om ledningens höjd och bredd på ledningsgatan finns i samrådsunderlaget som togs fram för det initiala samrådet september 2019. En länk till samrådsunderlaget på Sökandens hemsida skickades över till fastighetsägaren i samband med "kompletterande samråd Klövsta/Vidby (vinter 2021)".

4.3 Organisationer, föreningar och verksamhetsutövare

Organisationer, föreningar och verksamhetsutövare som bjudits in till samråd framgår i Tabell 25 nedan. En sammanfattning av inkomna synpunkter från organisationer, föreningar och verksamheter samt Sökandens bemötanden av dessa framgår i Tabell 26. Inkomna yttranden redovisas i sin helhet i Bilaga 6.

Tabell 25. Organisationer, föreningar och verksamhetsutövare som bjudits in till samråd.

Luffartsverket	Skanova	Stockholms ornitologiska förening	Nynäshamns ornitologer (NOR)
Stockholm Vatten och Avfall	Jägarnas riksförbund	Friluftsförbundet Nynäshamn	Nynäshamns scoutkår
Scouterna	Nynäshamns naturskyddsförening	BirdLife Sverige	Stockholms Orienteringsförbund
Svenska jägareförbundet	Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)	Lantbrukarnas Riksförbund Mälardalen	Stockholm Skavsta Airport
Arlanda flygplats	Bromma flygplats	E.ON Energidistribution AB	Ellevio AB

Tabell 26. Sammanfattning av inkomna synpunkter samt Vattenfall Eldistributions bemötande.

Organisation	Synpunkter	Kommentarer
LRF Mälardalen	<p>LRF Mälardalen (LRF) ifrågasätter att det inte finns en samrådsredogörelse över de synpunkter som lämnades in i initialt samråd. I initialt samråd förordade LRF Mälardalen markförläggning av ledningen. Trots avsaknad av samrådsredogörelse framgår att Sökanden tänker använda sig av luftledning mellan Kolbotten och Nynäshamn. Detta sker trots att remissinstanser föreslagit markförlagd ledning som bästa teknikalternativ. LRF önskar ett klargörande av Sökanden om varför markförlagd ledning inte har valts. LRF ställer även följande frågor till Sökanden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vad är gräv- och förläggningskostnaden för markkabel i det aktuella projektet? - Kan inte en markförlagd ledning utnyttja nuvarande ledningsgator mellan Kolbotten-Nynäshamn? - Finns det detaljerade kostnadsunderlag i form av offerter från leverantörer av kraftutrustningar och en utredd och specificerad merkostnad för 	<p>En samrådsredogörelse ska tas fram när samrådet för projektet är helt avslutat. Av denna anledning har ingen samrådsredogörelse tagits fram inför detta kompletterande samråd.</p> <p>I övrigt se Sökandens bemötande till LRF i initialt samråd, Tabell 12.</p>

	<p>förläggning av markkabel på den aktuella sträckan?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vad är kostnaden för de externa effekterna av en markförlagd och en luftburen kraftledning? <p>Det är först när det finns svar på ovan frågor som bästa möjliga teknikalternativ kan utvärderas utifrån ett sammantaget perspektiv i ett samråd.</p> <p>I övrigt framförs i huvudsak samma synpunkter som i initialt samråd, se Tabell 12.</p>	
Ellevio	Ellevio hänvisar till sitt tidigare yttrande i ärendet, se Tabell 12.	-
Telia	<p>Telia förbehåller sig rätten att, i god tid innan driftsättningstillstånd ges, utföra markpotentialmätningar för i driftsättande kraftledning berörda ställverk och telestationsområden.</p> <p>I övrigt framförs samma synpunkter som i initialt samråd, se Tabell 12.</p>	Sökanden noterar Telias synpunkter.
LFV	LFV har i egenskap av sakägare för CNS-utrustning inget att erinra mot sträckningen. Yttrandet gäller på utfärdandedatum (2020-04-27)	-

5 KOMPLETTERANDE SAMRÅD KAGGHAMRA OCH STUTBY (MAJ 2020)

I det initiala samrådet hösten 2019 inkom synpunkter från Försvarsmakten om att de samradda sträckningarna vid Stutby utgjorde en begränsning för Grindsjöns skjutfält som är av riksintresse för totalförsvaret. Sökanden utredde då en ledningssträckning som gick utanför riksintresseområdet.

Under tiden för ovan samråd framkom även att en ändring behövde göras av alternativ sträckning runt Kagghamra. En ny transformatorstation (benämnd Grödinge) behöver placeras ca 1 km nordväst om Kagghamra och den nya 130 kV ledningen behövde ansluta till denna station. Till följd av detta studerade Sökanden nya sträckningsförslag förbi Kagghamra.

I maj 2020 inleddes ett kompletterande samråd för sträckorna förbi Kagghamra och Stutby. Ett samrådsbrev med kompletterande information skickades ut till berörda sakägare. Samrådsbrevet återfinns i Bilaga 7.

Ett förtydligande gällande samrådet skickades ut till berörda fastighetsägare samt medlemmar i Kagghamra tomtägarförening i november 2020. Förtydligandet togs fram då det i samrådet inkommit synpunkter om att det i samrådsbrevet inte framgick tydligt nog att sträckningen genom Kagghamra fortfarande var aktuell. Förtydligandet återfinns i Bilaga 8.

5.1 Myndigheter

Samrådsbrev för det kompletterande samrådet gick ut till Länsstyrelsen i Stockholms län och Botkyrka och Nynäshamns kommuner samt övriga myndigheter som kunde antas beröras av verksamheten.

5.1.1 Länsstyrelse och kommun

5.1.1.1 Länsstyrelsens synpunkter

Skriftligt yttrande från länsstyrelsen inkom den 16 februari 2021 och redovisas i sin helhet i Bilaga 9. En sammanfattning av yttrandet samt Sökandens bemötande av detta framgår i Tabell 27.

Tabell 27. Sammanfattning av inkomna synpunkter från länsstyrelsen samt Sökandens bemötande.

Länsstyrelsens synpunkter	Kommentarer
<p>Länsstyrelsen hänvisar till tidigare yttranden i ärendet och har för närvarande inget att tillföra.</p> <p>Gällande arkeologi så upplyser dock länsstyrelsen om följande:</p> <ul style="list-style-type: none"> - En arkeologisk utredning etapp 1 har utförts för hela sträckan Kolbotten-Nynäshamn inrymmande nu föreslagna sträckningsalternativ. - Totalt identifierades 235 objekt vid utredningen. Av dessa var 77 tidigare registrerade i Kulturmiljöregistret (KMR) medan 161 påträffades 	<p>Anledningen till att länsstyrelsens yttrande kom in så pass långt efter samrådets genomförande var att länsstyrelsen ville ha den arkeologiska utredningen, etapp 1, som underlag för sitt yttrande.</p> <p>Sökanden kommer att genomföra en etapp 2 utredning för de möjliga</p>

inom ramen för utredningen. Merparten av dessa, 123 stycken utgörs av boplatsslägen, för vilka ytterligare arkeologisk utredning (etapp 2) kommer att krävas ifall exploatering planeras inom eller i anslutning till dessa områden.

boplatsslägen som kommer att beröras av exploatering. Denna utredning kommer att genomföras i samband med kommande detaljprojektering för ledningen då Sökanden först i detta skede vet var kraftledningsstolpar kommer att placeras.

5.1.1.2 Botkyrka kommuns synpunkter

Skriftligt yttrande från kommunen inkom den 23 juni 2020 och redovisas i helhet i Bilaga 9. En sammanfattning av yttrandet samt Sökandens bemötande av detta framgår i Tabell 28.

Tabell 28. Sammanfattning av inkomna synpunkter från kommunen samt Sökandens bemötande.

Kommunens synpunkter	Kommentarer
<p>Stadsbyggnadsförvaltningen är positiv till den nya sträckningen då den innebär en mindre påverkan på befintlig och planerad bebyggelse i kommunen. Dock berör den nya sträckningen befintlig och planerad bebyggelse inom Kagghamra tomtområde samt befintlig bebyggelse i Dalsta och norra Kagghamra.</p> <p>Enligt Sökandens policy för magnetfält ska Sökanden vid planering av nya ledningar ”se till att magnetfälten normalt inte överstiger 0,4 mikrot Tesla där människor varaktigt vistas. Vid förnyelse av tillstånd (koncessioner) för befintliga ledningar ska vi överväga åtgärder som minskar exponeringen för magnetfält. Åtgärder ska genomföras där människor varaktigt exponeras för magnetfält som avviker väsentligt från det normala. En förutsättning är att kostnaderna och konsekvenserna i övrigt är rimliga”. Förvaltningen önskar därför att framföra vikten av att åtgärder vidtas för de byggnader som ligger inom ett avstånd på 0,4 mikrot Tesla för att minska påverkan på dessa. I övrigt hänvisar samhällsbyggnadsförvaltningen till tidigare lämnat yttrande.</p>	<p>Sökanden har efter omfattande utredning beslutat att gå vidare med det sträckningsalternativ som går genom Kagghamra tomtområde. De överväganden som gjorts redogörs för i avsnitt 3.4 (jämförelse och val av sträckningsalternativ) i föreliggande MKB.</p> <p>Sökanden gör bedömningen att ledningen enligt ansökt sträckning inte kommer leda till någon påverkan på människors hälsa, se avsnitt 6.16 i MKB.</p>

5.1.1.3 Nynäshamn kommun synpunkter

En sammanfattning av Nynäshamns kommuns synpunkter samt Sökandens bemötande av dessa redovisas i Tabell 29 nedan. Synpunkterna redovisas i sin helhet i Bilaga 9.

Tabell 29. Sammanfattning av inkomna synpunkter från kommunen samt Vattenfall Eldistributions bemötande.

Kommunens synpunkter	Kommentarer
<p>Sträckningen berör ett "planerat skyddat område" för Fitunaån och Källstaån. Även strandskydd för vattendragen berörs. Området pekats ut i kommunens översiktsplan. Området är skyddsvärt p.g.a. nyckelbiotoper, då det är ett naturligt meandrande vattendrag och för att det är en havsöringå. Så länge kraftledningsstolpar placeras en bra bit från själva ån bör den inte påverkas negativt av den nya ledningen.</p> <p>Kommunen meddelar vidare att de inte har några mark- och exploateringsintressen i anslutning till ny sträckning. Kommunen har inte heller något att erinra ur kulturmiljösynpunkt.</p>	<p>Sökanden noterar kommunens synpunkter. Det planerade skyddade området tas upp i avsnitt 6.8.2 i föreliggande MKB. Hänsynsåtgärder föreslås.</p>

5.1.2 Övriga myndigheter

Övriga myndigheter som bjudits in till samråd framgår i Tabell 30 nedan. En sammanfattning av inkomna synpunkter från övriga myndigheter samt Sökandens bemötanden av dessa framgår av Tabell 31. Yttrandena redovisas i sin helhet i Bilaga 9.

Tabell 30. Övriga myndigheter som bjudits in till samråd.

Skogsstyrelsen	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)	Trafikverket	Naturvårdsverket
Försvarsmakten HKV	Svenska kraftnät	Sveriges geologiska undersökning (SGU)	Riksantikvarieämbetet
Totalförsvarets Forskningsinstitut			

Tabell 31. Sammanfattning av inkomna synpunkter från kommunen samt Vattenfall Eldistributions bemötande.

Myndighet	Synpunkter	Kommentarer
Försvarsmakten (daterat 200626)	Försvarsmakten har inget att erinra avseende de reviderade sträckningsförslagen.	-
Trafikverket (daterat 200607)	Trafikverket hänvisar till sitt tidigare yttrande i ärendet och har inga ytterligare synpunkter att framföra.	-
Naturvårdsverket (daterat 200601)	Naturvårdsverket avstår från att yttra sig i ärendet.	-
Skogsstyrelsen (daterat 200626)	Då det inte sker någon åtgärd i biotopskydd/nyckelbiotop så har Skogsstyrelsen inget att erinra.	-
SGU (daterat 200624)	<p>SGU anser att krossat berg eller morän ska användas som kabelsand istället för naturgrus.</p> <p>SGU har tagit fram en checklista för vilken information som bör redovisas i en MKB gällande påverkan på grundvattenförekomst.</p> <p>SGU har i övrigt samma synpunkter som i kompletterande samråd Vidby/Klövsta, se Tabell 23.</p>	<p>Stenmjöl (krossat berg) används som kringfyllnad i kabelschakt. Naturgrus används inte.</p> <p>I övrigt se kommentar till SGU:s yttrande i Tabell 23.</p>
Svenska kraftnät (daterat 200702)	<p>Den planerade ombyggnaden innefattar parallellgång/korsning med Svenska kraftnäts 400 kV ledning med littera FL3 S1 vilken går mellan station Hall och station Ekudden.</p> <p>Svenska kraftnät har ledningsrätt för kraftledningen som är av betydelse för rikets elförsörjning. Ledningsrätten innebär att åtgärder/verksamhet som inskränker på Svenska kraftnäts verksamhet inte får vidtas på fastighet som belastas av ledningsrätten.</p> <p>Alla kraftledningar som drivs och förvaltas av Svenska kraftnät har underjordiska installationer. Vid alla</p>	Sökanden noterar Svenska kraftnäts synpunkter. Svenska kraftnäts rekommendationer kommer att beaktas.

typer av markarbete inom en kraftledningsgata ska Svenska kraftnät rådfrågas om direktiv innan arbetet påbörjas.

Svenska kraftnät upplyser därefter om vilka generella krav som gäller vid parallellgång/korsning med myndighetens ledningar. För de specifika kraven se Bilaga 9.

Svenska kraftnät nämner vidare att Elsäkerhetsanvisningarna ESA ska tillämpas vid arbete nära kraftledning.

Så länge Svenska kraftnäts rekommendationer beaktas och planering och projektering sker i samarbete med Svenska kraftnät, har Svenska kraftnät inga invändningar mot aktuell ledning.

5.2 Enskilda särskilt berörda

Inbjudan till skriftligt samråd skickades per brev till samtliga lagfarna och taxerade fastighetsägare samt delägare av samfälligheter inom 100 m från den aktuella ledningssträckningen. Utöver ägare inom 100 m så togs även fastighetsägare som kunde anses bli berörda på annat sätt med i samrådet. Även fastighetsägare till fastigheter med inskriven nyttjanderätt till nämnda fastigheter togs med i samrådet.

I samrådsbrevet uppmanades fastighetsägare och övriga berörda att informera om eventuella arrendatorer och nyttjanderättshavare som kunde komma att beröras av den nya ledningen.

En sammanfattning av inkomna synpunkter samt Sökandens bemötanden av dessa framgår i Tabell 32 samt redovisas i sin helhet i Bilaga 9.

Tabell 32. Sammanfattning av inkomna synpunkter samt Sökandens bemötande.

Fastighet	Synpunkter	Kommentarer
[REDACTED]	<p>Fastighetsägaren motsätter sig sträckningsförslaget då marken står under stor exploatering med många framtida fastigheter.</p> <p>Fastighetsägaren har sedan tidigare kraftledningar på sin fastighet vilket har medfört stora problem för denne.</p>	<p>Sökanden har efter omfattande utredning beslutat att gå vidare med det sträckningsalternativ som går genom Kagghamra tomtområde. De överväganden som gjorts redogörs för i avsnitt 3.4 i</p>

		<p>föreliggande MKB. Detta överensstämmer med fastighetsägarens önskemål. Ansökt sträckning berör ej fastigheten.</p>
<p>[REDACTED]</p>	<p>Fastighetsägarna motsätter sig planerad dragning över sin fastighet då den påverkar ca 10 % av fastighetsägarnas skogsmark samt det förvaltande som skett under generationer.</p> <p>Fastighetsägarna känner även en oro för elektromagnetisk påverkan för de sex närmast liggande fastigheterna.</p> <p>Fastighetsägarna lämnar även kartförslag för två alternativa sträckningar där båda sträckningarna följer riksintressets gräns från Eby och vidare åt sydost fram till anslutning till befintlig ledningsgata. Den ena sträckningen (som fastighetsägarna förordar) går på FOI:s mark längs med en befintlig kraftledning. Den andra sträckningen går på fastighetsägarnas mark. För det senare alternativet vill fastighetsägarna som kompensation få mark av motsvarande storlek från FOI. Mark som idag är i FOI:s ägo men utanför deras inhägnade område. Detta är en förutsättning för detta förslag.</p> <p>Den samrådda sträckningen är mindre bra då det på en lång sträcka gränsar mot en nyckelbiotop och troligen kan hamna inom ett sidoområde.</p>	<p>Sökanden gjorde efter inkomna synpunkter från bl.a. fastighetsägaren till [REDACTED] en mindre justering av sträckningen så att den dras närmare Försvarsmaktens skjutfält. Förläggning av ledningen inom riksintresset ser Sökanden som icke-genomförbart till följd av Försvarsmaktens synpunkter i det initiala samrådet. Information om justeringen skickades ut till direkt berörda fastighetsägare 21 augusti 2020. Fastighetsägarna meddelade då att de står fast vid sina tidigare synpunkter.</p> <p>Det nämnda området med biotopskydd berörs inte av ansökt sträckning.</p> <p>Sökanden har inte möjlighet att kompensera en fastighetsägare med mark från en annan fastighet. Ersättning för intrång på fastigheten kommer att ske enligt gällande regler och normer.</p> <p>Sökanden gör bedömningen att ledningen enligt ansökt sträck-</p>

		<p>ning inte kommer leda till någon påverkan på människors hälsa, se avsnitt 6.16 i MKB.</p>
<p>[REDACTED]</p>	<p>Fastighetsägaren lämnar ett kartförslag på en alternativ sträckning utanför dennes fastighet. Sträckningen viker av mot riksintresset norr om Eby och följer därefter längs med gränsen till riksintresset (på FOI:s mark) fram till befintlig ledningsgata åt sydost.</p> <p>Fördelarna med sträckningen är enligt fastighetsägaren följande:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Man undviker intrång på flera gårdar och därmed följande styckningar av skogsskiften och minskning av produktiv skogsareal. En kraftledning utgör också ett hinder i åkermark och påverkar miljön negativt. - Avstånd till närliggande bostadshus ökar avsevärt. Vilket är positivt både med tanke på magnetfält och miljön. - I det föreslagna läget finns redan en kraftledning och ledningsgata så samordningsvinster skulle kunna göras vid t.ex. underhåll. - Marken ägs redan av staten. 	<p>Sökanden gjorde efter inkomna synpunkter från bl.a. fastighetsägaren till [REDACTED] en mindre justering av sträckningen så att den dras närmare Forsvarsmaktens skjutfält. Förläggning av ledningen inom riksintresset ser Sökanden som icke-genomförbart till följd av Forsvarsmaktens synpunkter i det initiala samrådet. Information om justeringen skickades ut till direkt berörda fastighetsägare 21 augusti 2020. Fastighetsägaren inkom inte med några kompletterande synpunkter.</p> <p>Sökanden gör bedömningen att ledningen enligt ansökt sträckning inte kommer leda till någon påverkan på människors hälsa, se avsnitt 6.16 i MKB.</p>
<p>[REDACTED]</p>	<p>Fastighetsägarna är oroad för magnetfältet från ledningen. Om magnetfältet är ett problem för militären så borde det vara ett problem även för de närboende. Det finns inget skydd för människor mot magnetfält medan militären kan skaffa sig utrustning som klarar magnetfält. Om militären anser att</p>	<p>Sökanden gjorde efter inkomna synpunkter från fastighetsägare i området en mindre justering av sträckningen så att den dras närmare Forsvarsmaktens skjutfält. Förläggning av ledningen inom riksintresset ser</p>

stolpar på skjutfältet är ett problem så kan ju ledningen markförläggas över skjutfältet.

Fastighetsägarna undrar även vilket buller som avses med att sträckningen berör "influensområde för buller och annan risk".

Fastighetsägarna framför även kritik mot samrådsunderlaget som beskriver hänsynstagande till många aspekter men inte människa.

Fastighetsägarna ser även risk för att fastighetsvärdet påverkas negativt och undrar vem som ska stå för den förlusten.

Fastighetsägarna accepterar inte den nya dragningen men accepterar det tidigare huvudalternativet.

Sökanden som icke-genomförbart till följd av Försvarmaktens synpunkter i det initiala samrådet Information om justeringen skickades ut till direkt berörda fastighetsägare 21 augusti 2020. Fastighetsägaren inkom inte med några kompletterande synpunkter.

Sökanden gör bedömningen att ledningen enligt ansökt sträckning inte kommer leda till någon påverkan på människors hälsa, se avsnitt 6.16 i MKB.

Gällande "influensområdet för buller" så är det ett område inom vilket buller från just skjutfältet kan uppstå. Det är något som kommunen behöver ta hänsyn till vid planering av nya bostäder. Det har ingenting med buller från kraftledningen att göra.

Berörda fastighetsägare kommer att ersättas för intrånget på sina fastigheter. Ersättning ska ske utifrån principen att fastighetsägaren inte ska lida ekonomisk skada av intrånget.

Fastighetsägarna motsätter sig ny sträckning förbi Stutby då den leder till att mer produktiv skogsmark tas i anspråk. De förordar den gamla sträckningen.

Som följd av Försvarmaktens synpunkter i det initiala samrådet bedömer Sökanden de

	<p>Fastighetsägarna hänvisar i övrigt till sitt yttrande i tidigare samråd se Tabell 17.</p>	<p>ursprungliga sträckningarna som icke-genomförbara. En ny sträckning togs därför fram och samråddes i det kompletterande samrådet för Kagghamra och Stutby.</p> <p>Berörda fastighetsägare kommer att ersättas för intrånget på sina fastigheter. Ersättning ska ske utifrån principen att fastighetsägaren inte ska lida ekonomisk skada av intrånget.</p> <p>I övrigt se kommentar till fastighetsägarnas yttrande i Tabell 17.</p>
<p> och</p>	<p>De två fastigheterna ägs av Kagghamra tomtägarförening. Föreningen har tagit fram ett gemensamt yttrande för föreningen och för den vägförening/samfällighetsförening som finns i området.</p> <p>Föreningen anser att samrådsbrevet var förvirrande eftersom det inte tydligt framgick att det tidigare huvudalternativet fortfarande var aktuellt.</p> <p>Som tidigare förordar föreningen den alternativa sträckningen (blå) runt tomtområdet och inte den röda sträckningen som går genom området.</p> <p>I samband med att förtydligandet gällande samrådet skickades ut av Sökanden inkom tomtägarföreningen med följande kompletterande information:</p>	<p>Som följd av bl.a. tomtägarföreningens synpunkter gällande otydlighet i det kompletterande samrådet för Kagghamra och Stutby skickades ett förtydligande ut till berörda fastighetsägare samt medlemmar i Kagghamra tomtägarförening i november 2020. Förtydligandet återfinns i Bilaga 8.</p> <p>Sökanden har efter omfattande utredning beslutat att gå vidare med det sträckningsalternativ som går genom Kagghamra tomtområde. De överväganden som gjorts redogörs för i avsnitt 3.4 i föreliggande MKB.</p>

- I och med den nya detaljplanen kommer den nuvarande naturmarken mellan tomtgräns och väg, i anslutning till Sjöbacken ändras till kvartersmark. Detta är något som Samhällsbyggnadsenheten i Botkyrka kommun har rekommenderat.
- Tomtägarföreningen skickar även med ett utdrag ur Skogsstyrelsens rådgivningskvitto för skogsområdet mellan Sjöbacken och Skördevägen. Under rådgivningen diskuterades vilka åtgärder som kan utföras för att bevara och utveckla natur- och kulturmiljövärden. Skogsstyrelsens rådgivningskvitto är en förutsättning för att söka stöd inom Skogens Miljövärden från Jordbruksverket. Kagghamra samfällighetsförening har för avsikt att söka detta stöd. I rådgivningskvittot står bl.a. att det i området finns gott om äldre träd. För mer om innehållet i rådgivningskvittot se det kompletta yttrandet i Bilaga 9.

Tomtägarföreningen tillägger att området också är en värdefull fågelokal, med rödlistade fågelarter. Föreningen anser att en ny ledning genom området skulle medföra en negativ påverkan på de äldre tallar, lövträd och hasselbuskar som idag finns där.

Sträckningen innebär ingen konflikt med vare sig nuvarande eller planerade detaljplaner. Sökanden har fått information om kommunens planer på att ändra markanvändningen i anslutning till Sjöbacken. En förutsättning för att denna planändring ska kunna genomföras är att den befintliga ledningen rivs. Något som kommer att bli aktuellt när ny ledning är byggd.

Gällande skogspartiet mellan Sjöbacken och Skördevägen kommer enbart en del av skogspartiet att tas i anspråk av den nya ledningens ledningsgata, inte hela området. Skogspartiets bredd mellan Sjöbacken och Skördevägen varierar men är ca 140 m brett. Skogsgatan för ledningen kommer bli ca 40 m bred. Hänsyns-åtgärder kommer att vidtas inom området för ett bibehållande av de naturmiljövärden som finns (se avsnitt i 6.8.4 i föreliggande MKB).

En fågelinventering har genomförts inom ramen för projektet. Resultaten från denna samt konsekvenser för fågellivet längs med ansökt sträckning finns i

[redacted]	<p>Fastighetsägaren informerar om att fastigheten [redacted] är under ombildning till två fastigheter och försäljning. Fastighetsägaren kommer att informera de nya ägarna om förslaget.</p> <p>Den nya sträckningen kommer att passera ett 10 ha produktivt skogsområde som är nyplanterat. Det är olämpligt med en ledning genom området. Åkermarken söder om skogen är i full jordbruksproduktion.</p> <p>Fastighetsägaren lämnar förslag på en ny sträckning som går i befintlig ledningsgata fram till FOI:s gräns och därefter följer gränsen söderut utanför området. Åkermarkerna längs denna sträckning utgörs av nedlagd jordbruksmark. Ledningen skulle även kunna skära över FOI:s marker öster om Eby utan att påverka FOI:s verksamhet.</p>	<p>avsnitt 6.9 i föreliggande MKB.</p> <p>Den av fastighetsägaren föreslagna sträckningen skulle innebära en ledning genom Stutby där det finns närliggande bebyggelse.</p> <p>Sökanden anser att den nu samrådda sträckningen är lämpligare ur ett boendemiljöperspektiv än en sträckning genom Stutby och har därför valt att söka koncession för den sträckningen.</p> <p>Berörda fastighetsägare kommer att ersättas för intrånget på sina fastigheter. Ersättning ska ske utifrån principen att fastighetsägaren inte ska lida ekonomisk skada av intrånget.</p>
[redacted] (tidigare del av [redacted])	<p>Fastighetsägaren informerar om att denne instämmer med de synpunkter som framförts av fastighetsägaren till [redacted] (se ovan).</p> <p>I övrigt upplyser fastighetsägaren om att området för den nya dragningen går genom en yta där fastighetsägaren har för avsikt att bygga ett nytt bostadshus med eventuella ekonomibyggnader.</p>	<p>Fastighetsägaren kommer även fortsatt att kunna bygga hus både för boende och ekonomibyggnader på fastigheten. Ett visst avstånd ska dock hållas till ny kraftledning utifrån miljöbalkens försiktighetsprincip och de rekommendationer som finns från myndighetshåll gällande boendemiljöer i närhet till kraftledningar. Ny bebyggelse bör byggas så att magnetfältsvärden inte avviker från vad som är normalt i</p>

		<p>boendemiljöer, se avsnitt 6.16. i MKB. För att uppfylla gällande elsäkerhetskrav tillämpar Sökanden normalt ett avstånd om 20 meter mellan närmaste faslina och intilliggande byggnad.</p> <p>Sökanden hänvisar i övrigt till kommentaren ovan till fastighetsägaren för [REDACTED].</p>
	<p>Fastighetsägaren förordar förslag A vid Grödinge. Anledningarna är att:</p> <ul style="list-style-type: none"> - förslag B ligger ca 70 m från fastigheten, något som fastighetsägaren ser som ett stort intrång i närområdet. Ledningen skulle påverka synintrycket från fastigheten till den grad att fastighetsägaren inte skulle vilja gå runt i närliggande skogsområden. - fastighetsägaren upplever "surret" från kraftledningar som störande. - Värdet på fastigheten kommer att sjunka. Fastighetsägaren kommer aldrig få igen det han satsat på sitt hus. <p>Fastighetsägaren är införstådd med de rekommendationer som Strålskyddsmyndigheten ger vad gäller boende i närheten av kraftledningar. Fastighetsägaren hade dock inte köpt ett boende så nära en kraftledning utan kan nu hamna i en påtvingad situation.</p> <p>Längs förslag A berörs inga fastigheter med permanentboende.</p>	<p>Anslutningsledningen till ny transformatorstation Grödinge ingår inte i aktuell koncessionsansökan, utan har till följd av fördjupad arkeologisk utredning brutits ut till en separat koncessionsansökan. Yttrandet kommer att bemötas i den MKB som tas fram för anslutningsledningen till Grödinge station.</p>

	<p>Fastighetsägaren anser även att förslag B blir mycket dyrare än förslag A, något som han som skattebetalare anser vara oförsvarbart.</p> <p>Fastighetsägaren planerar för en framtid i området men kan inte tänka sig ha barn boende i huset om ledningen byggs enligt förslag B.</p> <p>I samband med att förtydligandet gällande samrådet skickades ut av Sökanden inkom fastighetsägaren med följande kompletterande information:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fastighetsägaren vill understryka att fastigheten kommer att påverkas negativt vid val av alt. B. Nu när höst och vinter är här med helt avlovade träd inser fastighetsägaren att kraftledningen kommer att upplevas som att den går precis bakom huset. 	
<p> (Skogsbolaget Snäckstavik AB)</p>	<p>Skogsbolaget Snäckstavik AB (Skogsbolaget) återupprepar de synpunkter som lämnades i tidigare samråd, se Tabell 10.</p> <p>Skogsbolaget nämner vidare att de även norr om Svenska kraftnäts ledning har ambitioner avseende bostadsexploatering på längre sikt.</p> <p>Skogsbolaget yrkar på att den nya ledningen följer sträckningen för den befintliga 70 kV ledningen (huvudförslaget). I det fall mycket tunga argument framkommer mot huvudförslaget så yrkar Skogsbolaget att den alternativa sträckning som framförs i samrådet genomförs utan att ytterligare begränsningar för bolagets planer</p>	<p>Sökanden har efter omfattande utredning beslutat att gå vidare med det sträckningsalternativ som går genom Kagghamra tomtområde. De överväganden som gjorts redogörs för i avsnitt 3.4 (jämförelse och val av sträckningsalternativ) i föreliggande MKB. Detta är i linje med fastighetsägarens önskemål.</p> <p>Berörda nyttjanderättsinnehavare enligt uppgift från fastighetsägaren har informerats om projektet.</p>

	<p>för bostadsutveckling norr om Grindstrugan. Detta innebär att den nya ledningen inte får anläggas söder om Svenska kraftnäts ledning, och att passagen av dalgången genomförs utan att det skyddsområde som idag gäller för Svenska kraftnäts ledning utökas. Möjligen kräver detta markförläggning vid passagen av dalgången som sträcker sig norrut från Grindstugan.</p> <p>Vad gäller placering av ny transformatorstation förordas alternativ B.</p> <p>Skogsbolaget bifogar även kontaktuppgifter till berörda nyttjanderättshavare på fastigheten.</p>	<p>Vad gäller placering av ny transformatorstation Grödinge ingår inte denna i aktuell koncessionsansökan. Stationsläget inklusive anslutningsledning till stationen har till följd av fördjupad arkeologisk utredning brutits ut till en separat koncessionsansökan. Den del av yttrandet som gäller stationen kommer att bemötas i den MKB som tas fram för anslutningsledningen till Grödinge station.</p> <p>Sökanden hänvisar i övrigt till kommentaren till fastighetsägarens tidigare synpunkter, se Tabell 10.</p>
<p>[REDACTED]</p>	<p>Fastighetsägarna meddelar att de inte har fått samrådsbrevet för kompletterande samråd Kagghamra och Stutby.</p> <p>Fastighetsägarna motsätter sig alternativet som ligger bakom kullen vid deras fastighet. Det finns fyra fastigheter till i det lilla området. Det andra alternativet ligger utan några fastigheter i närheten och med huvudledningen i direkt anslutning. Alternativet bakom Snäckstavik skulle medföra en enorm värdeminskning på fastigheten.</p>	<p>Fastighetsägarna finns med i Sökandens sändlista för genomfört samråd.</p> <p>Anslutningsledningen till ny transformatorstation Grödinge ingår inte i aktuell koncessionsansökan, utan har till följd av arkeologiska fynd brutits ut till en separat koncessionsansökan. Yttrandet kommer att bemötas i den MKB som tas fram för anslutningsledningen till Grödinge station.</p>
<p>[REDACTED]</p>	<p>Fastighetsägarna motsätter sig placeringen av en ny transformatorstation bakom kullen i</p>	<p>Vad gäller placering av ny transformatorstation Grödinge ingår inte</p>

	<p>Snäckstavik. Anledningarna är att det finns flera hus och ett antal barn och vuxna som bor i området. Ny forskning kring kraftledningsstationer och kraftledningar visar att de kan vara skadliga för människor och djur som lever nära. Hur människor påverkas av stationen kan vara olika, men det lär bli störande ljud och värdeminskning på fastigheterna. Det andra stationsalternativet påverkar färre människor.</p>	<p>denna i aktuell koncessionsansökan. Stationsläget inklusive anslutningsledning har till följd av arkeologiska fynd brutits ut till en separat koncessionsansökan. Yttrandet kommer att bemötas i den MKB som tas fram för anslutningsledningen till Grödinge station.</p>
	<p>Fastighetsägaren förordar den kortaste sträckningen vid Bullsta. Anledningen är att det inte finns en liten ort som det gör i Snäckstavik. Det springer och leker barn i skogarna bakom fastigheten och vad skulle inte locka mer än att ta en närmare titt på en elstation. Ett annat perspektiv är att fastighetsägaren bor ute på landet och njuter av skog och mark. En station skulle förstöra vyn och de fina markerna. Fastighetsägaren är även oroad över sitt dricksvatten som hämtas ungefär där stationen planeras byggas. Fastighetsägaren bifogar en karta över vart vattnet tas. Fastighetsägaren nämner att även fastighetspriserna kan sjunka i området.</p>	<p>Anslutningsledningen till ny transformatorstation Grödinge ingår inte i aktuell koncessionsansökan, utan har till följd av arkeologiska fynd brutits ut till en separat koncessionsansökan. Yttrandet kommer att bemötas i den MKB som tas fram för anslutningsledningen till Grödinge station.</p>

5.3 Organisationer, föreningar och verksamhetsutövare

Organisationer, föreningar och verksamhetsutövare som bjudits in till samråd framgår i Tabell 33 nedan. En sammanfattning av inkomna synpunkter från organisationer, föreningar och verksamheter samt Sökandens bemötanden av dessa framgår i Tabell 34. Yttrandena redovisas i sin helhet i Bilaga 9.

Tabell 33. Organisationer, föreningar och verksamhetsutövare som bjudits in till samråd.

Luffartsverket	Skanova	Stockholms ornitologiska förening	Nynäshamns ornitologer (NOR)
Jägarnas riksförbund	Friluftsförbundet Nynäshamn	Friluftsförbundet Botkyrka	Friluftsförbundet Mälardalen
Scouterna	Botkyrka hembygdsgille	Naturskyddsföreningen i Botkyrka-Salem	Nynäshamns naturskyddsförening
BirdLife Sverige	Stockholm Vatten och Avfall	Stockholms Orienteringsförbund	Svenska jägareförbundet
Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)	Lantbrukarnas Riksförbund Mälardalen	Kagghamra tomtägarförening och Vägförening	Stockholm Skavsta Airport
Arlanda flygplats	Bromma flygplats	Scouterna i Botkyrka	Nynäshamns scoutkår
E.ON Energidistribution AB	Ellevio AB		

2021-102834-0001 2021-09-28

Tabell 34. Sammanfattning av inkomna synpunkter samt Sökandens bemötande.

Organisation	Synpunkter	Kommentarer
Ellevio (daterat 200626)	<p>Ellevio hänvisar till sina tidigare yttranden i ärendet se Tabell 12 och Tabell 26.</p> <p>Ellevio uppger vidare om att de har en 20 kV luftledning i Stutby som ligger nära ny ledningssträckning. Kontakt ska tas med Ellevio lokalnät i samband med planering och projektering för samordning av ömsesidiga hänsynsbehov.</p>	<p>Kontakt kommer att tas med Ellevio i samband med kommande projektering för ledningen.</p> <p>I övrigt se kommentar till Ellevios tidigare yttranden i Tabell 12 och Tabell 26.</p>
LFV (daterat 200528)	<p>LFV har i egenskap av sakägare för CNS-utrustning inget att erinra mot något av sträckningsalternativen. Yttrandet gäller på utfärdad datum (2020-05-28)</p>	-
Telia (daterat 200626)	<p>Telia Sverige Net Fastigheter AB (TSNFAB) innehar en telestation på fastigheten [REDACTED], med tillhörande kanalisation och kablage. Då exakt avstånd och detaljerad påverkan inte närmare framgår förutsätter TSNFAB att inga förändringar ska vidtas som</p>	<p>Fastigheten [REDACTED] berörs inte av aktuellt projekt.</p> <p>Samråd har skett med Skanova AB.</p>

	<p>påverkar TSNFAB:s byggnader och utrustning. Om förändringar företas ska kommunen eller exploatören ha klargjort vem som står för kostnaderna samt att dessa säkras upp via avtalsförbindelse.</p> <p>TSNFAB förutsätter att Sökanden svarar för samtliga kostnader som kan uppkomma för TSNFAB till följd av den planerade markledningen.</p> <p>Av vikt är också de ledningar/kabelstråk som finns i området. Kablage och ledningar ägs av Skanova AB som också måste ges tillfälle att uttala sig i ärendet.</p> <p>Till yttrandet bifogar TSNFAB Telias riktlinjer för sprängning samt Telestörningsnämndens riktlinjer om avstånd mellan högspänningsledningar och andra strömförande anläggningar, se Bilaga 9.</p>	
Swedavia (daterat 200624)	<p>Föreslagen sträckning har ingen påverkan på Arlanda eller Bromma flygplats.</p> <p>Gällande Bromma, som ligger närmast, så ligger området inom procedurytor som klarar byggnation upp till totalhöjd +213 m (RH2000). Det blir inte heller några elektromagnetiska störningar med hänsyn till avståndet till flygplatsen.</p>	-
LRF (daterat 200513)	<p>LRF framför samma synpunkter som i kompletterande samråd Vidby/Klövsta, se Tabell 26.</p>	<p>Se Sökandens kommentar till LRF:s yttrande i Tabell 26.</p>

5.4 Närboende och allmänhet

Inbjudan till skriftligt samråd skickades per brev till alla fastighetsägare till delägande fastigheter i Kagghamra tomtägarförening enligt den förteckning som Sökanden fick av tomtägarföreningen i samband med initiala samrådet.

En sammanfattning av inkomna synpunkter samt Sökandens bemötanden av dessa framgår av Tabell 35 nedan, samt redovisas i sin helhet i Bilaga 9.

Tabell 35. Sammanfattning av inkomna synpunkter samt Sökandens bemötande.

Skrivelse nr i Bilaga 9	Synpunkter	Kommentarer
1.	<p>De närboende är mycket glada över det nya sträckningsförslaget och att det tidigare huvudalternativet utgår.</p> <p>De närboende upplyser även om att Sökanden hade ett mycket bra informationstillfälle i Nynäshamn och Södertälje med tillgång till kartor och kunnig personal att fråga.</p>	<p>De närboende har missuppfattat det kompletterande samrådsbrevet. Det tidigare huvudalternativet utgick ej i det kompletterande samrådet. Sökanden skickade ut ett förtydligande gällande detta, se bilaga 8. Inget kompletterande yttrande har inkommit från de närboende efter utskick av förtydligandet.</p> <p>Sökanden har efter omfattande utredning beslutat att gå vidare med det sträckningsalternativ som går genom Kagghamra tomtområde. De överväganden som gjorts redogörs för i avsnitt 3.4 (jämförelse och val av sträckningsalternativ) i föreliggande MKB.</p>
2.	<p>Den närboende är mycket nöjd med den nya sträckningen runt Kagghamra tomtområde.</p>	<p>Sökanden har efter omfattande utredning beslutat att gå vidare med det sträckningsalternativ som går genom Kagghamra tomtområde. De överväganden som gjorts redogörs för i avsnitt 3.4 (jämförelse och val av sträckningsalternativ) i föreliggande MKB.</p>
3.	<p>Anser att det BLÅ alternativet ger Kagghamra och dess levande varelser möjlighet att även fortsatt få njuta av natur och omgivning. Detta trots att det BLÅ förslaget</p>	<p>Som följd av bl.a. den närboendes synpunkter gällande otydlighet i det kompletterande samrådet för Kagghamra och Stutby</p>

påverkar fornminnen och upplevelser därikring.

Motsätter sig totalt den RÖDA ledningssträckningen genom Kagghamra tomtområde (med kalhuggen skogsdunge i närområdet, nära bostadshus, visuellt förkastligt som konsekvens och känslig våtmark med fågel rast- och häckningsplats i Kaggfjärdens mynning). Förespråkar det BLÅ sträckningsalternativet som ersätter det LILA alternativet.

Överklagar i övrigt den otydliga informationen i samrådsbrevet daterat 2020-05-25. Efterforskningar visar att de 194 delägande fastigheterna i tomtägarföreningen med all säkerhet har missat att det RÖDA alternativet kvarstår. Anser att detta måste förtydligas och att det ska ges en ny chans till korrekt yttrande.

I samband med att förtydligandet gällande samrådet skickades ut av Sökanden inkom den närboende med följande kompletterande synpunkter:

- Det är ofattbart för den närboende att man planerar in en enorm ledningsgata i ett bostadsområde som är under utveckling och ska få en ny detaljplan. Stora pengar har investerats av enskilda fastighetsägare p.g.a. VA-utbyggnaden i området för att möta miljökraven som ställts på Botkyrka kommun.
- Den planerade RÖDA linjen kommer gå rakt igenom våtmark, ett fågelområde, en

skickades ett förtydligande ut till berörda fastighetsägare samt medlemmar i Kagghamra tomtägarförening i november 2020. Förtydligandet återfinns i Bilaga 8.

Sökanden har efter omfattande utredning beslutat att gå vidare med det sträckningsalternativ som går genom Kagghamra tomtområde. De överväganden som gjorts redogörs för i avsnitt 3.4 (jämförelse och val av sträckningsalternativ) i föreliggande MKB.

Det går idag en 70 kV luftledning genom Kagghamra, planerad ny 130 kV ledning kommer att ersätta befintlig 70 kV ledning. Ny ledning enligt ansökt sträckning är förenlig med kommande detaljplan. Berörda fastighetsägare kommer att ersättas för intrånget på sina fastigheter. Gällande att fastighetspriser i hela tomtområdet skulle påverkas negativt av ny ledning i sökt sträckning anser inte Sökanden att så kommer bli fallet då ny 130 kV ledning enbart ersätter befintlig 70 kV ledning som redan idag går genom området.

En naturvärdesinventering och en fågelinventering har genomförts för den ansökta sträckningen. Våtmarken vid Snäckviken bedöms enligt

- äng och en skog allt med natur- och kulturvärden.
- Den RÖDA linjen gränsar på några meters marginal bostäder på varje sida (Sjöbacken och Skördevägen).
 - Kagghamra Tomtområde arbetar aktivt med att förvalta och sköta den gemensamma marken och skogen och både pengar och engagemang av de boende har gjorts för att bevara området. Den närboende skickar med ett utdrag ur Skogsstyrelsens Rådgivningskvitto som ytterligare skäl för att området ska bevaras. I rådgivningskvittot står bl.a. att det i området finns gott om äldre träd. För mer om innehållet i rådgivningskvittot se det kompletta yttrandet i Bilaga 9.
 - Den närboende godkänner den BLÅ sträckningen.

I samband med att Sökanden valt sträckning för ansökan om koncession skickades ett informationsbrev om detta ut till berörda fastighetsägare samt medlemmar i Kagghamra tomtägarförening. Den närboende inkom i samband med detta med ytterligare kompletterande synpunkter:

- Anser att det är pengar som styr valet av sträckning i och med att man tar höjd för markägare som planerar ny bebyggelse istället för att värna de som redan är bofasta och som kommer att

inventeringen besitta ett lågt naturvärde. Våtmarken är dock en viktig rastlokal för våtmarksfåglar under vår- och höststräcket.

Konsekvenser för fågellivet vid våtmarken tas upp i avsnitt 6.9.3.2 i MKB. Sökandens bedömning är att konsekvenserna för fågellivet blir små.

Trafikutredningen som WSP har utfört har ingenting med föreliggande projekt att göra utan är som nämns en Trafikutredning inför en detaljplan.

Avståndet till närmaste bostadshus genom Kagghamra är ca 80 m. För mer om detta se avsnitt 6.16. i MKB.

I övrigt se Sökandens kommentar till skrivelse nr 2 i Tabell 13. samt till skrivelse nr 7 i Tabell 20.

	<p>lida av ett förstört bostadsområde. Hänvisning görs till att det inte finns några särskilt intressanta naturvärden i bl.a. Snäckstaviks våtmark som även hänger ihop med Kyrkviken som restaurerats för mycket pengar. För den närboende stämmer det illa med den Trafikutredning som har genomförts av WSP i samband med ett nytt bostadsområde Grindstugan som planeras i anslutning till Kagghamra Tomtområde. I Trafikutredningen nämns bl.a. att Snäckvikens dalgång är rik på naturvärden och att det pågår ett omfattande restaureringsarbete för att återskapa attraktiva vattenmiljöer. På våren rastar mängder av vadarfåglar, änder, svanar och gäss i våtmarken. Den närboende bifogar Trafikutredningen, se Bilaga 9.</p>	
<p>4.</p>	<p>Anser att den sträckning som redovisas i samrådet inte är förenlig med 2 och 3 kap. miljöbalken. Anser vidare att den lämpligaste sträckningen är den som betecknas som S11 i Naturmiljö karta 3. Som framgår av samrådsunderlaget tar denna sträckning hänsyn till både boendemiljö i Stutby samt värdefulla naturvärden.</p> <p>Den sträckning som föreslås i samrådet påverkar befintlig bebyggelse och friluftsliv. Området används till bl.a. ridning, promenader, spårträning, bär- och</p>	<p>Förläggning av ledningen inom Grindsjöns skjutfält (riksintresse för totalförsvaret) ser Sökanden som icke genomförbart till följd av Forsvarsmaktens synpunkter i det initiala samrådet.</p> <p>Ansökt sträcknings konsekvenser på friluftsliv, boendemiljö och naturmiljö tas upp i föreliggande MKB. Sökandens bedömning är att ingen stor påverkan kommer uppstå på varken</p>

svampplockning, mountainbike och skidåkning.

Ny sträckning inanspråktar ny jord- och skogsbruksmark vilket strider mot 3 kap. 4 § miljöbalken. Ny sträckning skulle förläggas i värdefull naturmiljö som utöver skog utgörs av berg och sumpmark. Där finns i dagsläget inget vägnät. Markens beskaffenhet skulle leda till avsevärda skador på miljön, även på miljö med höga naturvärden vilket strider mot 3 kap. 3 § miljöbalken. Denna sträckning skulle dessutom p.g.a. avsaknad av vägnät leda till onödigt höga kostnader vilka skulle drabba allmänheten genom höjda elpriser.

Ny kraftledning bör förläggas inom Grindsjöns område, precis som den befintliga (enligt S11 ovan). Området är redan inanspråktat för verksamhet som inverkar negativt på miljö och djurliv. Sträckningen skulle inte påverka friluftsliv och berör inga boendemiljöer. Det finns även befintligt vägnät, vilket borde hålla kostnaderna nere. Området är även avstängt och ledningen skulle vara skyddad mot sabotage.

Den närboende anser inte att Försvarsmaktens motivering till varför ledningen inte kan förläggas inom deras område håller. Försvarsmakten måste kunna verka i närhet till kraftledningar och ha utrustning som klarar av det.

Utöver ovan vill den närboende även trycka på att ledningens sträckning vid Kagghamra anpassas till framtida expanderingsplaner. Sökanden bör överväga att

friluftsliv, boendemiljö eller naturmiljö.

Vad gäller sträckningen förbi Kagghamra har Sökanden efter omfattande utredning beslutat att gå vidare med det sträckningsalternativ som går genom Kagghamra tomtområde. De överväganden som gjorts redogörs för i avsnitt 3.4 (jämförelse och val av sträckningsalternativ) i föreliggande MKB.

markförlägga ledningen i detta område.

Den närboende anser även att ny sträckning står i strid med 2 kap. 9 § miljöbalken, då den inte kan sägas ta hänsyn till varken människors levnadsförhållande, friluftslivet eller miljön.

6 KOMPLETTERANDE SAMRÅD AXELSBERG (JULI 2020)

I det kompletterande samrådet Vidby/Klövsta i april 2020 framkom synpunkter med önskan om justering av sträckningen. Sökanden justerade sträckningen och inledde i juli 2020 ett kompletterande samråd för sträckan förbi Axelsberg. Ett samrådsbrev med kompletterande information skickades ut till berörda sakägare. Samrådsbrevet återfinns i Bilaga 10.

6.1 Myndigheter

Samråd har skett med Länsstyrelsen i Stockholms län samt med Nynäshamns kommun. Trafikverket har också inkommit med ett yttrande i ärendet men har fått ta del av samrådet i egenskap av nyttjanderättshavare till en fastighet.

6.1.1 Länsstyrelse och kommun

6.1.1.1 Länsstyrelsens synpunkter

Skriftligt yttrande från länsstyrelsen inkom den 31 augusti 2020 och redovisas i helhet i Bilaga 11. En sammanfattning av yttrandet samt Sökandens bemötande av detta framgår i Tabell 36.

Tabell 36. Sammanfattning av inkomna synpunkter från länsstyrelsen samt Sökandens bemötande.

Länsstyrelsens synpunkter	Kommentarer
<p>Länsstyrelsen bedömer att det finns risk för att idag ej kända fornlämningar finns i området och att det därför krävs en arkeologisk utredning av området enligt kulturmiljölagen. Kontakt bör tas med Länsstyrelsens kulturmiljöenhet i god tid inför utredningen. Länsstyrelsen har ett pågående ärende gällande arkeologisk utredning för tidigare anmälda ledningssträckor, dnr 431-20428-2020.</p> <p>Vid byte eller rivning av kreosotimpregnerade stolpar är det lämpligt att undersöka om dessa gett upphov till någon föroreningssituation samt om någon riskreducerande åtgärd är nödvändig.</p>	<p>En arkeologisk utredning av området har genomförts inom ramen för projektet.</p> <p>Gällande återställningsåtgärder vid rivning av en kraftledning så beslutas dessa av Ei vid återkallelse av koncession för ledning.</p> <p>Om markförorening påträffas vid anläggningsarbeten</p>

Om föreningar påträffas vid markarbeten ska tillsynsmyndigheten kontaktas. Eventuella utredningar och åtgärder ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten.

kommer tillsynsmyndigheten att kontaktas för samråd gällande vidare utredningar och/eller åtgärder.

6.1.1.2 Nynäshamns kommuns synpunkter

Skriftligt yttrande inkom den 21 september 2020. En komplettering till yttrandet inkom den 28 september 2020. Yttrandena redovisas i sin helhet i Bilaga 11. En sammanfattning av yttrandena samt Sökandens bemötanden av dessa framgår i Tabell 37.

Tabell 37. Sammanfattning av inkomna synpunkter från kommunen samt Sökandens bemötande.

Kommunens synpunkter	Kommentarer
<p>En förstärkning av elnätets kapacitet är av stor vikt för kommunens och regionens framtida utveckling. Med en kraftig befolkningstillväxt och tilltagande elektrifiering behöver det regionala kraftnätet kunna svara mot framtida behov.</p> <p>Kommunen har ingenting att invända mot samrådsmaterialet eller den innehållsförteckning till MKB som tidigare redovisats. De potentiella hinder som förvaltningen kan se har också identifierats i samrådsmaterialet.</p> <p>Följande tillägg inkom 28 september 2020:</p> <p>Kommunen vill med kraft framföra att det är viktigt att dragningen av kraftledningen inte hindrar framtida nyexploatering mellan orten Lidatorp och den nya stadsdelen Källberga. Det föreligger ett starkt intresse för kommunens utveckling, att sammanbinda dessa områden med ett nytt bostadsområde, vilket även lär komma att bekräftas i den reviderade översiktsplan som nu är under framtagande.</p> <p>För kommunens framtida utvecklingsmöjligheter samt för en robust, hållbar och framtidssäker elleverans ska ledningen här förläggas i mark.</p> <p>Kommunen föreslog även vid ett möte med Sökanden att ledningen istället kunde dras längs med järnvägen från Ösmo till Nynäshamn.⁴</p>	<p>Efter inkomna synpunkter från kommunen i samrådet har en ny sträckning utretts i samråd med både kommun och exploitören för det nya bostadsområdet vid Källberga.</p> <p>Ansökt sträckning är anpassad till de framtida planerna på ett bostadsområde mellan Lidatorp och Källberga.</p> <p>Sökanden har gjort en skrivbordsstudie av ett alternativ längs med järnvägen, se avsnitt 3.4 i MKB. Närliggande bebyggelse, kulturhistoriska lämningar samt nyckelbiotoper gör att sträckningen skulle behöva dras så pass långt från järnvägen så att fördelarna med att samordna de två infrastrukturintringen uteblir.</p>

⁴ Möte 2020-11-13 med kommunstyrelsens ordförande Harry Bouveng och översiktsplanerare Albin Törnberg.

6.1.2 Övriga myndigheter

Trafikverket har inkommit med ett yttrande i samrådet. En sammanfattning av yttrandet samt Sökandens bemötande av detta framgår i Tabell 38 nedan. Yttrandet redovisas i sin helhet i Bilaga 11.

Tabell 38. Sammanfattning av inkomna synpunkter från kommunen samt Sökandens bemötande.

Myndighet	Synpunkter	Kommentarer
Trafikverket	Trafikverket hänvisar till tidigare yttranden i ärendet (se Tabell 9).	Sökanden hänvisar till tidigare bemötande av yttrande från Trafikverket, se Tabell 9.

6.2 Enskilda särskilt berörda

Inbjudan till skriftligt samråd skickades per brev till samtliga lagfarna fastighetsägare samt delägare av samfälligheter inom 100 m från den aktuella ledningssträckningen. Utöver ägare inom 100 m togs även fastighetsägare som kunde anses bli berörda på annat sätt med i samrådet. Även fastighetsägare till fastigheter med inskriven nyttjanderätt till nämnda fastigheter togs med i samrådet.

I samrådsbrevet uppmanades fastighetsägare och övriga berörda att informera om eventuella arrendatorer och nyttjanderättshavare som kunde komma att beröras av den nya ledningen.

En sammanfattning av inkomna synpunkter samt Sökandens bemötande av dessa framgår i Tabell 39 samt redovisas i sin helhet i Bilaga 11.

Tabell 39. Sammanfattning av inkomna synpunkter samt Sökandens bemötande.

Fastighet	Synpunkter	Kommentarer
(Källberga Mark AB)	Fastighetsägaren informerar om "Källberga projektet", ett projekt som omfattar ca 600–700 nya bostäder, kommersiella ytor, allmän platsmark i form av bl.a. vägar, VA-ledningar samt annan infrastruktur med en mindre bykärna. Källberga projektet avser utvecklingen av Källberga detaljplan 1. Tiden för genomförande bedöms uppgå till minst tio-femton år och kommer under tiden att komplettera Ösmo-området med funktioner, bl.a. skola och kvaliteter som det idag finns underskott av.	Efter inkomna synpunkter från kommunen och Källberga Mark AB i samrådet har en ny sträckning utretts för passage av området. Sträckningen har tagits fram i samråd med både kommun och exploatören för det nya bostadsområdet vid Källberga. Ansökt sträckning är anpassad till de framtida planerna på ett

	<p>Enligt Nynäshamns kommuns översiktsplan utgör Källberga detaljplan 1 och Lidatorp (några km söder om Källberga) utvecklingsområden.</p> <p>Områdena öster om väg 73, Björsta, Lidatorp och Källberga är idag under stor utveckling. I kommunens översiktsplan lyfts vikten av att samband mellan Björsta, Lidatorp, Källberga och Ösmo skapas.</p> <p>Genomförandet av Källberga-projektet kommer att medföra att boende i Lidatorp och Björsta får tillgång till närbelägna förskolor/skolor, hyresbostäder och rekreationsområden. Det är således av stor vikt att områdena kopplas samman med gång- och cykelväg. Något som över tid planeras att förstärkas ytterligare genom att en detaljplan för Källberga 2 (området söder om Källberga detaljplan 1 – se fastighetsägarens karta i yttrandet i bilaga 11) arbetas fram.</p> <p>Fastighetsägaren förordar, med hänvisning till ovanstående, att ursprunglig sträckning genomförs för ledningen. Dock med tillägg att markförläggning sker av ledningen i den passage som berör området för Källberga 2. Detta för att minimera påverkan på befintlig bebyggelse (som yttrat sig negativt tidigare samråd) men även för att undvika begränsningar i att utveckla framtida utvecklingsområden.</p>	<p>bostadsområde mellan Lidatorp och Källberga.</p>
<div style="background-color: #cccccc; width: 100%; height: 15px;"></div>	<p>Fastighetsägarna är nöjda med den nya sträckningen. Förslaget överensstämmer med deras önskemål om ändrad sträckning för ledningen som framförts i tidigare yttrande. I övrigt framför</p>	<p>-</p>

fastighetsägarna samma synpunkter som i tidigare yttranden, se Tabell 10 och Tabell 24.

7 SAMRÅD DELSTRÄCKA KOLBOTTEN-GÄRTUNA (AUGUSTI 2020)

Samrådet inleddes den 14 augusti 2020 med utskick av samrådsbrev till berörda sakägare. Samrådsbrevet återfinns i Bilaga 12. Den aktuella sträckan ingick i det ursprungliga samrådet för ledningen mellan Kolbotten och Nynäshamn men omfattade i detta kompletterande samråd även Sökandens tre parallellgående regionnätledningar.

7.1 Myndigheter

Samrådet med myndigheter inleddes den 14 augusti 2020 med utskick av inbjudan till skriftligt samråd inklusive samrådsunderlag till Länsstyrelsen i Stockholms län och Salems och Södertälje kommuner samt övriga myndigheter som kunde antas beröras av verksamheten. Fullständigt samrådsunderlag finns i Bilaga 13.

Samrådsunderlaget beskrev den planerade verksamheten och dess förutsedda miljöpåverkan samt redovisade förslag till innehåll och utformning av MKB.

7.1.1.1 Länsstyrelsens synpunkter

Skriftligt yttrande från länsstyrelsen inkom den 15 oktober 2020 och redovisas i sin helhet i Bilaga 14. En sammanfattning av yttrandet samt Sökandens bemötande av detta framgår i Tabell 40.

Tabell 40. Sammanfattning av inkomna synpunkter från länsstyrelsen samt Sökandens bemötande.

Länsstyrelsens synpunkter	Kommentarer
<p>Länsstyrelsen har i sin roll att samordna statens intressen, tagit del av synpunkter från Trafikverket daterat den 2 oktober 2020.</p> <p>Utöver det preliminära innehållet i MKB:n som Sökanden tagit upp i samrådsunderlaget anser Länsstyrelsen att behovet av markförläggning av kabel behöver förtydligas i relation till vattenskyddsområde samt att föroreningssituationen behöver tydliggöras i framtagnandet av MKB:n.</p> <p>Ledningen korsar väg och järnväg som är av riksintresse. Det bör klargöras hur den nya ledningen påverkar riksintresse för kommunikationer. Hänsyn bör tas till bebyggelsefria avstånd från väg och järnväg. Ledningar får</p>	<p>En bedömning av eventuell påverkan på riksintresse för kommunikationer görs i avsnitt 6.17 i föreliggande MKB.</p> <p>Eventuell markförläggning vid station Kolbotten kommer att ske inom stationsområdet och beskrivs därför endast översiktligt i MKB.</p> <p>Med anledning av förändringar i projektering kommer stationsområdet</p>

inte placeras på sådant sätt att anläggningar av riksintresse påverkas negativt.

Av samrådsunderlaget framgår att ca 1,5 km av det aktuella området ligger inom Bornsjöns vattenskyddsområde, sekundär skyddszon. Sökanden bedömer att ombyggnationen av aktuella befintliga luftledningar inte motiverar annan teknik än luftledning, men att det ändå kan komma att krävas markförläggning av en eller flera av ledningarna på kortare sträckor in till station Kolbotten av tekniska skäl. Enligt punkt 3.2 i skydds- och ordningsföreskrifterna för Bornsjöns vattenskyddsområde, får industriell verksamhet (innefattande bland annat tekniska anläggningar) inte etableras. Enligt punkt 4.2 i skydds- och ordningsföreskrifterna, får inte ändring eller utökning ske av de industriella verksamheter som behandlas i punkt 3.2. Ansökan om dispens från skyddsföreskrifterna krävs för detta. När det gäller denna punkt och ändring/utökning enligt punkt 4.2 i skyddsföreskrifterna för Bornsjöns vattenskyddsområde, krävs dock inte dispens för själva dragningen och anläggandet av elkabel i luft eller mark i detta ärende om samrådsyttrande. Endast om det i samband med dragning och påkopplingen av elkablar inom fastigheten [REDACTED] där transformatorstationen Kolbotten är belägen, kommer att ske några ändringar eller utökningar som strider mot gällande miljölågstiftning eller villkoren i beslut för transformatorstationen, dnr 49692-2020, daterat den 18 februari 2020, kan en ny prövning av dispens krävas.

Vid markarbeten i samband med anläggande av bland annat markkabel och nya stolpar, berörs även punkt 3.7 om muddring, schaktning, sprängning med mera i skydds- och ordningsföreskrifterna för Bornsjöns vattenskyddsområde. Ansökan om tillstånd i enlighet med skyddsföreskrifterna krävs även för dessa arbeten. Dock gäller undantaget att "erforderliga arbeten för nyanläggning och underhåll av VA-, gas-, el- och teleledningar utförs under förutsättning att de inte strider mot bestämmelserna i gällande miljölågstiftning" i detta ärende. Planerade arbeten kan utföras utan tillstånd med hänvisning till detta undantag i punkt 3.7, under förutsättning att de inte strider mot bestämmelserna i gällande miljölågstiftning. Planerade arbeten får inte heller strida mot villkoren i tidigare beslut för Kolbotten (fastighet [REDACTED]) om dispens och tillstånd med dnr 49692-

för station Kolbotten att behöva utökas ytterligare (fortfarande endast inom befintlig stationsfastighet). En kompletterande ansökan om dispens från föreskrifterna för vattenskyddsområdet (till tidigare ansökan med dnr: 49692-2020), kommer att skickas in till Länsstyrelsen.

Sökanden gör bedömningen att ingen dispens från skyddsföreskrifterna för Bornsjöns vattenskyddsområde krävs för aktuella ledningar som ansökan avser, mer information om detta finns i avsnitt 6.4 om markanvändning i MKB. Om denna bedömning ändras efter detaljprojektering kommer en ansökan om dispens/tillstånd att inlämnas till Länsstyrelsen. De skyddsåtgärder som avses vidtas enligt ansökan redovisas i föreliggande MKB.

Resultatet från den miljötekniska markundersökningen av Kolbotten transformatorstation redogörs för i avsnitt 6.4 i MKB.

Innan en rivning av en regionnätledning får ske behöver en ansökan om återkallelse av koncession skickas in till Ei. Ei beslutar i samband med tillståndsgivandet om de

2020, daterat den 18 februari 2020. Då kan däremot krav om dispens och/eller tillstånd bli aktuellt.

Länsstyrelsen har skrivit beslut daterat den 18 februari 2020, beteckning 521-49692-2019, avseende om- och tillbyggnad av befintlig transformatorstation på fastighet XXXXXXXXXX i Kolbotten inom Bornsjöns vattenskyddsområde, Salems kommun. Beslutet avser dispens och tillstånd med villkor i enlighet med punkt 3.2 och 4.2 respektive 3.7 i skyddsföreskrifterna för Bornsjöns vattenskyddsområde. Beslutet kan eventuellt beröras av den i samrådsunderlaget redovisade ombyggnationen av ledningar och stationer, varför sökanden behöver kontrollera detta så att villkoren i beslutet följs.

I samrådsunderlaget anges att Kolbottens transformatorstation utgör ett potentiellt förorenat område som inte har riskklassats, samt att en miljöteknisk markundersökning genomförts utanför ramen för föreliggande ledningsprojekt. Eftersom den nämnda undersökningen inte redovisats närmre kan Länsstyrelsen inte bedöma den aktuella föroreningssituationen och dess eventuella miljöpåverkan för det aktuella projektet. Den bör därmed redogöras för i MKB.

Utöver detta är Länsstyrelsen i allmänhet av den meningen att det vid utbyte eller utrivning av gamla kreosot-impregnerade stolpar är lämpligt att undersöka om dessa gett upphov till någon föroreningssituation samt om någon typ av riskreducerande åtgärd är nödvändig. Även detta bör redogöras för i MKB.

Tillsynsmyndigheten ska samrådas vid eventuella utredningar och åtgärder samt kontaktas om föroreningar påträffas vid markarbeten.

I Sverige finns det idag inga gränsvärden för magnetiska fält då ansvariga myndigheter anser att mer forskning behövs. Det finns vissa studier där forskare har sett samband mellan exponering under barnåren för magnetfält som ligger över det normala och en något ökad risk för leukemi. Världshälsoorganisationen har därför tagit fram ett gränsvärde på 0,4 µT gällande magnetiska fält. I kommande MKB bör det tydligt framgå vilka nivåer på magnetiska fält som kommer att förekomma vid de aktuella bostäderna längs med den tänkta sträckan. Även om det inte finns något fastslaget riktvärde i Sverige ska bästa möjliga teknik

återställningsåtgärder som ska gälla vid rivningen av ledningen.

Om markförorening påträffas vid anläggningsarbeten kommer tillsynsmyndigheten att kontaktas för samråd gällande vidare utredningar och/eller åtgärder.

Redovisning av magnetfältberäkningar, samt konsekvenser för boendemiljön redovisas i avsnitt 6.16 i MKB.

En arkeologisk utredning (etapp 1) för hela den ansökta ledningssträckningen har, som Länsstyrelsen nämner, genomförts för projektet. Fortsatt arkeologisk utredning (etapp 2) kommer att genomföras i samband med att projektering för ledningarna genomförs. Sökanden vet i nuläget inte exakt var kraftledningsstolpar behöver placeras.

Tillstånd kommer att sökas hos Länsstyrelsen för de planerade ledningsarbetena inom Bornsjöns naturreservat.

användas för att säkerställa att olägenhet för människors hälsa och miljön inte uppkommer.

Länsstyrelsen konstaterar att de planerade ledningsåtgärderna kommer att utföras i nära anslutning till ett stort antal fornlämningar bestående exempelvis av gravfält, fornborg, boplatser, ensamliggande gravar samt hägnadssystem. Det finns även risk för att det kan finnas idag ej kända fornlämningar inom området. Länsstyrelsen bedömer att det krävs en arkeologisk utredning av området enligt 2 kap 11 § kulturmiljölagen (1988:950) inför den fortsatta planeringen och har beslutat att utföra en arkeologisk utredning för hela sträckan Kolbotten – Nynäshamn (LST dnr: 431-20428-2020) där ovan nämnda delsträcka kommer att ingå.

Bornsjöns naturreservat berörs av den planerade åtgärden. Enligt föreskrifterna är det förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd dra fram mark- eller luftledning. För att få tillstånd enligt föreskrifterna krävs att åtgärden är förenlig med naturreservatets syften. Länsstyrelsen anser därför att den planerade åtgärden är tillståndspliktig, även om den utförs i befintlig ledningsgata.

7.1.1.2 Södertälje kommuns synpunkter

Södertälje kommun har inkommit med separata yttranden från Tekniska nämnden (2020-10-07) och Miljönämnden (daterat 2020-11-19). Yttrandena redovisas i sin helhet i Bilaga 14. En sammanfattning av yttrandena samt Sökandens bemötande av dessa framgår i Tabell 41 och Tabell 42.

Tabell 41. Sammanfattning av inkomna synpunkter från tekniska nämnden samt Sökandens bemötande.

Tekniska nämndens synpunkter

Kommentarer

Södertälje kommun är positiva till den planerade utbyggnaden. Kapacitetsökningen är en förutsättning för bebyggelseutveckling i regionen och underlättar omställning till mindre klimatpåverkande verksamheter och transporter. Dragning i befintliga stråk ger minsta negativa inverkan och kommunen har utifrån ett markägarperspektiv inga synpunkter angående utbyggnad.

-

Tabell 42. Sammanfattning av inkomna synpunkter från miljönämnden samt Sökandens bemötande.

Miljönämndens synpunkter	Kommentarer
<p>Miljönämnden yttrade sig under det samråd som hölls under hösten 2019 och har i stort sett samma synpunkter idag.</p> <p>Miljönämnden ser positivt på att befintlig ledningsgata utnyttjas så att påverkan på naturmiljön minimeras. I och med att sträckningen trots allt löper genom en grön kil, och tillika ett grönt svagt samband, bör projektet emellertid utreda hur kilens värden kan stärkas och utvecklas - något som även ligger i linje med Södertälje kommuns översiktsplan. Ledningsstråket löper även genom strandskyddsområde, utvidgat strandskydd, naturreservat och genom sekundär zon för Bornsjöns vattenskyddsområde. Åtgärder inom dessa områden bör minimeras och kräver sannolikhet dispens/er. Utöver det råder markavvattningsförbud i Stockholm län. I och med att en antal sumpskogar och sankta områden berörs av åtgärderna kan det alltså bli aktuellt med anmälan om, eller tillståndsprövning för, vattenverksamhet.</p> <p>I samrådsunderlaget nämns att inga skogshöns konstaterats i området. Miljönämnden vill dock upplysa om att en naturvärdesinventering från 2015 visar på en trolig tjäderförekomst i området norr om Glasbergasjön. Med hänsyn till Fågeldirektivets bilaga 1 kan således en mer riktad inventering av tjäder vara nödvändig med tanke på tjäderns stora reviområde. Utöver tjäder finns en mängd naturvårdsarter inrapporterade till Artportalen för området, bl.a. spillkråka och hasselsnok. Eventuell påverkan på naturvårdsarter och dess livsmiljöer bör därför framgå i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen.</p> <p>I samrådsunderlaget nämns att sträckningen inte behöver ta hänsyn till Miljö kvalitetsnormerna. I och med att det aktuella ledningsstråket löper intill Glasbergasjöns utlopp som i sin tur mynnar i Uttran (vattenförekomst) anser miljönämnden att miljö kvalitetsnormerna alltjämt måste beaktas så att Uttrans status varken försämras eller äventyras. Verksamhetens förenlighet med miljö kvalitetsnormer bör därför framgå av den kommande miljökonsekvensbeskrivningen</p>	<p>En konsekvensanalys av påverkan på den gröna kilen, Bornsjöns naturreservat och strandskydd görs i avsnitt 6.4 om naturmiljö i föreliggande MKB.</p> <p>De dispenser och eventuella ytterligare tillstånd som krävs kommer att sökas när koncessionsansökan är insänd till (Ei). Sökanden gör bedömningen att ingen dispens från skyddsföreskrifterna gällande Bornsjöns vattenskyddsområde krävs för aktuella ledningar som ansökan avser, för mer om detta, se avsnitt 6.4 om markanvändning, i föreliggande MKB. Om denna bedömning ändras efter detaljprojektering kommer en ansökan om dispens/tillstånd att inlämnas till Länsstyrelsen. De skyddsåtgärder som avses vidtas enligt ansökan redovisas i avsnitt 6.4.2 föreliggande MKB.</p> <p>I och med att detaljprojektering för ledningarna inte genomförts än så vet Sökanden inte var kraftledningsstolpar kommer placeras. Om stolpar behöver placeras på ett sådant sätt att markavvattning blir aktuell</p>

kommer Sökanden att anmäla, alternativt ansöka om, tillstånd för vattenverksamhet.

En naturvärdesinventering samt en fågelinventering har genomförts inom ramen för projektet. Bedömning av påverkan på skyddade/hotade arter samt förslag på skadeförebyggande åtgärder redovisas i föreliggande MKB, se avsnitt 6.8-6.12.

Påverkan på miljökvalitetsnormerna för Uttran tas upp i föreliggande MKB, se avsnitt 6.7.

7.1.1.3 Salems kommuns synpunkter

Skriftligt yttrande från kommunen inkom den 26 augusti 2020 och redovisas i sin helhet i Bilaga 14. Kommunen har inga invändningar till projektet.

7.1.2 Övriga myndigheter

Övriga myndigheter som inbjudits till samråd framgår i Tabell 43 nedan. En sammanfattning av inkomna synpunkter från dessa myndigheter samt Sökandens bemötanden av dessa framgår av Tabell 44. Yttrandena redovisas i sin helhet i Bilaga 14.

Tabell 43. Övriga myndigheter som bjudits in till samråd.

Skogsstyrelsen	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)	Trafikverket	Naturvårdsverket
Försvarsmakten HKV	Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI)	Sveriges geologiska undersökning (SGU)	Riksantikvarieämbetet
Svenska kraftnät			

Tabell 44. Sammanfattning av inkomna synpunkter från myndigheter samt Sökandens bemötande.

Myndighet	Synpunkter	Kommentarer
Försvarsmakten	Försvarsmakten har inget att erinra i rubricerat ärende.	-
Trafikverket	<p>Mark i vägens närområde kan med fördel användas till att förlägga ledningar i. Det förutsätter att drift och underhåll av vägen inte fördras eller försvåras, samt att skador, fara eller hinder för trafik och trafikanter inte vållas på grund av ledningen eller dess kringutrustning. Den som ska korsa en väg med någon form av ledning måste teckna ett avtal med Trafikverket.</p> <p>Enligt 44 § väglagen krävs tillstånd av väghållningsmyndigheten innan man drar fram en ny ledning eller utför arbete på en ledning i vägområdet. Nyanläggning av luftledningar på stolpar nära vägen tillåts inte heller av trafiksäkerhetsskäl. Inom vägområdet krävs alltid väghållningsmyndighetens tillstånd för uppförande av byggnad eller annan anläggning enligt Väglagen 43 §.</p> <p>Utökat byggnadsfritt avstånd från allmän väg i Stockholms län gäller enligt Länsstyrelsens beslut år 2015. Byggnadsfritt avstånd gäller 30 m från vägområde för väg 225 samt 50 m för väg E4/E20.</p> <p>Elsäkerhetsförordningen SFS 2017:218 reglerar placeringen av starkströmsledningar i förhållande till järnväg. När en luftledning korsar en elektrifierad järnväg ska den förläggas på den höjd som Elsäkerhetsverket beslutar efter samråd med järnvägens innehavare. När den korsande ledningen är en högspänningsledning får den dras fram över</p>	<p>Sökanden noterar Trafikverkets synpunkter, erforderliga tillstånd, avtal och dispenser kommer att sökas.</p> <p>I och med att det på delsträcka Kolbotten-Gärtuna rör sig om befintliga ledningar som ska byggas om kommer det inte vara möjligt att överallt hålla de byggnadsfria avstånd som Trafikverket hänvisar till. Befintliga ledningsstolpar står idag inom dessa avstånd. För mer om detta se avsnitt 6.17 om infrastruktur i MKB.</p>

kontaktledningen, om högspänningsledningens korsningsspänn är utförda som brottsäker ledning. Läs mer i Trafikverkets dokument "Korsning med starkströmsledningar över och under järnväg, TDOK 2014:0354".

Den som ska korsa en järnväg eller en väg med någon form av ledning måste teckna ett avtal med Trafikverket. Ledningsägare som ska korsa och/eller passera intill Trafikverkets mark måste ansöka om detta hos Trafikverkets handläggare. Därefter upprättas avtal mellan Trafikverket och ledningshavaren. Avtal ska också upprättas för befintlig ledning inom område för tillkommande järnväg. Gällande standard för utformning av ledningar ska följas. Instruktioner, ansökningshandlingar och exempel på avtal finns på Trafikverkets hemsida.

Svenska kraftnät

Svenska kraftnät behöver mer information om hur jordningen kommer ske i skedet för detaljprojektering. Skicka in kompletteringen till jordning@svk.se vänligen ange #svk[1003]:258182# i ämnesraden.

Vid förändringar av distributionsnätet, i form av nya anslutningar eller jordtag, kan särskilda säkerhetsåtgärder och mätningar behöva utföras i samverkan med Svenska kraftnät. Dessa förändringar ska anmälas till Svenska kraftnät i enlighet med 3 § elsäkerhetsförordning (2017:218), om det inte är uppenbart att det saknas ett sådant påverkanssamband som avses i den paragrafen.

Svenska kraftnät kommer att informeras i detaljprojekteringskedet om hur jordning kommer utföras.

<p>SGU</p>	<p>SGU har valt att inte ge några platsspecifika synpunkter på befintligt underlagsmaterial.</p> <p>SGU påpekar dock att vid val av anläggningsmetod för stolpar och markkabelsförläggning har typ av jordart, jorddjup och bergart samt grundvattennivå betydelse ur en hållbar miljö- och kostnadssynpunkt. Dessa parametrar bör t.ex. användas för optimal placering, design och storleksbestämning för att erhålla högsta säkerhet, från en teknisk- och miljösynpunkt, men även för att minska behovet av bergmaterial och transport. SGU anser att krossat berg eller morän ska användas som kabelsand istället för naturgrus.</p> <p>SGU hänvisar till sin checklista för tillgång till information om jordarter, berggrund, grundvatten, geologiska naturvärden samt georisker som skred och sura sulfatjordar med syfte att planera sträckning och anläggningsteknik samt begränsa påverkan av på grundvatten för projektet.</p> <p>SGU har tagit fram en checklista för vilken information som bör redovisas i en MKB gällande påverkan på grundvattenförekomst och hänvisar till denna.</p>	<p>Jordartskartan används normalt vid projektering av ledningen för att finna lämpliga stolplatser. Stenmjöl (krossat berg) används som kringfyllnad i kabelschakt. Naturgrus används inte.</p> <p>Sökanden har gått igenom checklistorna inför framtagande av föreliggande MKB.</p>
<p>Naturvårdsverket</p>	<p>Naturvårdsverket avstår från att yttra sig i ärendet.</p>	<p>-</p>
<p>FOI</p>	<p>FOI lämnar inga synpunkter i frågor kring plan- och bygglagen utan hänvisar alla sådana frågor till Försvarmakten.</p>	<p>-</p>
<p>Skogsstyrelsen</p>	<p>Skogsstyrelsen avstår från att yttra sig i ärendet.</p>	<p>-</p>

MSB

MSB har utrett konsekvenserna av kraftledningen för påverkan på radiokommunikationssystemet Rakel, på de positioner som angavs i er förfrågan, 2020-08-12.

Slutsatsen är att kraftledningen inte kommer att ha någon påverkan på Rakelnätets befintliga länkstråk samt att verkens placering inte kommer att påverka radiosystemet Rakel.

MSB har inget att invända mot etablering av kraftledningen i området.

7.2 Enskilda särskilt berörda

Inbjudan till skriftligt samråd skickades per brev till samtliga lagfarna och taxerade fastighetsägare samt delägare av samfälligheter inom 100 m från de två yttersta ledningarna i det befintliga ledningsstråket. Utöver ägare inom 100 m togs även fastighetsägare som kunde anses bli berörda på annat sätt med i samrådet. Även fastighetsägare till fastigheter med inskriven nyttjanderätt till nämnda fastigheter togs med i samrådet.

I inbjudan till samrådet fanns information om möjligheten att beställa fullständigt samrådsunderlag per post eller e-post samt möjligheten att ladda ner detta dokument på Vattenfall Eldistributions hemsida. I samrådsutskicket uppmanades fastighetsägare och övriga berörda att informera om eventuella arrendatorer och nyttjanderättshavare som kunde komma att beröras av den nya ledningen.

En sammanfattning av inkomna synpunkter samt Sökandens bemötanden av dessa framgår i Tabell 45 nedan.

Tabell 45. Sammanfattning av inkomna synpunkter samt Sökandens bemötande.

Fastighet	Synpunkter	Kommentarer
	<p>Inga skriftliga synpunkter har inkommit från fastighetsägarna. Sökanden sammanfattar därför istället den kommunikation som har skett med fastighetsägaren.</p> <p>Fastighetsägarna hörde av sig efter samrådstitidens slut. De ville ha ett möte på fastigheten för att diskutera projektet. Ett möte hölls med fastighetsägarna 9/11 2020. Ett protokoll togs fram av Sökanden efter mötet vilket förmedlades till fastighetsägarna. Protokollet finns i Bilaga 14. Fastighetsägarna har förmedlat att Sökanden har fått med det</p>	<p>Återkoppling gjordes till fastighetsägarna i ett e-postmeddelande som skickades den 2 december 2020.</p> <p>Gällande markförläggning av ledningarna förbi en specifik fastighet, där luftledning är möjligt, går det emot Vattenfall Eldistributions ställningstagande gällande teknikval (se avsnitt 3.2 i</p>

mesta i protokollet förutom vilken ersättning som fastighetsägarna ska få för intrånget av kraftlednings-ombyggnationerna.

Nedan följer en sammanfattning av protokollet:

Vid mötet informerades fastighetsägarna om att inga nya ledningar kommer att tillkomma på fastigheten, det är befintliga ledningar som ska byggas om och spänningshöjas från 70 kV till 130 kV. Fastighetsägarna förordade vid mötet att alla Sökandens fyra ledningar som går över fastigheten markförläggs i passage med fastigheten. Detta för att minska den visuella påverkan för fastighetsägarna och även för friluftsutövare i området. Området nyttjas frekvent för friluftslivsaktiviteter.

Fastighetsägarna anser även att med tanke på att det byggts nya bostadsområden vid Glasberga inte är osannolikt att det i framtiden blir aktuellt med bostadsbyggande i detta område också, och då vore det bättre om ledningarna är markförlagda.

Fastighetsägarna vill inte att nya stora stål stolpar byggs på deras fastighet, om ledningarna ska fortsätta att vara luftledning ser de hellre att det blir trästolpar, men de vill huvudsakligen att ledningarna markförläggs.

Vidare framför fastighetsägarna att de inte vill att magnetfältsnivåerna ska höjas då det påverkar fastighetens värde. Fastighetsägarna frågade vilka regler som gäller för kraftledningar vid bostadshus. Sökanden framförde att de regler som finns är för så pass höga nivåer att det inte är applicerbart på kraftledningar.

Fastighetsägarna önskade även beräkningar för magnetfältet vid sin fastighet.

Vidare önskade fastighetsägarna en fastighetsägarförteckning för hela ledningssträckningen. Sökanden framförde att det kan bli svårt med tanke på GDPR.

Fastighetsägarna framförde att de inte erhållit tidigare samrådsutskick om ärendet (d.v.s. utskick för hela ledningen Kolbotten-

MKB). Markförläggning kan endast accepteras där fysiskt utrymme för luftledning saknas, för att leva upp till likabehandling av markägare och övriga berörda intressenter. På aktuell fastighet är luftledningarna befintliga och ombyggnation och spänningshöjning i luftledningsutförande är fullt genomförbart. Avstånd mellan närmaste ledning och bostadshus på fastigheten är ca 110 m och förblir så även efter ombyggnation. Inga förhöjda magnetfältsnivåer förekommer på avståndet 20 m från ledningarna som är det närmaste avstånd som Sökanden av elsäkerhetsskäl tillåter till byggnader. Se mer information om magnetfält och genomförda beräkningar av befintliga och framtida nivåer i avsnitt 6.16 i MKB.

Gällande fastighetsägarnas önskemål om att nya stål stolpar inte ska uppföras på fastigheten så kommer Sökanden i fortsatt projektering att utreda möjligheten för alternativa stolptyper på fastigheten för de två ledningar som är uppförda i befintliga träportalstolpar.

Sökanden kan inte lämna ut personuppgifter, såsom en fastighetsägarförteckning, då det inte medges enligt Data-skyddsförordningen GDPR.

Nynäshamn), de har endast fått brevet för det kompletterande samrådet Kolbotten-Gärtuna i augusti 2020.

Fastighetsägarna framförde att de förstår samhällsnyttan och behovet av ledningarna.

På mötet förklarade även Sökanden fortsatt tillståndsprocess för fastighetsägarna.

Det beslutades vid mötet att Sökande skulle återkoppla till fastighetsägarna gällande magnetfältsberäkningar samt kring frågan om fastighetsägarförteckning.

Sökanden har kontrollerat sändlistan för utgående brev i samrådet 2019 och de båda fastighetsägarna finns med i den med korrekt adress. Annonsering har skett i flera tidningar av samrådet 2019. Sökanden beklagar om brevet till fastighetsägarna kom bort i posten. I och med det möte som genomförts med fastighetsägarna under samrådet för Kolbotten-Gärtuna, med möjlighet för fastighetsägarna att framföra sina synpunkter, bedöms detta vara åtgärdat.

Gällande ersättning kan värdering av intrånget göras först när ombyggnation av ledningarna är detaljprojekterad. Detta kommer att genomföras i ett senare skede, efter inlämnad ansökan om koncession. Intrångsersättningen ska motsvara den värdeminskning på fastigheten som planerade ombyggnation av ledningarna leder till. Vid beräkning av ersättningen tas det nuvarande intrånget av befintliga ledningar, som tidigare ersatts, med i beräkningen. Markskador eller annat som uppstår under byggtiden (s.k. tillfälliga skador) ska åtgärdas eller regleras ekonomiskt när de uppstår. Om parterna inte kan enas om ersättning lämnas ersättningsfrågan vidare till Lantmäteriet som gör en s.k.

		<p>officialvärdering i ledningsförättningen och därefter beslutar om ersättning.</p>
	<p>Fastighetsägaren inkom efter avslutad samrådstid, 2021-03-05, med frågor avseende planerad placering av faslinor i stolparna närmast hans hus samt om elektromagnetiska fält. Fastighetsägaren önskar skriftlig bekräftelse på att ledningarna ska hängas upp i stolpreglarna som är längst bort från dennes hus. Med tanke på att fastighetsägaren nu arbetar hemma med anledning av Covid-19 pandemin anser denne att hans bostadshus ska ses som en arbetsplats vid avvägningar om magnetfältsvärden. Fastighetsägaren förordar markförläggning av ledningarna. Vidare framför fastighetsägaren att denne har hört talas om ett beslut som Sökanden ska ha tagit om att inga fler ledningar ska hängas upp i de aktuella stolparna.</p> <p>Fastighetsägaren framför i mail 2021-03-17 att denne ej fått samrådsunderlaget tidigare. Vidare framför fastighetsägaren ett antal frågor gällande elektromagnetiska fält och påverkan av kraftledningarna på boendemiljö. Fastighetsägaren anser att kraftledningarna utgör en hälsorisk för denne med familj och kommande boende i huset samt att fastighetens värde kommer sjunka efter planerade åtgärder. Fastighetsägaren efterfrågar igen den utredning och beslut som fastighetsägaren hört talas om avseende att inga fler ledningar ska sättas upp i stolparna närmast personens hus. Fastighetsägaren efterfrågar ett ytterligare samrådsmöte.</p> <p>I mail 2021-07-13 efterfrågar fastighetsägaren ovan nämnda utredning/beslut samt ett ytterligare möte med Sökanden. Markförläggning av ledningarna förordas. Fastighetsägaren efterfrågar underlag och beskrivning av metod för magnetfältsberäkningar där det framgår att beräkningarna tar hänsyn till framtida ökning av elförbrukningen inom en 10-20-årsperiod. Samrådet ifrågasätts med hänvisning till att</p>	<p>Se även bemötande av fastighetsägarens synpunkter i det initiala samrådet 2019, i avsnitt 2.2.</p> <p>Sökanden besvarade fastighetsägarens frågor per mail och har även haft kontakt med fastighetsägaren per telefon.</p> <p>Information om att faslinor inte kommer placeras i reglarna närmast fastighetsägarens hus framgår av samrådsunderlaget för Kolbotten-Gärtuna som även det sändes till fastighetsägaren per mail. Ombyggnationen innebär inte att några fler ledningar ska uppföras än vad som står där idag. Det är de befintliga ledningarna som ska spänningshöjas.</p> <p>Magnetfältsberäkningar för nuläge och framtida prognos vid den aktuella platsen upprättades och sändes till fastighetsägaren. Av dessa framgår att situationen vid det aktuella bostadshuset kommer att förbättras jämfört med dagsläget. Därmed anser Sökanden att det inte finns några risker med förhöjda magnetfält och att påverkan på boendemiljön av planerad ombyggnation och spänningshöjning blir liten.</p>

fastighetsägaren inte anser att denne inte på ett tydligt sätt fått ta del av underlaget.

Sökanden har informerat om vilket underlag och vilka beräkningsmetoder som ligger till grund för de resulterande graferna. Prognoser för hur effektbehovet kommer att utvecklas i framtiden är ett föränderligt landskap och Sökanden lägger mycket jobb på att kontinuerligt följa utvecklingen för att ha bästa möjliga prognoser.

Elektromagnetiskt fält kring en ledning är direkt proportionellt mot strömmen och minskar med avståndet från ledningen. Beräkningarna baseras på Biot-Savarts lag.

Gällande markförläggning av ledningarna förbi en specifik fastighet, där luftledning är möjligt, går det emot Vattenfall Eldistributions ställningstagande gällande teknikval (se avsnitt 3.2 i MKB). Markförläggning kan endast accepteras där fysiskt utrymme för luftledning saknas, för att leva upp till likabehandling av markägare och övriga berörda intressenter. På aktuell fastighet är luftledningarna befintliga och ombyggnation och spänningshöjning i luftledningsutförande är fullt genomförbart. Avstånd mellan närmaste ledning och bostadshus på fastigheten är ca 25 m och förblir så även efter ombyggnation. Ombyggnationen bedöms inte medföra magnetfälts-

2021-09-28

2021-102834-0001

nivåer som starkt avviker från vad som kan anses normalt i boendemiljöer. Se mer information om magnetfält och genomförda beräkningar av befintliga och framtida nivåer i avsnitt 6.16 i MKB.

Sökanden känner inte till den utredning som fastighetsägaren hänvisar till avseende att inga fler ledningar ska sättas upp.

Sökanden har kontrollerat att fastighetsägaren är med på sändlista över samrådsutskicket i augusti 2020. Att fastighetsägaren mottagit utskicket bekräftades även per telefon 2020-08-20.

Slutligen framför Sökanden till fastighetsägaren att Sökanden avser skicka in koncessionsansökan för de aktuella ledningarna till Energimarknadsinspektionen som kommer att pröva ansökan. Inför myndighetens prövning kommer fastighetsägaren att få möjlighet att yttra sig direkt till dem i deras remissrunda.

2021-09-28

2021-102834-0001

7.3 Organisationer, föreningar och verksamhetsutövare

Inbjudan till skriftligt samråd inklusive samrådsunderlag har även sänts till de organisationer, föreningar och verksamhetsutövare som kan tänkas beröras av verksamheten.

Organisationer, föreningar och verksamhetsutövare som har bjudits in till samråd framgår i Tabell 46.

En sammanfattning av inkomna synpunkter samt Sökandens bemötanden av dessa framgår i Tabell 47. Yttrandena redovisas i sin helhet i Bilaga 14.

Tabell 46. Organisationer, föreningar och verksamhetsutövare som bjudits in till samråd.

LFV	Skanova	Stockholms ornitologiska förening	Södertälje Ornitologiska förening
Bromma flygplats	Jägarnas riksförbund	Friluftsförbundet Salem	Friluftsförbundet Södertälje
Friluftsförbundet Mälardalen	Södertälje Sportfiskeklubb	Scouterna	Telge Nät AB
Föreningen Sörmlandsleden	Naturskyddsföreningen i Stockholm	Naturskyddsföreningen i Botkyrka-Salem	Naturskyddsföreningen i Södertälje-Nykvarn
Sportfiskarna Stockholm	BirdLife Sverige	Stockholms Orienteringsförbund	Svenska jägareförbundet
Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)	Lantbrukarnas Riksförbund Mälardalen	Södertälje Afk	Stockholm Vatten och Avfall
Stockholm Skavsta Airport	Arlanda flygplats		

Tabell 47. Sammanfattning av inkomna synpunkter samt Sökandens bemötande.

Organisation	Synpunkter	Kommentarer
Stockholm vatten och avfall (SVOA)	Stockholm vatten och avfall har inga synpunkter i samrådet.	-
LFV	LFV har i egenskap av sakägare för CNS-utrustning inget att erinra mot ombyggnationen eller spänningshöjningen. Yttrandet gäller på utfärdandedatum (200830).	-
Friluftsförbundet Salems lokalavdelning	Friluftsförbundet är en riksorganisation som värnar om den tätortsnära friluftsmiljön, som viktig både för rekreation, människors hälsa och naturens mångfald. Friluftsförbundet har tagit fram ett friluftsmiljöprogram som underlag för våra åsikter som remissinstans för planer som påverkar natur och miljö. Friluftsförbundet Salems lokalavdelning hänvisar till en länk till detta program. Friluftsförbundet vill bevara och utöka naturen som är tillgänglig för människor för att utöva	Tillgängligheten till det av Friluftsförbundet nämnda området kommer på sikt inte att påverkas av ombyggnationerna av ledningarna. Under byggnationsfasen kan dock tillgängligheten komma att påverkas tillfälligt. Friluftsförbundet Salem kommer att informeras om Sökandens tidplan för

	<p>friluftsliv. Det aktuella området är mycket attraktivt för friluftaktiviteter, både inom friluftsförbundets ramar och för privatpersoner och andra organisationer. Friluftsförbundet Salems lokalavdelning ser inte att den föreslagna ombyggnationen kommer att förändra friluftsliv- och naturvärdet i området, så länge tillgängligheten inte blockeras av ombyggnationen. Stigar som förbinder olika delar i området passerar kraftledningsgatan eller följer kraftledningsgatan och det finns ett önskemål om att dessa kan användas under ombyggnadsperioden (karta bifogas över aktuellt område). Friluftsförbundet Salems lokalavdelning önskar ta del av Sökandens tidplan gällande när byggnation kommer ske inom inringat område i bifogad karta så samverkan och informationsutbyte kan ske gällande de aktiviteter som pågår samtidigt.</p>	<p>ombyggnadsåtgärder inom det område de har markerat kring Ersboda, så att samverkan och informationsutbyte kan ske gällande de aktiviteter som pågår samtidigt.</p>
<p>LRF Mälardalen</p>	<p>LRF Mälardalen (LRF) är en intresseorganisation som företräder företagare i det gröna näringslivet där användning av jordbruksmark och skogsmark är en förutsättning för medlemmarnas verksamhet.</p> <p>Från samrådsunderlaget framgår att Sökanden kommer att använda sig av en luftledning mellan Kolbotten-Gärtuna då ett utrett markförlagt ledningsalternativ saknas i samrådsunderlaget. Sökanden nöjer sig med ett resonemang där de företagsekonomiska kostnaderna för en markförlagd ledning tycks vara huvudargument varför endast luftledningsalternativ finns som utredda alternativ för ledningen. LRF Mälardalen önskar ett klargörande av Sökanden om varför ett markförlagt alternativ inte är</p>	<p>För de aktuella ledningarna på berörd delsträcka kommer enbart ombyggnation av befintliga ledningar att ske. Ledningarna är redan idag uppförda som luftledningar. Ny mark kommer endast tas i anspråk i mycket liten utsträckning.</p> <p>I övrigt se Sökandens bemötande till LRF i initialt samråd, Tabell 12.</p>

utrett. LRF ställer följande frågor till Sökanden:

- Vad är gräv- och förläggningskostnaden för markkabel i det aktuella projektet?
- Kan inte en markförlagd ledning utnyttja nuvarande ledningsgator mellan Kolbotten-Gärtuna?
- Finns det detaljerade kostnadsunderlag i form av offerter från leverantörer av kraftutrustningar och en utredd och specificerad merkostnad för förläggning av markkabel på den aktuella sträckan?
- Vad är kostnaden för de externa effekterna av en markförlagd och en luftburen ledning?

Det är först när det finns svar på ovan frågor som ett bästa möjliga teknikalternativ kan värderas i ett samråd. LRF ser inte heller att Sökanden visar på att det är tekniskt nödvändigt med luftledning. Tvärtom enligt vad som står på s. 12 i samrådsunderlaget tycks projektet förutsätta att markförlagd ledning används på kortare ledningssträckor/anslutningar: "...Av tekniska skäl kan det komma att krävas markförläggning av en eller flera av ledningarna på kortare sträckor in till station Kolbotten...". Sammanfattningsvis menar Sökanden att markförlagda ledningar skulle medföra en väsentligt högre projektkostnad och eventuellt medföra att ytterligare kostnader kan tillkomma för att hantera reaktiva effekter. LRF förstår att det som nätägare antagligen är så att de egna interna kostnaderna är styrande i valet av kraftledningsteknik men enligt 2 kap. 3 § miljöbalken finns krav på att bästa

möjliga teknik ska väljas som orsakar minsta möjliga skada och intrång på miljön och andra motstående intressen med avseende på jordbruks- och skogsbruksproduktion, störning för närboende, miljö och övrig samhällsekonomi.

Med andra ord, om det är tekniskt möjligt att använda sig av markförlagd ledning på den aktuella sträckan bör en tekniskt-ekonomisk analys utföras av Sökanden där samtliga externa effekter och kostnader ingår för jämförelse av luftburen respektive markförlagd ledning.

LRF hänvisar även till två rapporter som beskriver påverkan på fekunditet hos kvigor till följd av betande under kraftledningar.

LRF anför även att Sökandens tidigare redovisade uppfattning (i andra samråd) gällande koldioxidbindning av skogsträd i kraftledningsgator är felaktig.

LRF anför även att de ytor som uppstår till följd av skyddsområdet kring ledningsfundament/stag bidrar till ogrässpridning.

I övrigt framförs i huvudsak samma synpunkter som i initialt samråd, se Tabell 12.

7.4 Närboende och allmänhet

Närboende och vidare allmänhet har inbjudits till samråd via annons i tidningar, se Tabell 1 i avsnitt 1.1. I tidningsannonserna fanns kortfattad information om ärendet inklusive länk till Sökandens hemsida där allt samrådsmaterial gällande projektet fanns att tillgå.

Inga yttranden har inkommit från närboende eller allmänhet.

8 KOMPLETTERANDE SAMRÅD KLÖVSTA/VIDBY (VINTER 2021)

I det kompletterande samrådet i juli/augusti 2020 inkom det synpunkter från Nynäshamns kommun som föranledde utredning av ytterligare ny ledningssträckning vid Klövsta/Vidby.

Sökanden justerade sträckningen och inledde i mars 2021 ett kompletterande samråd för sträckan förbi Klövsta/Vidby. Ett samrådsbrev med kompletterande information skickades ut till berörda sakägare. Samrådsbrevet återfinns i Bilaga 15.

8.1 Myndigheter

Samråd har skett med Länsstyrelsen i Stockholms län samt med Nynäshamns kommun. Trafikverket har också inkommit med ett yttrande i ärendet men har fått ta del av samrådet i egenskap av nyttjanderättshavare till en fastighet.

8.1.1 Länsstyrelse och kommun

8.1.1.1 Länsstyrelsens synpunkter

Skriftligt yttrande från länsstyrelsen inkom den 23 mars 2021 och redovisas i helhet i Bilaga 16. En sammanfattning av yttrandet samt Sökandens bemötande av detta framgår i Tabell 48.

Tabell 48. Sammanfattning av inkomna synpunkter från länsstyrelsen samt Sökandens bemötande.

Länsstyrelsens synpunkter	Kommentarer
<p>Länsstyrelsen meddelar att det krävs en arkeologisk utredning för det ändrade stäckningsförslaget som inte tidigare omfattats av en arkeologisk utredning. Det rör sig då om den nya sträckningen vid Klövsta där den viker av mot öst för att sedan gå ihop med den tidigare sträckningen strax norr om Vidby.</p> <p>Från naturvårdssynpunkt är det fördelaktigt om tillräckligt med avstånd hålls till ekarna som ledningen passerar så att dessa inte avverkas. Om asparna som står i brynet framför en av ekarna behöver avverkas och slyet sedan hålls efter så är det positivt för eken.</p> <p>Utöver de åtgärder som lyfts i samrådsunderlaget för att minimera intrång i åkermark är det viktigt att kraftledningen i sig inte hindrar fortsatt brukande av jordbruksmark/användande av åkermark, vilket bör ingå i MKB:n för föreslaget sträckningsalternativ.</p> <p>Till kommande MKB bör det tydligt framgå vilka nivåer på magnetiska fält som kommer att förekomma vid de aktuella bostäderna längs med den tänkta sträckan.</p>	<p>En kompletterande arkeologisk utredning, etapp 1, har genomförts för den nya sträckningen mellan Klövsta och Vidby, se avsnitt 6.13 i MKB samt bilaga 21 till MKB.</p> <p>Vid kommande detaljprojektering kommer Sökanden att eftersträva att undvika avverkning av de nämnda ekarna.</p> <p>En bedömning av konsekvenser för markanvändningen samt hänsynsåtgärder för att minimera dessa beskrivs i avsnitt 6.4 i föreliggande MKB.</p> <p>Magnetfälsberäkningar redovisas i avsnitt 6.16 i</p>

Även om det inte finns något fastslaget riktvärde i Sverige ska bästa möjliga teknik användas för att säkerställa att olägenhet för människors hälsa och miljön inte uppkommer.

De ställningstaganden som gjorts i tidigare samrådsunderlag gällande påverkan på omgivningsaspekter bedöms fortsatt som giltiga för ledningsdragningen i övrigt.

föreliggande MKB. Sökandens bedömning är att planerade ledningar inte kommer att medföra magnetfältsnivåer som starkt avviker från vad som kan anses varar normalt i boendemiljöer.

8.1.1.2 Nynäshamns kommuns synpunkter

Skriftligt yttrande från kommunen inkom den 26 februari 2021 och redovisas i sin helhet i Bilaga 16. En sammanfattning av yttrandet samt Sökandens bemötande av detta framgår i Tabell 49.

Tabell 49. Sammanfattning av inkomna synpunkter från kommunen samt Sökandens bemötande.

Kommunens synpunkter	Kommentarer
<p>Nynäshamns kommun har inget att erinra mot den aktuella sträckningen.</p> <p>Påverkan på natur- och kulturmiljö bedöms vara begränsad. Potentiella konflikter med exploatering mellan Källberga och Lidatorp har tagits i beaktande och det problemet får anses vara löst.</p> <p>Förvaltningen vill poängtera att en spänningshöjning i regionnätet är av stort intresse för kommunen och att ett driftsäkert elnät med tillräcklig kapacitet är en förutsättning för Nynäshamns fortsatta utveckling.</p>	<p>Sökanden noterar kommunens synpunkter.</p>

8.1.2 Övriga myndigheter

Trafikverket har inkommit med ett yttrande i samrådet, detta redovisas i sin helhet i Bilaga 16. En sammanfattning av yttrandet samt Sökandens bemötande av detta framgår i Tabell 50 nedan.

Tabell 50. Sammanfattning av inkomna synpunkter från Trafikverket samt Sökandens bemötande.

Myndighet	Synpunkter	Kommentarer
Trafikverket	Trafikverket hänvisar till tidigare yttranden i ärendet (se Tabell 9 och Tabell 44) och meddelar att denna delsträcka inte berör statlig infrastruktur. Trafikverket har därför inga ytterligare synpunkter att framföra.	Sökanden hänvisar till tidigare bemötanden av yttranden från Trafikverket, se Tabell 9 och Tabell 44.

8.2 Organisationer, föreningar och verksamhetsutövare

Samråd har skett med Källberga Mark AB. Ellevio AB har också inkommit med ett yttrande i samrådet, de har dock fått ta del av samrådet som nyttjanderättshavare till en fastighet. Inkomna yttranden redovisas i sin helhet i Bilaga 16.

En sammanfattning av yttrandena samt Sökandens bemötande av dessa framgår i Tabell 51.

Tabell 51. Sammanfattning av inkomna synpunkter från verksamhetsutövare samt Sökandens bemötande.

Verksamhets- utövare	Synpunkter	Kommentarer
Ellevio AB	<p>Ellevio hänvisar till tidigare yttranden i ärendet samt påpekar att de har en befintlig 20 kV luftledning mellan Klövsta och Vidby.</p> <p>Ellevios ledning ligger till viss del i parallell sträckning med utredd ledningssträckning vinter 2021 som redovisas i samrådsunderlaget.</p> <p>Ellevio önskar kontakt inför detaljprojektering för samordning av ömsesidiga hänsynsbehov och lämnar kontaktuppgifter.</p>	<p>Den 20 kV ledning som Ellevio hänvisar till berörs ej av ansökt sträckning. Ingen parallellgång sker med 20 kV ledningen.</p>
Källberga Mark AB	<p>Källberga Mark AB meddelar att de inte har något att erinra. Föreslagen sträckning är i enlighet med de dialoger som förts hösten 2020/vintern 2021 där de som markägare och exploatör stod bakom dragningen i förhållande till kommunens exploateringsplaner.</p>	<p>Sökanden noterar Källberga Mark AB:s synpunkter.</p>

8.3 Enskilda särskilt berörda

Inbjudan till skriftligt samråd skickades per brev till samtliga lagfarna och taxerade fastighetsägare samt delägare av samfälligheter inom 100 m från den aktuella ledningssträckningen. Utöver ägare inom 100 m så togs även fastighetsägare som kunde anses bli berörda på annat sätt med i samrådet. Även fastighetsägare till fastigheter med inskriven nyttjanderätt till nämnda fastigheter togs med i samrådet.

I samrådsbrevet uppmanades fastighetsägare och övriga berörda att informera om eventuella arrendatorer och nyttjanderättshavare som kunde komma att beröras av den nya ledningen.

En sammanfattning av inkomna synpunkter samt Sökandens bemötande av dessa framgår i Tabell 52 samt redovisas i sin helhet i Bilaga 16.

Tabell 52. Sammanfattning av inkomna synpunkter samt Sökandens bemötande.

Fastighet	Synpunkter	Kommentarer
	<p>Fastighetsägarna är nöjda med den nya sträckningen. Förslaget överensstämmer med deras önskemål om ändrad sträckning för ledningen som framförts i tidigare yttrande. I övrigt framför fastighetsägarna samma synpunkter som i tidigare yttranden, se Tabell 10, Tabell 24 och Tabell 39.</p>	<p>Sökanden noterar fastighetsägarnas synpunkter.</p> <p>I övrigt se Sökandens bemötanden till fastighetsägarnas tidigare yttranden i Tabell 10, Tabell 24 och Tabell 39.</p>
	<p>Fastighetsägarna känner oro för att kraftledningen kommer komma nära fastigheten. Det finns redan en kraftledning på ena sidan av fastigheten och fastighetsägarna vill ogärna ha en till på andra sidan som dessutom kommer att spänningshöjas. Fastighetsägarna tillbringar mycket tid på fastigheten med barn och barnbarn och planerar att bosätta sig där längre perioder. De är oroliga då WHO bedömer magnetfält som möjligen cancerframkallande.</p> <p>Fastighetsägarna ser också en risk för att värdet på fastigheten kommer att minska då kraftledningen sannolikt kommer att synas från huset och tomten.</p> <p>Fastighetsägarna har svårt att bedöma avståndet till fastigheten utifrån kartan i samrådsbrevet och önskar mer detaljerad info om detta. Mer information önskas även om kraftledningen, höjd, bredd på ledningsgatan och stolpplacering.</p> <p>Om sträckningen blir av vill de gärna ha kontakt inför kommande fältarbeten för att få möjlighet att träffa projektör i fält och prata om stolpplacering.</p>	<p>Sökanden har efter inkomna synpunkter från fastighetsägaren skickat över mer information om beräknade magnetfält samt avstånd till bostadshus på fastigheten till denne.</p> <p>Information om kraftledningens höjd och bredd på ledningsgatan finns i samrådsunderlaget som togs fram för det initiala samrådet september 2019. En länk till samrådsunderlaget på Sökandens hemsida skickades över till fastighetsägaren.</p> <p>Stolpplatser är inte beslutade utan kommer att fastställas vid kommande projektering för ledningen. Sökanden kommer ta kontakt med fastighetsägaren inför kommande detaljprojektering.</p>